

Den Europæiske Unions Tidende

C 234

48. årgang

Dansk udgave

Meddelelser og oplysninger

22. september 2005

Informationsnummer

Indhold

Side

I Meddelelser

.....

II Forberedende retsakter

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

415. plenarforsamling den 9.-10. marts 2005

2005/C 234/01	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om Meddelelse fra Kommissionen til Rådet og Europa-Parlamentet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget om fremme af andelsselskaber i Europa (KOM(2004) 18 endelig)	1
2005/C 234/02	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiver om omarbejdelse af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2000/12/EF af 20. marts 2000 om adgang til at optage og udøve virksomhed som kreditinstitut og Rådets direktiv 93/6/EØF af 15. marts 1993 om kravene til investeringsselskabers og kreditinstitutters kapitalgrundlag KOM(2004) 486 endelig — 2004/0155 og 2004/0159 (COD)	8
2005/C 234/03	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets afgørelse om ændring af Rådets beslutning 2000/819/EF om et flerårigt program til fremme af initiativ og iværksætterånd, navnlig for små og mellemstore virksomheder (SMV) (2001-2005) KOM(2004) 781 endelig — 2004/0272 (COD)	14
2005/C 234/04	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om et EU-flyveledercertifikat KOM(2004) 473 endelig — 2004/0146 (COD)	17

DA

Pris: 18 EUR

(Fortsættes på omslagets anden side)

<u>Informationsnummer</u>	Indhold (fortsat)	Side
2005/C 234/05	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om det andet« Marco Polo»-program for EF-tilskud til forbedring af godstransportsystemets miljøpræstationer (Marco Polo II)« KOM(2004) 478 <i>endelig</i> — 2004/0157 (COD)	19
2005/C 234/06	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Forslag til Rådets forordning om ændring af forordning (EF) nr. 1868/94 om en kvoteordning for produktionen af kartoffelstivelse« KOM(2004) 772 <i>endelig</i> — 2004/0269 (CNS)	25
2005/C 234/07	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om ændring af forordning (EF) nr. 999/2001 om fastsættelse af regler for forebyggelse af, kontrol med og udryddelse af visse transmissible spongiforme encephalopatiser KOM(2004) 775 <i>endelig</i> — 2004/0270 (COD)	26
2005/C 234/08	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om Den Europæiske Socialfond KOM(2004) 493 <i>endelig</i>	27
2005/C 234/09	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om Forslag til Rådets forordning om støtte til udvikling af landdistrikterne fra Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne (ELFUL) KOM(2004) 490 <i>endelig</i> — 2004/0161 (CNS)	32
2005/C 234/10	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om Den sociale dimension af globaliseringen — EU's politiske bidrag til at sprede fordelene til alle borgerne KOM(2004) 383 <i>endelig</i>	41
2005/C 234/11	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets afgørelse om oprettelse af programmet« Aktive unge »for perioden 2007-2013« KOM(2004) 471 <i>endelig</i> — 2004/0152 (COD)	46
2005/C 234/12	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om Den Europæiske Investeringsbanks rolle i forbindelse med offentlig-private partnerskaber og deres konsekvenser for væksten	52
2005/C 234/13	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse Om De nye medlemsstater og de overordnede retningslinjer for den økonomiske politik	60
2005/C 234/14	Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om generelle regler for Fællesskabets finansielle støtte inden for transeuropæiske transport- og energinet og om ændring af Rådets forordning (EF) nr. 2236/95 KOM(2004)475 <i>endelig</i> — 2004/0154 (COD)	69

II

(Forberedende retsakter)

DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG

415. PLENARFORSAMLING DEN 9.-10. MARTS 2005

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om Meddelelse fra Kommissionen til Rådet og Europa-Parlamentet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget om fremme af andelsselskaber i Europa

(KOM(2004) 18 endelig)

(2005/C 234/01)

Kommissionen besluttede den 23. februar 2004 under henvisning til EF-traktatens artikel 262 at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om det ovennævnte emne.

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Det Indre Marked, Produktion og Forbrug, som udpegede Jean-François Hoffelt til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 14. februar 2005.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 415. plenarforsamling den 9.-10. marts 2005, mødet den 9. marts 2005, følgende udtalelse med 120 stemmer for, 1 imod og 3 hverken for eller imod:

1. Indledning

1.1 »Andelsselskaber er uafhængige sammenslutninger af personer, der frivilligt har fundet sammen for at opfylde deres fælles økonomiske, sociale og kulturelle ønsker og behov ved hjælp af en virksomhed, som de kollektivt ejer, og hvor magtbeføjelserne udøves demokratisk«⁽¹⁾. Selv om den juridiske definition af andelsselskaber kan dække over forskellige realiteter i de forskellige medlemsstater, så anerkender juristerne andelsselskabernes »intuitu personae«-karakter.

1.2 Andelsidentiteten styrkes af andelsværdier som demokrati, lighed, retfærdighed, solidaritet, gennemsigtighed og socialt ansvar, men ligeledes af principper som frivilligt medlemskab, demokratisk kontrol udøvet af medlemmerne, medlemmernes økonomiske deltagelse og forpligtelsen over for fællesskabet⁽²⁾.

1.3 I øvrigt adskiller andelsselskaberne sig ligeledes fra kapital-selskaberne, fordi deres kapital varierer og andelene er nominative og i princippet ikke overdragelige til tredjemænd, der ikke er medlemmer af andelsselskabet.

1.4 I Den Europæiske Union er ca. 140 mio. borgere medlemmer af andelsselskaber. Der findes omkring 300 000

andelsselskaber, som skaffer arbejdspladser til 2,3 mio. personer.

1.5 Idet den kooperative andelsaktivitet er kendetegnet ved en organisationsform, der grundlæggende er baseret på en fælles købs- og salgsevne og en arbejdsstyrke, der er i stand til at opfylde medlemmernes økonomiske behov, er den kooperative iværksætteraktivitet, som findes inden for de fleste sektorer, ligeledes hensigtsmæssig med henblik på at nå sociale, miljømæssige og kulturelle målsætninger.

1.6 Andelsselskaberne er også især egnede til at bidrage til målene inden for rammerne af Lissabon-strategien, i og med at de søger at få økonomiske resultater, deltagelse og personale-trivsel til at gå op i en højere enhed.

1.7 Selv om deres størrelse og udviklingsgrad kan variere betydeligt, har andelsselskaberne generelt lokal forankring, og bidrager således til at styrke en regions samfundsøkonomiske struktur samt bevare den sociale samhørighed inden for områder, hvor der er udviklingsefterslæb eller alvorlige behov for omstillinger⁽³⁾. Den lokale forankring forhindrer dem dog

⁽¹⁾ Andelscharter vedtaget i 1995 under Den Internationale Kooperative Alliances kongres i Manchester.

⁽²⁾ Idem.

⁽³⁾ Regionsudvalgets udtalelse af 16.6.2004, CdR 97/2004 fin, ordfører: Irma Pellinen, EUT C 318 af 22. december 2004.

ikke på nogen måde i at udvikle deres aktiviteter uden for EU's grænser. Andelsselskaberne har således en ikke uvæsentlig betydning for samhandelen og den internationale økonomiske dynamik ⁽⁴⁾.

1.8 I den henseende er andelsselskabernes rolle og betydning i øvrigt anerkendt på både nationalt og internationalt niveau. Den Internationale Arbejdsorganisation (ILO) vedtog således i juni 2002 en henstilling om fremme af andelsselskaber ⁽⁵⁾, hvori det navnlig fremhæves, at *andelsselskaber i deres forskellige udformninger fremmer hele befolkningens mest fuldstændige deltagelse i den økonomiske og sociale udvikling*. Henstillingen er vedtaget af samtlige 25 EU-medlemsstater og gennemgår i øjeblikket en ratifikationsproces.

1.9 På EU-niveau anerkendes andelsselskaberne i EF-traktatens artikel 48 ⁽⁶⁾. Gennem sin enhed med ansvar for håndværk og små andelsselskaber og gensidige selskaber har Kommissionen givet denne type selskaber særlig opmærksomhed. Rådet vedtog for nylig statuten for det europæiske andelsselskab samt direktivet om fastsættelse af supplerende bestemmelser til denne statut for så vidt angår medarbejderindflydelse ⁽⁷⁾. Vedtagelsen af denne meddelelse viser, at Kommissionen fortsat interesserer sig for denne selskabsform.

1.10 Denne interesse opfylder også en forventning hos andelsselskaberne, for disse selskaber skal fremover løfte væsentlige udfordringer, hvis de vil undgå, at der sættes en stopper for deres udvikling eller sås tvivl om deres eksistens. I flere af de nye medlemsstater har det gamle regimes brug af andelsselskabskonceptet således allerede givet denne selskabs-type et troværdighedsproblem. Mange andelsselskaber på de mere og mere konkurrenceprægede markeder er desuden nødt til at anvende betydelige midler for at bevare deres konkurrenceevne og samtidig bevare deres karakteristika og identitet.

2. Meddelelsens retningslinjer

2.1 I meddelelsen, der blev vedtaget den 23. februar 2004, understreger Kommissionen *»den stadig mere vigtige og positive rolle, andelsforetagender spiller som redskaber for gennemførelsen af de mange fællesskabsmålsætninger«*.

⁽⁴⁾ Resolution 56/114 vedtaget på det 88. plenarmøde i FN's generalforsamling den 19. december 2001.

⁽⁵⁾ R 193. Henstilling om fremme af andelsselskaber, 90. samling i Den Internationale Arbejdsorganisation den 20. juni 2002.

⁽⁶⁾ Artikel III-142 i den europæiske forfatning, som er under ratifikation.

⁽⁷⁾ Rådets forordning nr. 1435/2003, EUT L 207 af 18.8.2003; Rådets direktiv nr. 2003/72/EF (EUT L 207 af 18.8.2003). Jf. EØSU's udtalelse af 26.5.1992 om Kommissionens forslag til Rådets forordning (EØF) om statut for den europæiske forening og om Kommissionens forslag til Rådets direktiv om supplerende bestemmelser til statuten for det europæiske andelsselskab med hensyn til arbejdstagernes stilling (EFT C 223 af 31.8.1992).

2.2 Det konstateres i øvrigt ligeledes, at andelsselskabernes potentiale ikke er blevet udnyttet i tilstrækkelig grad. Med henblik på at afhjælpe dette problem foreslår Kommissionen, at der defineres tre hovedmålsætninger, som opdeles i en serie af tolv foranstaltninger, der skal iværksættes:

2.2.1 *Fremme af anvendelsen af andelsforetagender i Europa ved at øge denne sektors synlighed og fremme genkendeligheden af den*

Det drejer sig navnlig om at organisere en struktureret udveksling af oplysninger og erfaringer og fremme foranstaltninger med det formål at skabe øget opmærksomhed blandt offentlige myndigheder og private erhvervsdrivende.

2.2.2 *Forbedring af de nationale lovgivninger om andelsforetagender i Europa*

Dette mål indgår som led i Rådets vedtagelse i juli 2003 af forordningen om statuten for det europæiske andelsselskab. Det drejer sig både om gennemførelsen af forordningen, i forhold til de nationale lovgivninger, og om en forbedring af de nationale love eller en opfordring til udformning af »modellove«. Det skal bemærkes, at Kommissionen ligeledes giver de nye EU-medlemsstater særlig opmærksomhed.

2.2.3 *Fastholdelse og styrkelse af andelsforetagendernes stilling og deres bidrag til Fællesskabets målsætninger*

Her sigtes der navnlig til landbrugspolitikken og udvidelsen, udvikling af landdistrikterne, regional udvikling og jobskabelse.

3. Generelle bemærkninger

3.1 EØSU har hele tiden været opmærksom på problematikken omkring personselskaber og den sociale økonomi generelt ⁽⁸⁾. Ligesom Regionsudvalget vurderer EØSU, at alle typer virksomheder bør fremmes og støttes på lige fod ⁽⁹⁾. Med henblik på at samle andelsorganisationernes og andelsselskabernes reaktioner på meddelelsen afholdt EØSU på baggrund af et spørgeskema en offentlig høring den 11. oktober. Dette gav mulighed for at stille Kommissionens forslag op imod andelssektorens forventninger og prioriteter.

⁽⁸⁾ EØSU's udtalelse om »Socialøkonomien i det indre marked«, ordfører Jan Olsson, (EFT C 117 af 26.4.2000).

⁽⁹⁾ Jf. note 3.

3.2 EØSU glæder sig over Kommissionens meddelelse om fremme af andelsselskaber i Europa. Gennemførelsen af meddelelsen bør give mulighed for øget anvendelse af denne type virksomhed, navnlig via en bedre udnyttelse og udbredelse af deres bidrag til realiseringen af målene i Lissabon-strategien.

3.3 EØSU konstaterer til gengæld, at mange af meddelelsens foreslåede foranstaltninger med henblik på i højere grad at fremme andelsselskaber har en særlig forsigtig ordlyd, idet der ofte heri anvendes udtryk som »undersøge mulighederne for« eller »være særlig opmærksom på«. Det ville således være hensigtsmæssigt at formulere de mål, der skal nås, mere konkret, idet de samtidig knyttes til en passende tidsplan.

3.4 EØSU tilslutter sig i øvrigt Kommissionens fokus på de nye EU-medlemsstater og kandidatlandene. I visse af disse lande medførte anvendelsen af andelsselskaber under det gamle regime, at andelsselskabet blev identificeret som et af regimens instrumenter.

3.4.1 Dette er årsagen til, at EØSU vurderer, at der er et særligt behov for at skabe øget opmærksomhed blandt iværksætterne i disse lande omkring potentialet i andelsselskaber, som navnlig giver mulighed for at udvikle en aktivitet, samtidig med at ressourcerne, ansvaret og risikoen ved iværksættelsen deles, hvilket giver mulighed for at påregne en større levedygtighed og varighed for projekterne. ⁽¹⁰⁾

3.4.2 EØSU mener også, at det ville være hensigtsmæssigt i de nye medlemsstater at støtte den nye dynamik, der ligeledes opstår via andelsmodeller, i kampen mod social udstødelse samt på miljøområdet, og sørge for, at den foreningsstruktur, der opstår i visse andelsselskaber, ikke opløses som følge af visse ændringer, der berører den form for iværksætteraktivitet.

3.5 EØSU har forståelse for Kommissionens tilgang, der har en tendens til at fremhæve SMV-dimensionen i andelsselskaberne, men minder om, at et stort antal andelsselskaber og -grupper overstiger Fællesskabets loft for definitionen af SMV. Dette er årsagen til, at EØSU henstiller, at forslagene i meddelelsen ikke begrænses til denne ene dimension. Dette vedrører navnlig henvisningerne til visse fællesskabstiltag f.eks. inden for tjenesteydelser til virksomheder eller adgangen til finansiering.

⁽¹⁰⁾ EØSU's udtalelse »Erhvervsmæssig diversificering i tiltrædelseslandene – de små og mellemstore virksomheders og den sociale økonomis rolle«, ordførere: Fusco og Glorieux, (EUT C 112 af 30.4.2004).

4. Områder vedrørende andelsselskaber, hvor der er behov for yderligere udvikling

4.1 Lovgivning

4.1.1 Kommissionen lægger i hele meddelelsen særlig vægt på andelsretten og navnlig de forskellige nationale statutter, der regulerer denne. EØSU støtter denne tilgang, da det er afgørende, at andelsselskaber både på nationalt niveau og europæisk niveau har de bedst mulige juridiske rammer for udviklingen af deres aktiviteter.

4.1.2 Andelsselskaberne er i øvrigt ligeledes underkastet en række bestemmelser inden for selskabsretten (regnskabslovgivning, arbejdsmarkedslovgivning, konkurrenceret, skatteret ...). Hvis disse bestemmelser ikke tager højde for visse særlige karaktertræk for andelsselskaber, kan der med rette argumenteres for, at udviklingen af andelsselskaber selv med en optimal andelslovgivning risikerer at blive begrænset.

4.1.2.1 I det oprindelige forslag til den internationale regnskabsstandard IAS 32 blev det eksempelvis fastlagt, at andele i andelsselskaber skulle betragtes som hørende under kategorien gæld og ikke egenkapital, da de kan blive genstand for eventuelle krav om tilbagebetaling. I lyset af de konsekvenser, som denne bestemmelse ville få for andelsselskaber, blev princippet genstand for en fortolkning, der giver mulighed for en fritagelse for denne regel på to yderligere betingelser ⁽¹¹⁾. Den kendsgerning, at reglen ikke blev omskrevet, men at der blev tilknyttet en fortolkning for andelsselskaber, understøtter teorien om, at denne selskabsform generelt opfattes som en undtagelse i forhold til kapitalsselskaber. Som allerede nævnt (jf. 3-1) mener EØSU, at andelsselskabet ikke skal anses som en undtagelse, men at de lovgivningsmæssige rammer tværtimod om nødvendigt skal tilpasses med henblik på at tage hensyn til andelsselskabernes specifikke karakter.

4.1.2.2 EØSU anmoder således Kommissionen om at tage hensyn til den synergi, der bør opstå mellem andelsret på den ene side og de andre elementer i lovgivningen på den anden side, og lade den udmønte sig i konkrete tiltag.

4.1.2.3 EØSU foreslår i tråd med dette, at de ekspertgrupper, som på Kommissionens opfordring skulle afgive udtalelser om kommende lovgivningstekster på området, systematisk tager hensyn til andelsselskabernes iboende karakteristika ved at trække på de kompetencer, deres respektive organisationer besidder ⁽¹²⁾.

⁽¹¹⁾ Selskabsandelene kan opfattes som kapital, når udstederen bevarer en ubetinget ret til at nægte udbetaling, eller når den nationale lovgivning eller statutterne for virksomheden fastlægger en mindstetærskel for kapitalen.

⁽¹²⁾ Det er i denne henseende slående at konstatere, at den af Kommissionen udnævnte gruppe på højt plan af eksperter inden for selskabsret, som nævnes flere gange i dokumentet, ikke omfatter en ekspert i andelsret.

4.2 Konkurrenceregler, etableringsfrihed og skatteregler

4.2.1 **For så vidt angår konkurrence**, støtter EØSU uforbeholdent, at andelsselskaber i lighed med andre selskabsformer er omfattet af EF-traktatens artikel 81, 82 og 86-88. EØSU vurderer imidlertid, at ordlyden i meddelelsens afsnit om traktatens artikel 81 om samordnet praksis ikke er eksplicit, når Kommissionen heri fremhæver, at *»selv om et andelsselskab ikke nødvendigvis strider mod EF-traktatens artikel 81, kan dets efterfølgende adfærd eller vedtægter betragtes som konkurrencebegrænsende«* ⁽¹³⁾. Kommissionen opfordrer således til en bedre udbredelse af konkurrencereglerne til de forskellige andelssektorer.

4.2.1.1 På baggrund af høringen af repræsentanter for andelssektorerne, afholdt den 11. oktober 2004, vurderer EØSU, at problemet i mindre grad er forbundet med et manglende kendskab til konkurrencereglerne end med den kendsgerning, at disse regler ikke altid tager hensyn til andelselskabernes særlige karakter. EØSU opfordrer følgelig Kommissionen til ligeledes at lade sine tiltag rette sig mod de tjenestegrene, der er ansvarlige for konkurrencepolitikken.

4.2.1.2 EØSU understreger, at et stort antal iværksætterkoncepter på markedet også er et af grundelementerne i en sund konkurrence, og mener at en sådan tilgang ville kunne fjerne enhver form for diskrimination over for andelsselskaberne som følge af disses organisation.

4.2.2 EØSU henleder endvidere opmærksomheden på den kendsgerning, at det i visse lande er forbudt at etablere sig med andelsstatut med henblik på at udøve aktiviteter i en given sektor ⁽¹⁴⁾. Dette udgør en tydelig krænkelse af **etableringsretten**. Denne situation er så meget desto mere beklagelig i betragtning af, at forordningen om statut for det europæiske andelsselskab bekræfter dette forbud. ⁽¹⁵⁾ EØSU opfordrer derfor Kommissionen til at gennemføre en bred undersøgelse af disse forbuds omfang og virkninger.

4.2.3 For så vidt angår **skattereglerne** for andelsselskaber, støtter EØSU princippet om, at fordele, der ydes en bestemt virksomhedsform, skal stå i rimeligt forhold til de lovgivningsmæssige restriktioner eller sociale forbedringer ⁽¹⁶⁾, der er indbygget i denne form. I den forbindelse opfordrer EØSU Kommissionen til at anmode medlemsstaterne om at undersøge muligheden for at give andelsselskaberne skattefordele på baggrund af deres samfundsmæssige nytte eller i forhold til deres bidrag til den regionale udvikling med forbehold af de strenge kontrolbetingelser, som er forbundet med overholdelsen af andelsprincipperne og -værdierne. ⁽¹⁷⁾

⁽¹³⁾ Sidste afsnit i meddelelsens punkt 3.2.7.

⁽¹⁴⁾ I Tyskland er det f.eks. umuligt at etablere et andelsselskab i sektoren for distribution af lægemidler.

⁽¹⁵⁾ Artikel 8, stk. 2: »Hvis der efter den nationale lovgivning findes særlige regler og/eller restriktioner for den type virksomhed, et SCE-selskab udøver, eller for kontrol fra en tilsynsmyndigheds side, gælder denne lovgivning fuldt ud for selskabet.«

⁽¹⁶⁾ Jf. meddelelsen, punkt 3.2.6.

⁽¹⁷⁾ Ligeledes Regionsudvalgets udtalelse, jf. note 3.

4.3 Virksomhedernes sociale ansvar og virksomhedsstyring

4.3.1 Virksomhedernes sociale ansvar

4.3.1.1 Globaliseringen af økonomien stiller større krav til virksomhedernes rentabilitet, undertiden på bekostning af andre samfundsmæssige overvejelser. Virksomhedernes sociale ansvar eller virksomhedernes frivillige integration af *»sociale og miljømæssige hensyn i deres forretningsaktiviteter og i deres interaktion med deres interessenter«* ⁽¹⁸⁾ er ikke noget nyt begreb for andelsselskaberne. Den kendsgerning, at virksomhederne kombinerer økonomiske og sociale mål, og at deres drift er baseret på hensynet til den enkelte og principperne om internt demokrati, gør, at de påtager sig et socialt ansvar og gør en indsats på dette område ⁽¹⁹⁾.

4.3.1.2 EØSU beklager, at denne dimension ikke er medtaget i meddelelsen, og anbefaler, at der træffes foranstaltninger med dette for øje, navnlig med henblik på at fremme andelsselskabernes praksis på dette område ⁽²⁰⁾.

4.3.2 Virksomhedsstyring

4.3.2.1 EØSU har gennem flere år og med stor interesse beskæftiget sig med de emner, der har indflydelse på virksomhedsstyringen ⁽²¹⁾. De overvejelser, der fortsat gør sig gældende inden for dette område, henviser imidlertid sjældent til andelselskaber. Dette er på sin vis paradoksalt, da en stor del af de bestemmelser, der er forbundet med selve andelsselskabernes organisation, har fået dem til at indføre specifikke styreform ⁽²²⁾. De kooperative revisionssammenslutninger kan med deres tjenester ligeledes bidrage væsentligt til fremgangsrig udvikling i kooperativerne. Disse kooperativer driver virksomhed i flere medlemsstater, og nogle af dem har en over hundrede år lang tradition. Det er derfor vigtigt, at Fællesskabets bestemmelser om lovpligtig revision anerkender og ikke udelukker denne andelsretlige institution.

⁽¹⁸⁾ Grøn bog: »Fremme af en europæisk ramme for virksomhedernes sociale ansvar« (KOM(2001) 366 endelig).

⁽¹⁹⁾ Organisering af netværk for ligeverdig handel, iværksættelse af samfundsopgørelser, oprettelse af den europæiske gruppe for samfundsmæssig status ...

⁽²⁰⁾ EØSU's udtalelse om grøn bogen: »Fremme af en europæisk ramme for virksomhedernes sociale ansvar«, CESE 355/2002, Ordførere: Hornung-Draus, Engelen-Keffer, Hoffelt (EFT C 125 af 27.5.2002).

⁽²¹⁾ Jf. EØSU's udtalelse om meddelelse fra Kommissionen til Rådet og Europa-Parlamentet om modernisering af selskabsretten og forbedret virksomhedsledelse i Den Europæiske Union – vejen frem, ordfører: Ravoet, CESE 1592/2003 (EUT C 80 af 30.3.2004).

⁽²²⁾ Strukturen og organisationen af andelsselskaber inden for revision i visse lande i EU, såsom Tyskland, illustrerer dette.

4.3.2.2 EØSU vurderer, at det ville være hensigtsmæssigt at inddrage disse erfaringer i debatten om virksomhedsstyring, således at nybrud og henstillinger, der kan være egnede for de forskellige styringskoncepter, bliver inddraget i denne debat.

4.4 Andelsselskabsgrupper

4.4.1 EØSU henleder ligeledes Kommissionens opmærksomhed på tilstedeværelsen af grupper, der består af andelsselskaber. Det er iværksættermodeller, der tydeligt sætter strategier for partnerskaber og samarbejde mellem andelsselskaber i højsædet frem for fusioner eller opkøb. Dette giver disse selskaber mulighed for at imødegå udfordringerne i forbindelse med globaliseringen og den derved øgede konkurrence, idet andelsidentiteten bevares og fremhæves.

4.4.2 EØSU mener, at det med fuld respekt for konkurrence-reglerne ville være hensigtsmæssigt at støtte fremme og udvikling af sådanne grupper, som kan give andelsselskaberne mulighed for at udvikle et fælles mærke eller et sortiment af varer og tjenesteydelser, hvilket kan konsolidere andelsselskabernes tilstedeværelse yderligere både på transnationalt og internationalt niveau. EØSU foreslår endvidere, at der i meddelelsen i højere grad skal fokuseres på denne dimension.

5. Bemærkninger og henstillinger til de foreslåede foranstaltninger

5.1 Andelsselskabernes image og fremme af andelspraksis (Aktion 1-2)

5.1.1 EØSU opfordrer Kommissionen til at træffe de nødvendige foranstaltninger til forbedring af sektorens image og øget hensyntagen til andelsselskabernes karakteristika. Det manglende kendskab til disse selskaber er da også den væsentligste årsag til, at deres potentiale ikke udnyttes tilstrækkeligt. I den henseende mener EØSU, at identifikation, benchmarking og udbredelse af god praksis i forbindelse med denne specifikke virksomhedsform i højere grad skal støttes og fremmes.

5.1.2 EØSU foreslår navnlig, at Kommissionen i højere grad officielt anerkender henstilling 193 fra ILO, da den er vedtaget af EU's 25 medlemsstater og er det første tegn på europæisk konsensus om normer for og fremme af andelsselskaber. EØSU plæderer ligeledes for udviklingen og lanceringen af konkrete foranstaltninger, såsom en oplysningskampagne om andelsselskabernes karakteristika og iværksætterdimension, som skal baseres på forskellige videoer, GD for Erhvervspolitik's netsted osv... Denne kampagne skal rettes mod økonomiske og sociale aktører og de nationale offentlige myndigheder.

5.1.3 EØSU anbefaler i øvrigt, at disse tiltag til fremme af andelsselskaber iværksættes i samtlige Kommissionens general-direktorater. I denne henseende bør opmærksomheden i særlig grad rettes mod de tjenestegrene, der iværksætter initiativer med direkte virkning for andelsselskaberne i deres iværksætttermæssige og sociale dimension (GD for Det Indre Marked, GD for Beskæftigelse og Sociale Anliggender, GD for Konkurrence, GD for Sundhed og Forbrugerbeskyttelse...).

5.2 Statistiske data (Aktion 3)

5.2.1 EØSU støtter Kommissionens bestræbelser på at forbedre de statistiske data om andelsselskaber. I de fleste EU-lande opdateres sådanne data sjældent regelmæssigt, hvis de overhovedet findes. De indsamlingsmetoder, der anvendes, er sjældent ensartede. Dette er en væsentlig hindring for fremme af og øget viden om andelsselskaber.

5.2.2 For at rette op på dette forhold agter Kommissionen at anvende satellitkonti. Anvendelsesrammerne for denne teknik, som for andelsselskabernes vedkommende endnu ikke er fastlagt, er indtil videre blevet testet på organisationer, der ikke primært henhører under handelssektoren eller som hører til blandt organisationer, der ikke arbejder med vinding for øje⁽²³⁾. Derfor finder EØSU det vigtigt, at man ikke i de fremgangsmåder og midler, man lægger sig fast på, slører andelsselskabernes økonomiske og handelsmæssige dimension. Det skal bemærkes, at den offentlige høring og det tilhørende spørgeskema afslørede, at andelsorganisationerne ligeledes delte denne bekymring.

5.2.3 Med henblik på hurtigst muligt at opfylde behovet for data om andelsselskaber opfordrer EØSU til, at der straks, hvor det er muligt, indledes et samarbejde mellem Eurostat og de nationale organer med ansvar for indsamling af statistiske data om virksomheder, især med henblik på at opstille virksomhedsdataene i forhold til de forskellige juridiske statutter, som virksomhederne benytter.

5.3 Uddannelse og iværksætterånd (Aktion 4)

5.3.1 EØSU mener, at det er vigtigt, at andelsdimensionen tages i betragtning i forbindelse med programmer vedrørende almen uddannelse, erhvervsuddannelse, stimulering af iværksætterånd og livslang læring⁽²⁴⁾. EØSU minder om, at dette tema ligeledes behandles i ILO's henstilling 193, og glæder sig over, at Regionsudvalget også nævner det i sin udtalelse⁽²⁵⁾. EØSU glæder sig således over, at Kommissionen har til hensigt at strukturere og udbrede de eksisterende erfaringer.

⁽²³⁾ Jf. Kommissionens seminar den 23. april 2004 om udviklingen af en metodologi for anvendelsen af satellitkonti i den sociale økonomi.

⁽²⁴⁾ F.eks. Leonardo-, Sokrates- og Erasmus-programmerne.

⁽²⁵⁾ Jf. note 3.

5.3.2 EØSU gør sig endvidere til fortaler for at gøre status over undervisningen om andelssektoren på skoler og universiteter. På denne måde og ved ligeledes at støtte udarbejdelsen og spredningen af specifikt pædagogisk materiale kan Kommissionen nå to mål: dels at strukturere eksisterende erfaringer og dels at inddrage andelsdimensionen i uddannelsesprogrammerne.

5.4 Virksomhedsstøttetjenester (Aktion 5)

5.4.1 EØSU deler Kommissionens ønske om at anmode de traditionelle virksomhedsstøttetjenester om i højere grad at inddrage den dimension, der er specifik for andelsselskaber, idet der samtidig mindes om, at der allerede eksisterer specialiserede instanser, som tilbyder denne type tjenester. Disse instanser bør gennem Kommissionens tiltag i højere grad kunne udvikle og udbrede deres tjenesteydelser.

5.4.2 I denne henseende minder EØSU om, at det nye flerårige program til fremme af initiativ og iværksætterånd for 2006-2010⁽²⁶⁾ ikke indeholder specifikke retningslinjer for andelsselskaberne. EØSU minder ligeledes om, at handlingsplanen for iværksættervirksomhed⁽²⁷⁾ ikke henviser til andelsselskaberne, men kun indirekte henviser til en tilgang for »den sociale økonomi« med en i øvrigt uklar formulering.

5.5 Adgang til finansiering (Aktion 6)

5.5.1 EØSU opfordrer Kommissionen til hurtigt at analysere muligheden for at indføre en specifik reference til andelsselskaber i de finansielle instrumenter, der forvaltes af Den Europæiske Investeringsfond. I den forbindelse har EØSU imidlertid fået oplyst, at denne reference for nylig blev afvist med henvisning til ligebehandling af juridiske former. EØSU beder følgelig Kommissionen om at præcisere, hvilke nye konkrete foranstaltninger der kan iværksættes med henblik på finansiering af Kommissionen, eftersom den anden tilgang til foranstaltningerne, dvs. at sikre, at andelsselskaberne fortsat er støtteberettigede under andre fællesskabsprogrammer, ikke ændrer den aktuelle situation. Derudover så udvalget gerne, at den europæiske fond afsatte en større andel af sin støtte til SMV og andelsselskaber, som ikke råder over større garantier på det finansielle område.

5.5.2 EØSU henleder i samme forbindelse i øvrigt Kommissionens opmærksomhed på den kendsgerning, at den nye aftale

om egenkapital, Basel II, forpligter bankerne til i deres virksomhedsfinansieringspolitik i højere grad at tage hensyn til virksomhedernes risikoprofil, navnlig i forhold til deres solvens og ledelsesform. Dette kan gøre adgangen til kredit mere bekvem for visse andelsselskaber.⁽²⁸⁾

5.5.3 I lyset af kapitalens særlige beskaffenhed (andele, som ikke er noteret på børsen, udbetaling af kapitalandelene til pariværdien osv.) har andelsselskaber undertiden problemer med at finde finansiering til deres udvikling. EØSU støtter i denne henseende Kommissionen, som opfordrer de medlemsstater, der har en specifik lovgivning for andelsselskaber, til at give mulighed for tilladelse til at udstede ikke-brugerandele, som er omsættelige og afkastgivende, under forudsætning af begrænset deltagelse for sådanne ikke-brugerandele, således at der ikke røres ved virksomhedernes karakter af andelsforetagende⁽²⁹⁾.

5.6 Bidrag fra andelsforetagender inden for visse specifikke erhvervs-politiske områder (Aktion 7)

5.6.1 EØSU deler Kommissionens holdning til den kendsgerning, at andelsselskaber via deres styreformer er en model, der er særligt hensigtsmæssig i forbindelse med arbejdstageres overtagelse af en virksomhed. EØSU foreslår, at denne model i højere grad fremhæves i de programmer og aktioner, som Kommissionen har til hensigt at fremme på dette område.

5.6.2 Kommissionen foreslår at gennemføre en undersøgelse af andelsselskaber, hvis væsentligste formål er at tage højde for de samfundsmæssige behov. En sådan undersøgelse vil kunne tydeliggøre andelsselskabernes bidrag til realisering af sådanne mål. EØSU henstiller imidlertid til, at denne undersøgelse klart belyser de sociale andelsforetagenders særlige karakteristika i forhold til de sociale virksomheder⁽³⁰⁾.

5.7 Overensstemmelse mellem de nationale lovgivninger, udformning af modellove og det europæiske andelsselskab. (Aktion 8, 9, 10, 11)

5.7.1 Idet der mindes om, at den lovgivningsramme, som andelsselskaberne opererer indenfor, har lige så stor betydning som de organisationsformer, de vælger med henblik på at nå deres mål, støtter EØSU, at Kommissionen sætter disse selskabers juridiske status i højsædet både på europæisk og på nationalt niveau.

⁽²⁶⁾ Fællesskabsprogram til fremme af iværksætterånd og virksomhedernes konkurrenceevne (2006-2011).

⁽²⁷⁾ Meddelelse fra Kommissionen »Handlingsplan: Den europæiske dagsorden for iværksætterkultur« (KOM(2004) 70 endelig). Jf. EØSU's udtalelse 1198/2004 af 15.9.2004, ordfører: Butters.

⁽²⁸⁾ EØSU's udtalelse »Små og mellemstore virksomheders og den sociale økonomis evne til at tilpasse sig de ændringer, der følger af den økonomiske dynamik« (EUT C 120 af 20.5.2005), ordfører: Fusco.

⁽²⁹⁾ Meddelelsens punkt 3.2.4.

⁽³⁰⁾ Kommissionen henviser med betegnelsen »sociale virksomheder« til, at nogle medlemsstater har indført juridiske former for at tegne virksomheder, hvis primære mål er at realisere sociale mål.

5.7.2 EØSU bifalder hensigten om at afholde møder med de nationale forvaltninger vedrørende gennemførelsen af forordningen om det europæiske andelsselskab og det dertilhørende direktiv. EØSU opfordrer ligeledes til en regelmæssig overvågning af det forberedende arbejde. Til sammenligning er det europæiske selskab, som trådte i kraft for nylig, eksempelvis kun inkorporeret i seks landes lovgivning.

5.7.3 For så vidt angår udformningen af modellove, ønsker EØSU at understrege den tvetydige ordlyd i dette afsnit. Selv om Kommissionen ikke støtter en harmonisering af andelsselskabsretten, fremhæver den konklusionerne fra gruppen på højt plan af eksperter inden for selskabsret, som går i retning af en harmonisering af de nationale love om andelsselskaber.

5.7.4 EØSU er bevidst om, at en række artikler i forordningen om det europæiske andelsselskab henviser til nationale lovgivninger. Da anvendelsen af forordningen om det europæiske andelsselskab fem år efter sin ikrafttræden vil blive undersøgt i en rapport, mener EØSU, at der skal udformes modellove med henblik på tilnærmelse af lovgivningerne om andelsselskaber og/eller foreslås vedtagelse af fælles regler på europæisk niveau, og at det er afgørende, at der fra begyndelsen indledes drøftelser og samarbejde med de faglige organisationer, der repræsenterer andelsselskaberne.

5.7.5 I den henseende ønsker EØSU dog at fremhæve, at den offentlige høring viste, at en hel del andelsorganisationer i højere grad ønsker en konsolidering og en styrkelse af den nuværende nationale andelslovgivning end en ændring med henblik på harmonisering⁽³¹⁾. Ifølge disse organisationer ville en sådan tilgang i øvrigt sandsynligvis give mere hensigtsmæssige løsninger på problematikken med andelsselskabers omdannelse til virksomhedsformer, som ikke er baseret på gensidighedsprincippet⁽³²⁾, som visse andelsselskaber er udsat for.

5.7.6 EØSU foreslår på den baggrund, at Kommissionen ligeledes gennemfører en komparativ undersøgelse af virkning og omfang af inkorporeringen af bestemmelser, der hidtil har været gældende for kapitalselskaber, i visse landes nationale love om andelsselskaber⁽³³⁾.

5.8 Fællesskabsmål (Aktion 12)

5.8.1 EØSU støtter Kommissionens hensigt om at sørge for, at andelsselskabernes bidrag til opnåelse af fællesskabsmålsæt-

ningerne udnyttes via fællesskabsprogrammerne, men tvivler dog på, at der er midler til at nå disse målsætninger, da der ikke på nuværende tidspunkt findes budgetposter til dette formål.

5.8.2 I meddelelsen insisteres der navnlig på området *landbrugspolitikken i forhold til udvidelsen*, som bliver genstand for en aktion. EØSU støtter denne dimension, men vurderer, at de nævnte henvisninger til andre områder, navnlig udvikling af landdistrikterne og regionaludvikling, ligeledes bør udmønte sig i aktioner samt jobskabelse.

5.8.3 Generelt mener EØSU, at det er mere hensigtsmæssigt for så vidt angår definitionerne af støtte- og fremmeaktioner at lægge sig fast på begrebet andelsudviklingspol. Dette gør det muligt fra et bestemt udgangsområde at sprede den andelsmæssige praksis til andre aktivitetssektorer.

6. Konklusioner

6.1 EØSU glæder sig over offentliggørelsen af Kommissionens meddelelse om fremme af andelsselskaber i Europa. På baggrund af vedtagelsen af forordningen om statut for det europæiske andelsselskab vidner meddelelsen således om den interesse, Kommissionen har for andelsselskaber, idet den understreger den økonomiske og sociale dimension i denne type virksomhed samt dens potentiale i forbindelse med gennemførelsen af Lissabon-strategien.

6.2 EØSU støtter især, at fremme af den kooperative iværksætterånd prioriteres. Det manglende kendskab til denne form for iværksættervirksomhed er da også en væsentlig begrænsning for udviklingen af andelsselskaber i Europa.

6.3 EØSU støtter meddelelsens væsentligste retningslinjer, men mener dog, at det havde været hensigtsmæssigt at lade visse aktioner i den forbindelse få mere konkret vægt ved at basere dem på en forud fastlagt tidsplan. EØSU anbefaler således, at der snarest iværksættes en proces for opfølgning på de forudsete aktioner i stedet for at vente på evalueringen af fremskridtene, som Kommissionen foreslår, dvs. til efter 2008. En sådan proces bør give mulighed for tættere samarbejde mellem de pågældende faglige andelsorganisationer både på nationalt og på europæisk niveau.

Bruxelles, den 9. marts 2005

Anne-Marie SIGMUND

Formand for

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

⁽³¹⁾ Visse andelsorganisationer er endnu imod dette.

⁽³²⁾ Man taler som regel om ophævelse af gensidighedsprincippet, når andelsselskabet mister sin beskaffenhed af en virksomhed, der ejes kollektivt af et antal personer, og overgår til eksterne investorer. Dette udmøntes navnlig ved, at andelsselskabet omdannes til et kapitalselskab.

⁽³³⁾ F.eks. i Italien har andelsselskaber i en lov for nyligt fået tilladelse til at udstede obligationer.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiver om omarbejdelse af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2000/12/EF af 20. marts 2000 om adgang til at optage og udøve virksomhed som kreditinstitut og Rådets direktiv 93/6/EØF af 15. marts 1993 om kravene til investeringsselskabers og kreditinstitutters kapitalgrundlag

KOM(2004) 486 endelig — 2004/0155 og 2004/0159 (COD)

(2005/C 234/02)

Rådet for Den Europæiske Union besluttede den 13. september 2004 under henvisning til EF-traktatens artikel 95 at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om det ovennævnte emne.

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Det Indre Marked, Produktion og Forbrug, som udpegede Guido Ravoet til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 14. februar 2005.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 415. plenarforsamling den 9.-10. marts 2005, mødet den 9. marts, følgende udtalelse med 124 stemmer for og 1 imod:

1. Forslagets indhold og rækkevidde

1.1 Den 14. juli 2004 offentliggjorde Kommissionen forslaget til direktiv⁽¹⁾ om omarbejdelse af det andet kapitalkravsdirektiv (93/6/EØF) og det konsoliderede bankdirektiv (2000/12/EF). Direktivet skal iværksætte den nye Basel-rammeaftale (international konvergens om kapitalforanstaltninger og kapitalstandarder) i Den Europæiske Union. Direktivet om omarbejdelse vil blive betegnet som kapitalkravsdirektivet (KKD) i dette dokument.

1.2 KKD skal gælde for alle kreditinstitutter og investerings-selskaber, som er aktive i EU. KKD's mål er at tilvejebringe en stærkt risikofølsom ramme for bankvirksomhed i Europa. Det vil tilskynde pengeinstitutsektoren til over tid at konvergere hen imod stærkt følsomme risikomålingsmetoder i kraft af avanceret teknologi og investering i medarbejderuddannelse. Det vil øge forbrugerbeskyttelsen, styrke den finansielle stabilitet og fremme det europæiske erhvervslivs konkurrenceevne på verdensplan ved at skabe et solidt grundlag for virksomhedernes ekspansion og innovation gennem omallokering af kapital.

1.3 KKD er det lovgivningsinstrument, som i EU benyttes til at iværksætte den nye Basel-rammeaftale, som er udarbejdet af Basel-komiteén for banktilsyn. Basel-komiteén blev oprettet i 1974 af G10-landenes centralbankdirektører. De aftaler, som Basel-komiteén offentliggør, er ikke juridisk bindende, men har til formål at tilvejebringe en fælles tilsynsramme, som skal anspore til konvergens hen imod fælles metoder og skabe et ensartet grundlag for internationalt aktive pengeinstitutter.

1.4 Baselkapitaftalen (Basel I) blev offentliggjort i 1988, og i 1999 begyndte man at opdatere aftalen som følge af den hastige udvikling i risikostyringsstrategier i 1990'erne. Resultaterne af dette arbejde var International Convergence of Capital Measures and Capital Standards⁽²⁾, som blev offentliggjort i juni 2004 (kaldet den nye Basel-rammeaftale).

1.5 Den nye Basel-rammeaftale er opdelt i tre dele, som i daglig tale kaldes de tre søjler. Søjle I indeholder minimumskapitalkrav for kredit- og markedsrisiko samt operationel risiko. Institutterne kan vælge mellem forskellige mere eller mindre avancerede metoder. Søjle II er tilsynsprocessen, som gennemføres i en aktiv dialog mellem institutterne og tilsynsmyndigheden med det formål at sikre, at der foreligger solide interne processer til vurdering af kapitalkravene i forbindelse med koncernens risikoprofil. Ifølge søjle III skal institutterne give markedet oplysning om deres kapitaludgifter. Søjle III betegnes ofte som markedsdisciplin, da offentliggørelse vil tilskynde til bedste praksis og øge investorernes tillid.

1.6 Pengeinstitutter og investeringsselskaber kan vælge mellem flere metoder til måling af både kreditrisiko og operationel risiko og til at mindske kreditrisikoen. Formålet er at sikre, at rammen er afpasset formålet, og at der findes incitamenter for mindre institutter til at gå over til mere avancerede metoder. De avancerede metoder er kostbarere at iværksætte, fordi de bygger på interne modeller, som institutterne har valgt. Imidlertid er de mere risikofølsomme og resulterer derfor i lavere kapitaludgifter.

⁽¹⁾ http://europa.eu.int/comm/internal_market/regcapital/index_en.htm.

⁽²⁾ <http://www.bis.org/publi/bcbs107.pdf>.

Søjle 1		Kreditrisiko		Operationel risiko	Søjle 2	Søjle 3
	Interne modeller	Avanceret intern rating-metode (AIRBA)	Avanceret kreditrisiko-styring	Avanceret metode (AMA)		
	Standard-metoder	Grundlæggende intern rating-metode (FIRBA)	Standard-kreditrisiko-styring	Standard-metode (STA)		
		Standardmetode (STA)		Basismetode (BIA)		

2. Generelle bemærkninger

2.1 KKD er det lovgivningsværktøj, som iværksætter den nye Basel-rammeaftale i EU. Kommissionen har lavet et udkast til direktiv, som i store træk ligger på linje med Basel-reglerne, men med højde for EU's særlige forhold. Det er afgørende vigtigt at skabe en høj grad af parallelisme mellem Basel-rammeaftalen og EU's regler for at sikre, at europæiske pengeinstitutter kommer til at stå på lige fod i konkurrencen med banker i andre områder, som også gennemfører rammeaftalen.

2.2 En afgørende forskel mellem KKD og Basel-rammeaftalen består i, at reglerne skal gælde for samtlige kreditinstitutter og investeringsselskaber i EU. Basel-rammeaftalen sigter på internationalt aktive banker. Det udvidede anvendelsesområde, som Kommissionen lægger op til, er til gavn for både indskydere og låntagere i EU. Et velstyret og velkapitaliseret banksystem vil gøre det muligt for bankerne fortsat at foretage udlån igennem hele konjunkturforløbet. Dette vil medføre større stabilitet i banksektoren.

2.3 Fordelene for pengeinstitutterne i EU samt for erhvervslivet og forbrugerne i EU vil kun blive holdbare, hvis direktivet er smidigt nok til at holde trit med udviklingen i erhvervslivets praksis, markederne og tilsynsbehovet. Dette er nødvendigt for at kunne beskytte både indskyderes og låntageres interesser og for at sikre, at EU bevarer sit ry som et marked med bedste praksis.

2.4 Kommissionens metode, som består i at fastlægge blivende principper og mål i artiklerne i omarbejdelsesdirektivet

og tekniske bestemmelser i bilagene, som skal kunne ændres via komitologiproceduren, er et effektivt middel til at opnå den nødvendige smidighed.

3. Særlige bemærkninger

Udvalget udtrykker tilfredshed med den høje kvalitet af Kommissionens direktivforslag. Der er et begrænset antal spørgsmål, som udvalget mener bør tages op. Kvaliteten af lovoplægget er en følge af høringsprocessens hidtil uhørte omfang, herunder medvirken i Basel-komitéens konsekvensundersøgelser, som Kommissionen har gennemført under arbejdet med at omsætte Basel-reglerne til EU-lovgivning. Som repræsentativt organ for det organiserede civilsamfund i EU udtrykker EØSU tilfredshed med denne udvikling og opfordrer med-lovgiverne til fortsat at indlemme markedsdeltagernes synspunkter i EU's lovgivningsproces.

3.1 Konsekvenser for mindre kreditinstitutter i EU

3.1.1 Udvalget vurderer, at rækkevidden af Kommissionens direktivforslag er korrekt og at oplægget vil blive til gavn for samtlige forbrugere og virksomheder i EU. Endvidere vurderer udvalget, at kreditinstitutter af enhver størrelse vil drage fordel af de reviderede regulerende kapitalregler. Kommissionens oplæg udgør en fornuftig balance mellem incitamenter til mindre institutter til at gå over til mere avancerede metoder over tid og tilvejebringelse af en afpasset ramme, hvor der tages hensyn til mindre kreditinstitutters begrænsede ressourcer.

3.1.2 Kommissionens oplæg indbefatter tillige Basel-komiteens skridt til at nedbringe regelbyrden i forbindelse med udlån til små og mellemstore virksomheder (SMV). Disse ændringer (som beskrives nærmere i det følgende i afsnittet om konsekvenserne for små og mellemstore virksomheder) vækker fortrøstning hos udvalget, som ellers ville have været bekymret for, at den nye ramme ville have medført en øget konsolidering i den europæiske banksektor og reduceret forbrugernes valgmuligheder. I den forbindelse ser udvalget også med fortrøstning på, at PWC-konsekvensundersøgelsen fra april 2004 ⁽³⁾ konkluderer, at direktivet ikke kan forventes at få større indvirkning på konkurrencen i sektoren, forudsat det gennemføres konsekvent i hele EU.

3.2 Konsekvenser for forbrugerne

Den finansielle stabilitet og større risikofølsomhed, som de nye regler indebærer, vil komme forbrugerne til gavn igennem øget tillid til det finansielle system og en stærkt reduceret systemisk risiko. Ifølge PWC-konsekvensundersøgelsen vil overgangen til en mere risikofølsom ordning nedbringe den samlede bankkapital, hvilket atter vil udløse en mindre forbedring af BNP i EU. En bedre målretning af kapital i økonomien vil medvirke til at gennemføre EU's bredere økonomiske og sociale mål.

3.3 Konsekvenser for små og mellemstore virksomheder (SMV'er)

3.3.1 Udvalget udtrykker tilfredshed både med ændringerne i rammeaftalen, som sigter på at imødegå konsekvenserne af udlån til SMV'er, og med Kommissionens indarbejdning af disse ændringer i de europæiske rammebestemmelser. I særdeleshed bemærker udvalget:

- at der er tale om en reduktion i kapitalforrentningskravene ved lån til mindre virksomheder i kraft af en udglatning af retail-kurven,
- at nogle banker behandler deres SMV-eksponering som retail-eksponering, og at de nu kan styre denne eksponering på et samlet grundlag som led i deres retail-portefølje,
- at Basel-komiteen har ophævet granularitetskravene for lån til mindre virksomheder, så flere banker kan nyde godt af fortrinsbehandling, og
- at der er tale om en bred anerkendelse af sikkerhedsstillelse og garantier i de nye rammebestemmelser.

3.3.2 Udvalget udtrykker tilfredshed med resultaterne af den tredje kvantitative konsekvensundersøgelse (QIS3). QIS3 har påvist, at bankernes kapitaludgifter for lån til SMV, som indgår i virksomhedsporteføljen, vil forblive stort set stabile for de banker, som anvender standardmetoden til kreditrisikomåling, og vil falde med gennemsnitligt 3 %-11 % for banker, der

benytter interne rating-metoder (IRB). Kapitaludgifterne for SMV-eksponering, der indgår i retail-porteføljen, vil falde med gennemsnitligt 12 %-13 % ved anvendelse af standardmetoden (STA) og op til 31 % ved anvendelse af den avancerede interne rating-metode (AIRBA).

3.4 Ophævelse af nationale skønsmuligheder i EU

Konsekvent anvendelse af velafpassede tilsynsregler fra medlemsstatens side vil medføre både et solidt forsigtigheds-tilsyn og tilgode se målene for det indre marked. De nationale skønsmuligheder, som der lægges op til i kapitalkravsdirektivet, er så mange og omfattende, at de vil underminere en konsekvent gennemførelse. Det er udvalgets faste overbevisning, at nationale skønsmuligheder som udgangspunkt bør ophæves i løbet af et nærmere fastlagt tidsrum, og det udtrykker tilfredshed med det arbejde, som Den Europæiske Banktilsyns-komité (CEBS) udfører på dette område. Der findes en række nationale skønsmuligheder, som i høj grad kan forvride det indre marked for internationale bankkoncerner, og som vil medføre ustabilitet i det finansielle system. Dette vil derfor reducere de overordnede rammebestemmelers fordele for indskydere og låntagere i EU, idet kreditomkostningerne vil blive større, og valget af finansielle produkter vil blive begrænset.

3.4.1 Kapitalkravenes anvendelsesniveau

3.4.1.1 Ifølge direktivets artikel 68 skal kreditinstitutter efterleve kravene til egenkapital for de enkelte selskaber inden for koncernen. Artikel 69, stk. 1, giver fortsat medlemsstaterne beføjelser til at tilsidesætte dette krav og anvende regler på et konsolideret grundlag for kreditinstituttet og dets datterselskaber i samme medlemsstat, forudsat koncernen som helhed opfylder nogle stringente betingelser. Denne mulighed for en skønsmæssig undtagelse vil resultere i ulige konkurrencevilkår mellem medlemsstaterne imellem for internationalt aktive bankkoncerner. Udvalget anser ikke dette for at være foreneligt med det indre marked.

3.4.1.2 Hvis en medlemsstat vælger at operere med krav for individuelle kreditinstitutter, vil tilsynsmyndighedens mulighed for at forstå en bankkoncerns risikoprofil endvidere blive undermineret. En begrænsning af det konsoliderede tilsyn til kun at omfatte datterselskaber inden for samme medlemsstat som moderinstitutionen vil have tilsvarende virkning. Derfor bør det være hovedregelen, at tilsyn gennemføres på konsolideret grundlag inden for EU, forudsat at kreditinstitutterne opfylder betingelser, som skal sikre, at egenkapitalen er passende fordelt mellem moderselskabet og dets datterselskaber.

⁽³⁾ PriceWaterhouseCoopers blev af Kommissionen bestilt til at gennemføre en undersøgelse af direktivforslagets finansielle og makroøkonomiske følger.

3.4.2 Koncernintern eksponering

3.4.2.1 Medlemsstaterne har beføjelse til at fastsætte risikovægtning for koncernintern eksponering. Dette alternativ giver medlemsstaterne lov til at anvende en nulvægtning på risikoeksponering i forholdet mellem et kreditinstitut og dets moderselskab og mellem et kreditinstitut og dets datterselskab eller et datterselskab af moderselskabet. For at kunne opnå nulvægtning skal modparten være etableret i samme medlemsstat som kreditinstituttet. Udvalget vurderer, at en nulvægtning er den korrekte afspejling af den koncerninterne risikoeksponering. Den skønsbaserede metode kunne føre til, at det vil blive krævet, at kreditinstitutter i nogle medlemsstater hensætter kapital til dækning af den koncerninterne risici, uden at der består en forsigtighedsbaseret begrundelse herfor.

3.4.2.2 En begrænsning af nulvægtning til kun at gælde for modparter inden for samme medlemsstat kunne være uforenelig med det indre marked. Den koncerninterne risikoeksponering, som gælder for modparter i en anden medlemsstat, har samme risikoprofil som eksponering i forbindelse med modparter inden for samme medlemsstat. En nulvægtning af risikoen bør som hovedregel anvendes for koncernintern risikoeksponering, når der er tale om modparter inden for EU.

3.4.3 Avanceret målmetode for operationel risiko (AMA)

3.4.3.1 Basel-komiteén for banktilsyn definerer operationel risiko som »risikoen for direkte eller indirekte tab som følge af ufyldestgørende eller fejlslagne interne processer, svigt hos mennesker og systemer eller eksterne begivenheder«. Den operationelle risikovægtning i den nye Basel-rammeaftale indføres for første gang, og de finansielle institutioner er derfor nødt til at udvikle nogle helt nye systemer til måling af den operationelle risiko. Som ovenfor anført kan der vælges mellem flere metoder til måling af den operationelle risiko. Den avancerede målmetode forudsætter, at bankerne udvikler interne målmodeller, som skal godkendes af de kompetente myndigheder. De europæiske finansielle institutioner har investeret massivt i udvikling af disse systemer på koncernbasis og har afpasset målingen af den operationelle risiko efter de aktivitetsområder, de arbejder på.

3.4.3.2 Ifølge artikel 105, stk. 4, har medlemsstaterne beføjelse til at tillade kreditinstitutter at opfylde kriterierne for brug af den avancerede målmetode for operationel risiko på topniveau inden for EU-koncernen. Anvendelse af AMA på konsolideret koncernniveau inden for EU ligger på linje med den aktivitetsbaserede metode for styring af den operationelle risiko, som den europæiske banksektor har indført. Hvis bankerne ikke formår at overholde kravene på EU-koncernniveau, vil det

være umuligt at vurdere koncernens operationelle risikoprofil nøjagtigt. Kravene bør opfyldes af moderinstitutionen og dens datterselskaber set under ét, hvis koncernen kan påvise, at der er tale om en passende fordeling af den operationelle risikokapital på hele koncernen.

3.4.4 Risikoeksponering for institutter ifølge standardmetoden for kreditrisiko

Sideløbende med den nye Basel-rammeaftale har medlemsstaterne beføjelse til at operere med den ene af de to metoder til fastlæggelse af risikovægtningen for eksponering vedrørende institutioner (Bilag VI, punkt 26-27 og 28-31). Den metode, som finder anvendelse på et kreditinstitut, afhænger snarere af nationaliteten end af forsigtighedshensyn. Kreditinstitutter, som er aktive på tværs af grænserne, kan være omfattet af en helt anden behandling end konkurrenter, der er aktive på det samme marked. Dette ville være uforeneligt med målene med det indre marked. Derfor bør der anvendes én enkelt tilgang i hele EU.

3.4.5 Løbetidstilpasning

Sideløbende med den nye Basel-rammeaftale har medlemsstaterne beføjelse til at lade formelen med reel løbetid (punkt 12, del 2, Bilag VII) for kreditinstitutter under den avancerede interne rating-metode gælde for institutter under den grundlæggende metode. Formlen vedrørende den reelle løbetid bringer målingen af kapitalforrentningen for kortsigtede produkter bedre på linje med deres faktiske risikoprofil. Kreditinstitutter, som er aktive på tværs af grænserne, kan være omfattet af en helt anden behandling end konkurrenter, der er aktive på det samme marked. Også her mener udvalget, at dette vil være uforeneligt med målene med det indre marked. De nationale skønsbeføjelser bør ophæves, så alle kreditinstitutter, der anvender den grundlæggende interne rating-metode, behandles ens.

3.5 Tilsynssamarbejde, sølje II og III

3.5.1 Udvalget er enig med Kommissionen i, at de stadig stigende grænseoverskridende aktiviteter i EU og centraliseringen af risikostyring i grænseoverskridende koncerner øger behovet for bedre koordinering og samarbejde mellem nationale tilsynsmyndigheder i EU. Når myndigheden for konsolideret tilsyn tildeles en anerkendt rolle i forslaget til direktiv, betyder det, at de nationale kompetente myndigheders rolle respekteres, og at institutterne skal henvende sig til én enkelt myndighed, hvor de f.eks. kan anmode om godkendelse af den interne rating-metode for kreditrisiko og den avancerede metode for operationel risiko.

3.5.2 Udvalget mener, at modellen med en myndighed for konsolideret tilsyn bør udvides til både tilsynsrevisionsprocessen under søjle 2 og oplysningskravene under søjle 3. For begge søjlers vedkommende bør konsolideringen foretages på topniveau i hver enkelt koncern i EU. Hvis søjle 2 og 3 finder anvendelse på individuelt plan, vil de ikke afspejle hele koncernens risikoprofil. For så vidt angår tilsynsrevisionsprocessen under søjle 2 ville dette føre til, at datterselskaber inden for en koncern udsættes for inkonsekvent tilsyn i EU, og målet om at forbedre forståelsen af koncernens risikoprofil vil blive bragt i fare. Dette ville ikke være i hverken indskyderes eller låntageres interesse. Hvis søjle 3 ikke finder anvendelse på koncernniveau, vil oplysningspligten ikke bibringe investorerne en bedre forståelse af hele koncernens finansielle sundhedstilstand.

3.6 Behandling af investeringsselskaber

Udvalget udtrykker tilfredshed med, at investeringsselskaber medtages i EU's rammebestemmelser. Dette er vigtigt af hensyn til stabiliteten i det europæiske finansielle system, som bliver stadig mere afhængigt af resultaterne på de finansielle markeder. Udvalget mener, at kreditinstitutter og investeringsselskaber i de tilfælde, hvor de udsættes for samme risici, så vidt muligt bør omfattes af de samme bestemmelser.

3.7 Offentliggørelse af tilsyn

Udvalget kan fuldt ud støtte, at der i direktivforslaget indføres en ordning med offentliggørelse af tilsyn. Dette vil anspore til konvergens i det indre marked og til debat om eventuelle ændringer, som måtte være nødvendige i EU's kapitalkravsbestemmelser. Dette vil også være med til at sætte fingeren på væsentlige forskelle ved direktivets iværksættelse. Skabelse af ensartede konkurrencevilkår i hele EU er i både bankers og forbrugeres interesse.

3.8 Trading Book-revision (handelsbeholdning)

Basel-komiteén er sammen med International Organisation of Securities Commissions (IOSCO), som er det internationale organ, der samarbejder om reguleringen af de finansielle markeder, ved at foretage en revision af modpartsrisikoen og Trading Book-spørgsmål⁽⁴⁾. EØSU udtrykker alt i alt tilfredshed med, at Kommissionen vil sikre, at resultaterne af Trading Book-revisionen afspejles i direktivet, inden det implementeres. Udvalget er enig i, at arbejdet med dobbelt misligholdelse og modpartsrisiko bør færdiggøres hurtigst muligt og indskrives i

direktivet ved brug af de lovgivningsredskaber, som Kommissionen har til sin rådighed. Imidlertid er spørgsmålet om grænsen mellem Trading Book og Banking Book overmåde teknisk og bør ikke behandles forhastet. En ufuldstændig behandling af dette afgørende spørgsmål vil kunne få negative konsekvenser for de europæiske investorer i fremtiden. Udvalget henstiller, at spørgsmålet behandles mere indgående, og at det indarbejdes i EU-lovgivningen på et senere tidspunkt.

3.9 Gennemførelsesfrister

Udvalget mener, at direktivets gennemførelsesfrister bør være 1. januar 2007 i stedet for 31. december 2006 for standardmetoden og 1. januar 2008 i stedet for 31. december 2007 for de avancerede metoder. Kravet om at gennemføre direktivet pr. 31. december ville medføre byrdefulde rapporteringskrav.

3.10 Konjunkturpåvirkning

Der hersker bekymring for, at de nye rammebestemmelser vil få procykliske virkninger. Dette ville medføre, at bankerne begrænser deres udlån på et tidspunkt med økonomisk afmatning, fordi der kræves mere kapital som følge af det mere risikable lånemiljø. Selv om begrænsninger i låneadgangen i perioder med spændinger er uundgåeligt, ville en forøgelse af disse begrænsninger kunne forværre recessionstendenser i økonomien. Udvalget udtrykker stor tilfredshed med, at kapitalkravsdirektivet nødvendiggør en »stress-testning« over hele konjunkturforløbet. Intentionen om at holde øje med rammebestemmelsernes procykliske virkninger ved hjælp af hvertandetårige rapporter, som Kommissionen skal udarbejde og forelægge Europa-Parlamentet og Rådet, er det minimum af indsats, som bør udføres med hensyn til de procykliske virkninger.

3.11 IFRS's konsekvenser for kapitalkrav

3.11.1 IFRS-regnskaber indeholder oplysninger af høj kvalitet, der som regel er pålidelige. De bør derfor danne udgangspunkt for fastlæggelsen af kapitalkravene. Anvendelse af IFRS som udgangspunkt for behandlingen af kapitalgrundlaget er også med til at skabe ensartede konkurrencevilkår blandt institutioner og øger sammenligneligheden. Hvis der er tale om en høj grad af konsistens mellem IFRS og bestemmelserne om kapitalgrundlag, vil man endvidere formentlig kunne undgå tvivl blandt markedsdeltagerne, ligesom interne procedurer vil blive lettere og mere omkostningseffektive.

⁽⁴⁾ Finansielle institutioner opererer med to hovedkategorier for deres aktiver, »banking book« og »trading book«. De fleste mellem- og langfristede transaktioner bogføres over banking book (lån, indskud, osv.), mens trading book (handelsbeholdning) er en oversigt over kortsigtede finansielle instrumenter, som en institution besidder i sin egenskab af dealer. Investeringsbanker placerer stort set samtlige deres finansielle instrumenter i trading book. Grænsen mellem Banking Book og Trading Book er aldrig blevet formelt lagt fast.

3.11.2 Udvalget mener, at konvergensen mellem de to regelsæt ideelt set skulle sætte banker i stand til fortsat at operere med ét enkelt sæt tal og ét enkelt grundlag for alle krav til finansiel og lovpligtig indberetning. Dog vil tilsynsmyndighederne muligvis indtage en anden holdning under særlige omstændigheder, især hvis regnskabsstandarderne ikke giver et fyldestgørende billede af risikoeksponeringen. Tilsynsmyndighederne er derfor nødt til at foretage nogle justeringer i regnskabsresultaterne. Hvis et eller flere af målene i de nye rammebestemmelser om kapitalgrundlag blev bragt i fare som følge af fastsættelsen af regnskabsnormer, vil der blive behov for korrigerende tilsynsregler (»prudential filters») for at kunne vurdere kapitalgrundlaget. Af operationelle årsager bør disse justeringer, de såkaldte Regulatory Accepted Accounting Principles, begrænses til vigtige poster.

3.11.3 På denne baggrund udtrykker udvalget tilfredshed med det filter, som Kommissionen indfører i artikel 64, stk. 4, i direktivforslaget i overensstemmelse med Basel-komiteéns holdning. Udvalget udtrykker også tilfredshed med CEBS's igangværende arbejde med at udforme »prudential filters«.

Bruxelles, den 9. marts 2005

4. Konklusion

4.1 Direktivforslaget er i øjeblikket til førstebehandling i Ministerrådet og Europa-Parlamentet. Udvalget mener, at hovedvægten nu bør lægges på at nå frem til en aftale om et smidigt direktiv, som er konsistent med Basel-rammeaftalen og tilskynder til en konvergerende gennemførelse i hele EU.

4.2 Det er vigtigt, at direktivet vedtages relativt hurtigt, da man herved vil kunne høste fordelene ved sektorens investeringer i bedre risikostyringssystemer på 20 eller maksimalt 30 milliarder euro. En forsinket iværksættelse vil skade den europæiske banksektors konkurrenceevne på det globale marked. Dette vil ikke være i hverken de europæiske indskyderes eller låntageres interesse. Dog må lovgivningens kvalitet være det afgørende, og medlovgiverne bør tage højde for samtlige berørte parter synspunkter.

Anne-Marie SIGMUND

Formand for

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets afgørelse om ændring af Rådets beslutning 2000/819/EF om et flerårigt program til fremme af initiativ og iværksætterånd, navnlig for små og mellemstore virksomheder (SMV) (2001-2005)

KOM(2004) 781 endelig — 2004/0272 (COD)

(2005/C 234/03)

Rådet for Den Europæiske Union besluttede den 11. januar 2005 under henvisning til EF-traktatens artikel 95 at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om det ovennævnte emne.

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Det Indre Marked, Produktion og Forbrug, som udpegede **Antonello Pezzini** til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 14. februar 2005.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 415. plenarforsamling af 9.-10. marts 2005, mødet den 9. marts, enstemmigt følgende udtalelse:

1. Baggrund

1.1 Mange af EØSU-medlemmerne fra de nye medlemsstater, som tiltrådte EU i 2004, har ikke haft mulighed for at følge den politik, som er blevet udviklet på EU-plan for virksomheder og især SMV i de sidste par tiår. Denne udtalelse, som isoleret set er meget ligetil, men vigtig, fordi Kommissionens forslag har stor betydning, giver lejlighed til kort at gennemgå visse faser af denne politik.

2. Historisk tilbageblik

2.1 Siden anden halvdel af 1980'erne er erhvervspolitikken i Kommissionen hovedsagelig blevet håndteret af to generaldirektorer, dvs. Generaldirektoratet for Industripolitik og GD XXIII, som især beskæftigede sig med håndværk og små virksomheder. Igennem hele 1990'erne arrangerede GD XXIII i tæt kontakt med medlemsstaternes erhvervsorganisationer hvert år dusinvis af møder for at indkredse mikrovirksomhedernes og de små virksomheders specifikke behov.

2.2 I 1994 oprettede Kommissionen, også ansporet hertil af DG XXIII, Den Europæiske Investeringsfond (EIF), som skulle opfylde to mål:

- 1) finansiere netværk, som var nødvendige for udvikling af virksomheder
- 2) fremme adgang til kredit for især SMV gennem sikkerhedsstillelse.

I dag koncentrerer EIF's aktiviteter sig udelukkende om det andet mål.

2.3 De resultater, som kom frem på baggrund af de mange førnævnte arrangementer, blev debatteret på tre europæiske konferencer, som blev afholdt i henholdsvis Avignone i 1990, Berlin i 1994 og i Milano i 1997. I hvert af disse arrangementer deltog tusindvis af virksomhedsejere fra medlemsstaterne.

2.4 I den periode blev der således foreslået programmer for virksomhederne af enten GD for Industripolitik eller GD XXIII: hvor programmerne var på initiativ af GD XXIII, var de især rettet mod håndværksområdet og små og mellemstore virksomheder.

2.5 I 1997 blev det tredje flerårige program for små og mellemstore virksomheder (1997-2000) vedtaget. Det var oprindeligt blevet drøftet med erhvervsorganisationerne og efterfølgende iværksat af GD XXIII.

2.6 Den 20.-21. november 1997 iværksatte Det Europæiske Råd på det ekstraordinære møde i Luxembourg, hvor der kun var ét enkelt punkt på dagsordenen — nemlig beskæftigelse — tre konkrete initiativer for at hjælpe virksomhederne med at bevare konkurrenceevnen på markederne og anmodede Kommissionen om at fremlægge forslag, der kunne styrke erhvervslivet og øge beskæftigelsen. De tre konkrete initiativer var ETF-iværksætterfaciliteten, JEV-programmet (Joint European Venture) og SMV-garantifaciliteten.

2.7 I 1998 iværksatte Kommissionen med direkte inddragelse af EIB og EIF programmet »Vækst- og beskæftigelsesinitiativet (1998-2000)«, som var baseret på de foranstaltninger, der var blevet besluttet i Luxembourg.

2.8 I 1999 fremlagde Rådet på baggrund af Det Europæiske Råds beslutninger på mødet i Cardiff i 1998 en rapport, hvori det opfordrede til at integrere bæredygtig udvikling i erhvervspolitikken.

2.9 I 2000 da debatten om det fjerde flerårige program var nået et fremskredent stadium, blev to dokumenter af stor betydning for SMV'er vedtaget:

- 1) det europæiske charter for små virksomheder, vedtaget af Det Europæiske Råd i Feira,
- 2) chartret om SMV-politikken, fremmet og vedtaget af OECD's industriministre.

2.10 I 2000 lancerede Det Europæiske Råd også den velkendte Lissabon-proces baseret på et vidensamfund og en videnbaseret økonomi, som skulle komme til at inddrage Kommissionen og medlemsstaterne i et langt tidsperspektiv.

2.11 Det fjerde flerårige program til fremme af initiativ og iværksætterånd (2001-2005), som blev vedtaget i 2000, bygger både på foregående programmer og den kulturelle udvikling i 1990'erne.

3. Indledning

3.1 Det fjerde flerårige program til fremme af initiativ og iværksætterånd, navnlig for små og mellemstore virksomheder (SMV) (2001-2005), også kaldet MAP (Multi Annual Program), blev vedtaget den 20. december 2000. Det løber fra den 1. januar 2001 til den 31. december 2005 og råder over et budget på 450 mio. EUR.

3.2 Det flerårige program er udformet til at forbedre erhvervsklimaet i Europa. Det koordineres af Generaldirektoratet for Erhvervspolitik og dets aktiviteter er grupperet i tre søjler:

- virksomhedsudviklingspolitikker, hvor Kommissionen og medlemsstaterne gennemfører undersøgelser og udbreder politikanbefalinger udformet til at forbedre erhvervsklimaet,
- netværk af Euro Info Centre, som har til opgave at støtte og hjælpe de lokale informationscentre, så virksomhederne får adgang til EU's hjælpe- og støtteprogrammer og netværk,
- finansielle instrumenter, der skal forbedre det finansielle klima for virksomheder, især for SMV.

3.3 Det flerårige program har følgende mål:

- at styrke virksomhedernes vækst og konkurrenceevne i en internationaliseret og videnbaseret økonomi
- at fremme iværksætterånden,
- at forenkle og forbedre de lovgivningsmæssige og administrative rammer for virksomheder,
- at forbedre det finansielle klima for virksomhederne og navnlig for SMV,
- at lette virksomhedernes adgang til støttetjenester, programmer og fællesskabsnetværk og forbedre samordningen af dem,
- at fremme gennemførelsen af det europæiske charter om små virksomheder på EU-plan.

3.4 Gennemførelsesinstrumenterne er:

- udveksling af erfaringer og kortlægning af god praksis medlemsstaterne imellem,
- nettet af Euro Info Centre, der tilbyder tjenester og rådgivning i Europa-spørgsmål til virksomheder overalt i Europa,
- en række finansielle fællesskabsinstrumenter for SMV via Den Europæiske Investeringsfond (EIF).

3.5 I forbindelse med det nye program 2006-2010 har Kommissionen udført regelmæssige vurderinger, såvel interne som via uafhængige eksperter. For at indsamle så mange forslag som muligt har Kommissionen udarbejdet et dokument, hvori det har præciseret hvilke punkter, det nye program skal bygges op om.

4. Indholdet af Kommissionens forslag

4.1 I en enkelt artikel foreslås det at ændre Rådets beslutning 2000/819/EF, ⁽¹⁾ forlænge det nuværende flerårige program indtil den 31. december 2006 og tilsvarende hæve det finansielle referencebeløb med 81,5 mio. EUR, og således ændre budgettet på 450 til 531,5 mio. EUR.

5. Kommissionens begrundelser

5.1 Den offentlige høring og forslagene i de uafhængige eksperters evaluering viste, at der var stor opbakning om et bredere grundlag for analyse, udvikling og samordning af politikken og til konkrete tiltag, der kan hjælpe virksomhederne med at blive konkurrencedygtige og innovative.

5.2 Først i 2003 og 2004 har det nuværende flerårige program med en vis klarhed kunnet indarbejde retningslinjerne fra det europæiske charter for små virksomheder i sine årlige arbejdsprogrammer, men der er stadig lang vej, før chartrets forslag kan blive omsat i praksis.

5.3 Det flerårige program lægger op til forskellige aktiviteter, som skal støtte erhvervspolitikken, men mangler at tilskynde til innovation og samarbejde mellem virksomheder.

5.4 Aktionerne i det flerårige program relaterer sig til de behov, som virksomhederne i EU-15 har, og kan ikke i tilstrækkeligt omfang tilpasses behovene i virksomhederne i de nye medlemsstater.

⁽¹⁾ EFT L 333 af 29.12.2000. Afgørelsen er senest ændret ved Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 593/2004/EF (EUT L 268 af 16.8.2004).

6. EØSU's synspunkter

6.1 EØSU støtter forslaget fuldt ud og mener, at Kommissionen bl.a. på baggrund af forslag fra EØSU og andre aktører fra det organiserede civilsamfund bør udarbejde et forslag til et rammeprogram, der medtager:

- de fremskridt, der er sket i de seneste år inden for emner relateret til en videnbaseret økonomi,
- de nye tiltag til innovation i virksomhederne, som kræves for at forblive konkurrencedygtig,
- bestemmelserne i de nye finansielle overslag 2007-2013,
- de konkrete behov, som virksomhederne (især mikrovirksomheder og små og mellemstore virksomheder) i de nye EU-medlemsstater giver udtryk for,
- nyttige og nødvendige synergier med aktionslinjerne for de nye strukturfonde og Samhørighedsfonden,
- de forventninger, som især de nye medlemsstater har til EIC-netværket.

6.2 Indholdet af det sjette rammeprogram for forskning og innovation, som udløber med udgangen af 2006, er for tiden genstand for omfattende overvejelser. Det nuværende flerårige program fokuserer kraftigt på forskning — hvilket uden tvivl er af vital betydning for store virksomheder — men kun i lille omfang på innovation og konkurrencedygtighed, som er afgørende for SMV. En længere refleksionsperiode ville gøre det muligt at planlægge nye, dynamiske synergier mellem det næste rammeprogram for forskning og innovation og det næste rammeprogram for initiativ og iværksætterånd.

6.3 En række instrumenter i det nuværende flerårige program har ikke givet de ønskede resultater⁽²⁾. Det kan vel være, fordi de blev iværksat i lyset af initiativer i kølvandet på Lissabon, men som ikke konkret tog hensyn til mikrovirksomhedernes og de små og mellemstore virksomheders behov.

7. Konklusioner og forslag

7.1 De medlemsstater, som tiltrådte EU i 2004, har ikke haft mulighed for som de gamle medlemsstater at føre en intens udveksling af synspunkter med hinanden og være med til at udarbejde en politik for virksomheder og fremme af iværksætterånd, der har et fælles, solidt grundlag.

7.2 EØSU mener, at det vil være yderst nyttigt, hvis Generaldirektoratet for Erhvervspolitik i løbet af det indeværende år og den årelange pause, som forlængelsen giver (dvs. i 2005 og 2006), holder en række møder i de nye medlemsstater med repræsentanterne for SMV'ernes organisationer i alle medlemsstaterne med henblik på at drøfte bedste praksis og sætte fokus på specifikke problemer i de nye medlemsstater. Det vil gøre det muligt at præcisere mange af de emner, som skal udvikles inden for det nye rammeprogram.

7.3 EØSU mener, at man ved at anvende resultaterne af disse forberedende møder i løbet af 2006 kunne organisere den fjerde europæiske konference om mikrovirksomheder og små og mellemstore virksomheder i en af de nyligt tiltrådte medlemsstater med henblik på i en bredere kontekst at opstille løsninger på de problemer, som de nye medlemsstater mest præcist har peget på i forbindelsen med en virksomhedspolitik.

7.4 Kommissionen bør snarest muligt drøfte resultaterne af den bestilte eksterne vurdering med EØSU og analysere de resultater, der er opnået med det nuværende flerårige program. I øvrigt vil EØSU allerede nu, da mange af EØSU's medlemmer kommer fra erhvervslivet, kunne yde et værdifuldt bidrag takket være sin sædvanlige pragmatisme og engagement.

7.5 På baggrund af mange års overvejelser, og ikke mindst takket være den interne debat, som finder sted, når udtalelserne udarbejdes, er EØSU nået frem til følgende konklusion: hvis udviklingspolitikker skal have en værdi og kunne omsættes i praksis, er det for det første nødvendigt at intensivere debatten mellem og med de aktører, som sidder direkte med virksomhedernes problemer (arbejdsgivere og arbejdstagere). For det andet må man anerkende, at uanset om mikrovirksomheders og de små virksomheders problemer ligner eller er anderledes end de store virksomheders problemer, fremstår de forskellig, fordi de håndteres med midler, instrumenter og støtte, som ikke kan sammenlignes med de store virksomheders. Når man forsøger at finde nye midler og instrumenter til udvikling, er det derfor vigtigt, at holde sig disse overvejelser for øje.

7.6 EØSU støtter derfor den foreslåede forlængelse, men opfordrer Kommissionen til at gennemføre de initiativer, som foreslås i denne udtalelse, og sende en rapport om iværksatte foranstaltninger til Parlamentet og EØSU.

Bruxelles, den 9. marts 2005

Anne-Marie SIGMUND

Formand for

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

⁽²⁾ Jf. de dårlige resultater af JEV-programmet samt konklusionerne i SEK(2004) 1460 af 15.11.2004.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om et EU-flyveledercertifikat

KOM(2004) 473 endelig — 2004/0146 (COD)

(2005/C 234/04)

Rådet for Den Europæiske Union besluttede den 22. september 2004 under henvisning til EF-traktatens artikel 80, stk. 2, at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om det ovennævnte emne.

Det forberedende arbejde henvistes til EØSU's Sektion for Transport, Energi, Infrastruktur og Informations-samfundet, som udpegede **Thomas McDonogh** til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 21. februar 2005.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 415. plenarforsamling den 9.-10. marts 2005 (mødet den 9. marts) følgende udtalelse med 126 stemmer for og 1 hverken for eller imod:

1. Indledning

1.1 Det europæiske luftrum er et af verdens tættest trafikerede luftrum. Gruppen på Højt Plan om det Fælles Europæiske Luftrum har fastslået, at opsplitning af lufttrafikstyrings-systemet i nationale regelsæt, procedurer, markeder og præstationsniveauer udgør den største hindring for at gøre væsentlige fremskridt inden for luftfarten. Pakken vedrørende det fælles europæiske luftrum indeholder en række initiativer til at afhjælpe denne opsplitning.

2. Baggrund

2.1 Vedtagelsen af de fire forordninger, der indgår i pakken vedrørende det fælles europæiske luftrum, vil ændre lufttrafikstyringslandskabet fundamentalt. Det foreliggende supplerende forslag om et EU-flyveledercertifikat er vigtigt af flere årsager.

Certifikatet bidrager til at skabe *ligevægt* mellem de forskellige elementer i pakken vedrørende det fælles europæiske luftrum, og sikrer, at ikke blot institutionelle, økonomiske og tekniske aspekter tages i betragtning, men også sociale.

2.2 For at forberede dette lovgivningsinitiativ iværksatte Kommissionen en undersøgelse af, hvilke betingelser der gælder for udstedelse af certifikater i de forskellige medlemsstater. Undersøgelsen viste, at trods mange internationale regler vedtaget af ICAO eller Eurocontrol er certifikatområdet stadig meget opsplittet i EU-medlemsstaterne. I undersøgelsen blev det anbefalet, at der fastsættes EF-retsforskrifter for følgende områder:

a) aldersbegrænsninger og rettighedspåtegningers og enhedspåtegningers gyldighed bør fastsættes i forbindelse med betingelserne for at opnå og bevare et certifikat;

b) kontrol af flyveleders kompetence, uddannelsesforløb og eksamenskrav, herunder sproglige kvalifikationer og bedømmelser, bør beskrives i forbindelse med elevuddannelse og kompetencestandarder;

c) alle faciliteter bør akkrediteres, og instruktørkvalifikationskravene bør præciseres i forbindelse med anerkendelse af uddannelsesinstitutioner og uddannelsesenheder.

2.3 Af den forberedende undersøgelse fremgik det, at de nationale traditioner er stærke trods de gældende internationale regler, hvilket resulterer i svingende kvalitets- og kompetenceniveauer, som er vanskelige at sammenligne. Denne opsplitning er ikke længere acceptabel i EU, fordi den kan medføre øgede sikkerhedsrisici i Europas tæt trafikerede luftrum. Harmoniseringen af flyveledercertifikaterne vil øge sikkerheden, fordi kompetenceniveauerne harmoniseres inden for de enkelte tjenesteudøvere og tjenesteudøverne imellem og dermed bidrager til en effektivere og sikrere berøringsflade mellem dem. Dermed kan arbejdsmarkedet for flyveledere tilrettelægges på en effektivere måde, så den disponible flyvelederstyrke kan udnyttes bedre, og det bliver lettere at oprette funktionelle luftrumsblokke. Certifikatet vil effektivisere den frie bevægelighed ved at fjerne medlemsstaternes mulighed for frit at vælge, om de ønsker at anerkende hinandens certifikater.

2.4 Da de fleste medlemsstater allerede har indført lovgivning, der er baseret på ICAO-principperne, og da de er ved at gennemføre retsakterne om det fælles europæiske luftrum og ESARR5, er det af yderste vigtighed, at der skabes fuldstændig overensstemmelse med dette direktiv.

2.5 Kun certificerede uddannelsesudbydere får lov til at forelægge uddannelseskurser og -planer for de nationale tilsynsmyndigheder til godkendelse.

2.6 Direktivet er mere vidtrækkende end bestemmelserne om pilotcertifikater inden for civil luftfart (direktiv 91/670/EØF). Det kan bedre sammenlignes med certifikaterne inden for søfarts- og jernbanesektoren (forslag i KOM(2004) 142), hvor kompetencereglerne fastsættes på EU-plan og ikke overlades til medlemsstaternes skøn. Det er klart, at dette direktiv vedrørende flyveledere også vil komme til at få virkning uden for EU's grænser.

2.7 Omkostningerne afhænger af uddannelsessystemets kvalitetsniveau. Direktivet bringer uddannelsessystemets kvalitet op på det niveau, der kræves for at klare sikkerhedskravene i forbindelse med EU's tætte og komplekse trafiksystem.

2.8 Ved at der fastsættes høje grunduddannelsesstandarter og indføres bedre garantier for neutrale og objektive eksaminatorer under uddannelsen ved en enhed, skulle beståelsesprocenten i forbindelse med den praktiske uddannelse blive højere.

2.9 Omkostningerne i forbindelse med opfølgning af de forskellige elementer i certifikatudstedelseskæden kan komme til at stige lidt, hvilket til dels skyldes at der skal opbevares dokumenter med henblik på revision.

2.10 Alt i alt skulle en eventuel omkostningsstigning på kort sigt blive opvejet af omkostningsbesparelser på længere sigt som følge af mere rationel udnyttelse af arbejdsstyrken. Sidst, men ikke mindst vil direktivet øge sikkerheden for de flyrejsende.

2.11 Forslaget er ikke vedlagt en finansieringsoversigt.

2.12 For at retsakterne om det fælles europæiske luftrum kan gennemføres, skal der fastsættes nærmere bestemmelser, især for så vidt angår udstedelse af flyveledercertifikater for at udnytte den disponible flyvelederstyrke bedre og fremme den gensidige anerkendelse af certifikater, jf. artikel 5 i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 550/2004 af 10. marts 2004 om udøvelse af luftfartstjenester i det fælles europæiske luftrum (»luftfartstjenesteforordningen«) ⁽¹⁾.

2.13 Med indførelsen af et sådant EU-certifikat anerkendes flyveledernes særlige betydning for udøvelsen af sikker flyvekontrol. Fastsættelsen af EU-kompetencestandarder vil også reducere opsplitningen på dette område og effektivisere tilrettelæggelsen af arbejdet i forbindelse med det tiltagende regionale samarbejde mellem luftfartstjenestestøtterne. Dette direktiv

udgør derfor en vigtig del af retsakterne om det fælles europæiske luftrum.

2.14 Formålet med direktivet er at øge sikkerheden og forbedre EU-flyvekontrollsystemets måde at virke på ved at udstede et EU-flyveledercertifikat.

2.15 En rettighedsindehaver, der ikke har udøvet flyvekontrolltjeneste i forbindelse med en rettighedspåtegning i en hvilken som helst periode på fem år, må ikke udøve den rettigheds privilegier uden først at have opfyldt bedømmelses- og uddannelseskra.

2.16 For at sikre det kompetenceniveau, der kræves, for at flyveledere kan udføre deres arbejde i overensstemmelse med høje sikkerhedsstandarter, sørger medlemsstaterne for, at nationale tilsynsmyndigheder fører tilsyn med deres uddannelse.

2.17 Medlemsstaterne anerkender et certifikat og de dertil knyttede rettigheder og påtegninger, som en anden medlemsstats tilsynsmyndighed har udstedt i henhold til dette direktiv.

3. Bemærkninger

3.1 Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg bifalder Kommissionens forslag til nye bestemmelser for flyveledere. Bestemmelserne er påkrævet og kommer på det rigtige tidspunkt, eftersom man forudser en voldsom forøgelse af lufttransportaktiviteterne i løbet af de næste ti år. Det er endvidere vigtigt at have de samme standarder og kvalifikationer i hele EU af hensyn til passagerernes sikkerhed. Med passagerflytransportens vækst øges efterspørgslen efter flyveledere på verdensplan. Fri bevægelighed er derfor altafgørende.

3.2 EØSU tvivler på, at 4 år er et realistisk skøn for gennemførelsen af disse bestemmelser.

3.3 Kommissionen skal se til, at direktivet ikke muliggør monopolisering af efteruddannelse på nationalt plan.

3.4 Certifikatpåtegningen skal omfatte sprogkundskaber, f.eks. **engelsk niveau 4**.

3.5 Alle grundlæggende flyvelederkurser skal som et minimum leve op til ECAC-retningslinjerne for fælles kernemoduler (Guidelines for Common Core Content).

⁽¹⁾ Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 550/2004 af 10. marts 2004 om udøvelse af luftfartstjenester i det fælles europæiske luftrum (»luftfartstjenesteforordningen«) (EUT L 96 af 31.3.2004 s. 10) – EØSU's udtalelse: EFT C 241 af 7.10.2002, s. 24.

3.6 EØSU bifalder, at der i overensstemmelse med Eurocontrol Safety Regulatory Requirement No 5 (ESARR5) indføres uanmeldte alkohol- og narkotikatests for alle tjenestegørende flyveledere samt psykologiske tests for alle, der uddanner sig til flyveledere.

3.7 Aldersproblematikken er stadig foruroligende. Statistikken viser, at risikoen for alvorlig sygdom og pludselig død stiger med alderen. Nationale grænser synes ikke at have påvirket kravet om en aldersgrænse for piloter.

3.8 Specielt hvad angår artikel 4, foreslår EØSU at

- stk. 5 burde nævne, at certifikatindehavere skal have mulighed for at klage over eventuel suspension via en effektiv klageprocedure;
- stk. 7 burde nævne, at en effektiv klageprocedure skal give adgang til at klage, hvis forkerte konklusioner af helbredsundersøgelser fører til suspendering af certifikatet.

Bruxelles, den 9. marts 2005

Anne-Marie SIGMUND

Formand for

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om det andet« Marco Polo»-program for EF-tilskud til forbedring af godstransportsystemets miljøpræstationer (Marco Polo II)«

KOM(2004) 478 endelig — 2004/0157 (COD)

(2005/C 234/05)

Rådet for Den Europæiske Union besluttede den 15. februar 2005 under henvisning til EF-traktatens artikel 71 at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om det ovennævnte emne.

Det forberedende arbejde henvises til EØSU's Faglige Sektion for Transport, Energi, Infrastruktur og Informationssamfundet, som udpegede **Philippe Levaux** til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 21. februar 2005.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 415. plenarforsamling den 9.-10. marts 2005, mødet den 9. marts 2005, følgende udtalelse med 129 stemmer for og 3 hverken for eller imod:

1. Indledning: Resumé af Kommissionens begrundelse

1.1 I sin præsentation af forslaget til forordning om **Marco Polo II-programmet** minder Kommissionen om, hvorfor det er nødvendigt med en udbygning af godstransportinfrastrukturen:

- Trafikken vil fordobles indtil 2020, og de eksisterende net vil være utilstrækkelige, hvilket medfører overbelastning af vejinfrastrukturen, miljøforringelse, ulykker og tab af konkurrenceevne.

- Det er nødvendigt med et mere energieffektivt transportsystem for at sikre en bæredygtig udvikling.

1.2 Kommissionen gentager, at det er »nødvendigt i højere grad at kunne støtte sig på intermodalitet«, eftersom det er den løsning, som tillader en bedre udnyttelse af eksisterende infrastruktur, når nærskibsfart, baner og indre vandveje integreres i logistikkæden. Der blev satset på intermodalitet allerede i Marco Polo I-programmet (2003-2006), som havde til formål at overflytte den gennemsnitlige årlige vækst i den internationale vejgodstransport til de førnævnte tre andre transportformer.

1.3 Kommissionen foreslår at videreføre indsatsen med et Marco Polo II-program i perioden 2007-2013. Dette program udvides til at omfatte alle EU's naboer og tæller to nye projekttyper:

- motorveje til søs-projekter

- trafikforebyggelsesprojekter.

1.4 Kommissionen foreslår en samlet budgetramme på 740 mio. EUR for perioden 2007-2013, hvilket vil:

- overflytte 140 mia. tonkilometer godstrafik fra vejene (svarende til 7 mio. lastbiler à strækninger på 1 000 km) til andre transportformer;
- nedbringe CO₂-emissionerne med 8 400 mio. kg;
- resultere i en social og miljømæssig gevinst på 5 mia. EUR (evaluering foretaget af en gruppe uafhængige eksperter og vedlagt Kommissionens forslag. Omfatter en evaluering af forurenende stoffers skadelige virkninger for menneskers sundhed).

2. Generelle bemærkninger

2.1 Resumé af EØSU's konklusion i udtalelsen om Marco Polo I

2.1.1 EØSU har flere gange bekræftet, at det støtter Kommissionen i dens bestræbelser på at overflytte den uundgåelige og forudsigelige vækst i vejgodstransporten til andre transportformer, men har samtidig hæftet sig ved de undertiden manglende ambitioner og midler.

2.1.2 I sin udtalelse CES 842/2002 af 17.-18. juli 2002 om forslag til forordning om **Marco Polo I-programmet** mente udvalget ikke, at man med dette program alene ville kunne nå de af Kommissionen fastsatte overflytningsmål, og foreslog derfor at supplere programmet med følgende ti meget konkrete tiltag:

- Kontrol og sanktioner i tilfælde af overtrædelse af social- og arbejdsmarkedslovgivningen bør styrkes.
- Der bør afsættes offentlige midler til finansiering af trafikoverflytningsinfrastrukturer (terminaler, adgangsinfrastrukturer osv.).
- Der bør stilles krav om tilsagn fra operatørernes side om, at universaltjenesterne vil eksistere på lang sigt for at sikre overflytningerne, ellers vil kunderne ikke ændre deres vaner.
- Det bør allerede nu forudses at forlænge Marco Polo-programmet med to eller tre år for at sikre dets kontinuitet indtil 2010 (for at undgå en afbrydelse, som den der blev konstateret mellem PACT og Marco Polo).
- Man bør i højst mulig grad trække på erfaringerne fra PACT-programmet i forbindelse med afslutningen af dets eksterne evaluering, hvor de positive virkninger ikke blev evalueret udtømmende.
- Der bør etableres en plan for, hvilke foranstaltninger der skal træffes for at gennemføre aktionerne i Marco Polo-programmet.

— Det bør overlades til et forvaltningsudvalg permanent at overvåge de iværksatte aktioner for midt i Marco Polo-programperioden at tilføje nyttige justeringer.

— Man bør forudse muligheden for blandt de projekter, der er støtteberettigede under Marco Polo-programmet, at medtage projekter, der subsidiært inddrager lufttransport og transport pr. rørledning, hvis disse er knyttet til andre transportformer.

— Man bør tillade finansiering af projekter, der omfatter tiltag, der kun er lokaliseret på én enkelt medlemsstats territorium, for så vidt som effekten af dem er til gavn for enhver bruger af international transport, der benytter dette territorium.

— Der bør udarbejdes en »europæisk vejledning« til alle brugere over samtlige multimodale trafikoverflytningsplatforme i EU med alle deres karakteristika, og der bør fastsættes mindstenormer.

2.1.3 I samme udtalelse 842/2002 tilføjede EØSU, at de fastsatte mål kun ville kunne nås ved hjælp af en samlet transportpolitik, der ændrer visse former for adfærd, og som bygger på faste tilsagn om anlæg af nye eller supplerende transportinfrastrukturer.

2.1.4 I de tilfælde, hvor navnlig store mængder gods skal transporteres over lange afstande, og levering ikke haster, men skal ske på en bestemt dato, foreslår EØSU, at Kommissionen iværksætter overvejelser over den gradvise overgang fra »**nul lager**«-filosofien til »**cirkulerende lager**«-konceptet. Dette vil begrænse antallet af hastende leveringer og give alternative transportformer til vejtransport mulighed for at konkurrere på pris og leveringstid, samtidig med at det garanteres, at leveringsdatoen overholdes. Enhver forstår den økonomiske logik bag »nul lager«-filosofien, der ved at lægge vægt på »hurtig levering« har ført til en maksimal begrænsning af leveringstiderne. Hensynet til en bæredygtig udvikling betyder i dag, at denne filosofi og dens konsekvenser har høje omkostninger i form af forurening og overforbrug af energi. Dette bør give anledning til nye overvejelser, som EØSU på ny skal anmode Kommissionen om at blive inddraget i. Selv om der ikke findes et alternativ til vejtransport over korte afstande, navnlig på de afsluttende strækninger, mener EØSU, at vanskelighederne i forbindelse med overflytningen af en del af vejgodstransporten til andre transportformer, som i højere grad er forenelige med målet om en bæredygtig udvikling, kan tilskrives en overdreven anvendelse af »nul lager«-filosofien og det bindende princip om hurtig levering.

2.1.5 Uden at foregribe resultatet af disse overvejelser finder EØSU det nødvendigt at begrænse visse anvendelser, der tidligere var nyttige, men som nu ikke længere er i tråd med de nuværende målsætninger, for at få de økonomiske aktører til at ændre adfærd.

2.1.6 EØSU konstaterer, at der kun er taget højde for nogle af de foreslåede tiltag. Eftersom situationen i 2004 stort set er den samme som i 2002, gentager EØSU de forslag, som det fremsatte i sin tidligere udtalelse, der dog suppleres på enkelte punkter.

2.2 Evaluering af de første resultater af Marco Polo I-programmet for perioden 2003-2006

2.2.1 Kommissionen finder, at Marco Polo I-programmet, som var udstyret med et budget på 100 mio. EUR, viser de første opmuntrende resultater. EØSU bemærker, at den første udvælgelsesprocedure blev iværksat i oktober 2003, dvs. for knapt et år siden, og at det derfor endnu ikke har været muligt at vurdere effektiviteten af de iværksatte intermodalitetsprojekter. EØSU bemærker desuden:

- at der i hvidbogen af 12. september 2001 »Den Europæiske transportpolitik frem til 2010 — De svære valg« var afsat 120 mio. EUR til Marco Polo I-programmet for en firårig periode, svarende til 30 mio. EUR om året;
- at Kommissionen i sit forslag til forordning om Marco Polo I-programmet i starten af 2002 regnede med et budget på 115 mio. EUR for en femårig periode, svarende til 23 mio. EUR om året;
- at Marco Polo I-programmet endte med at få et budget på kun 100 mio. EUR for en femårig periode, svarende til 20 mio. EUR om året;
- at der i det første år af Marco Polo I-programmets levetid kun var 15 mio. EUR til rådighed på Fællesskabets budget.

2.2.2 Udvalget undrer sig over disse gentagne nedskæringer og stiller spørgsmålstejn ved pålideligheden af overslagene, eftersom der forventes en konstant stigning i efterspørgslen, samtidig med at midlerne bliver færre.

2.2.3 Dette og manglen på oplysninger gør, at EØSU ikke forstår Kommissionens bemærkning »Det kan (...) konkluderes, at budgetmidlerne til programmet er helt utilstrækkelige til at sikre, at alle gode forslag finansieres«, ligesom det heller ikke forstår, hvorfor de 20 mio. EUR ikke er blevet anvendt i budgetprogrammeringen.

2.3 Ex ante-evaluering og høring af de berørte parter

2.3.1 I kapitel 3, punkt 12 i begrundelsen nævnes en finansieringsoversigt, som har afgørende betydning, eftersom den vidner om, at der i forslaget til forordning tages fuldt ud hensyn til den evaluering og de anbefalinger, som en gruppe uafhængige eksperter fremlagde efter en ex ante-evaluering om

forlængelse af Marco Polo-programmet for perioden 2007-2013. Oversigten, der er på 19 sider, og som er forfattet på engelsk, er ikke blevet oversat. Under punkt 13 i førnævnte kapitel 3 findes et femten linjers resumé af denne oversigt, der viser de konklusioner, som Kommissionen har udledt af eksperternes evaluering.

2.3.2 EØSU minder om, at dokumenterne skal oversættes for at være tilgængelige. Hvis eksperternes rapport ikke oversættes i sin helhed, skal eksperterne anmodes om at udarbejde et resumé, som i en oversat version øjeblikkeligt giver alle de berørte parter adgang til de vigtigste af Kommissionens konklusioner og tilhørende argumenter.

2.3.3 EØSU minder desuden om, at det i sin udtalelse 842/2002 om forordningen om Marco Polo I-programmet udtrykte tilfredshed med, at Kommissionen indsamler »synspunkter fra de berørte parter, inden den forelægger sine forslag«, men at det dog var »beklageligt, at Udvalget først blev inddraget i høringsprocessen på et sent tidspunkt« (punkt 2.5).

2.3.4 EØSU er derfor ikke i stand til at vurdere resultatet af denne evaluering, men bemærker dog, at Kommissionen forventer en passende forhøjelse af budgettet og gør dette til en afgørende forudsætning for, at programmet kan gennemføres på effektiv vis.

2.3.5 EØSU bemærker, at Kommissionen har gjort status over projekter, som er blevet gennemført:

- Oprettelse af en intermodal jernbaneforbindelse mellem Tyskland og Italien via Østrig. Operatøren er her en privat virksomhed.
- IKEA-RAIL-projektet, der blev iværksat i 2002, og som består af en platform i Duisburg (Tyskland), der modtager produkter fra Almhut (Sverige) med bane (1 044 km) til distribution i resten af Europa. I perioden 2002-2003 kørte omkring 400 tog udelukkende med IKEA-gods.
- Oprettelse af faste søruter mellem flere havne i Italien og Spanien til transport af lastbiler.

2.3.6 Disse tre projekter viser mulighederne ved EU's ledsageforanstaltninger. EØSU bemærker imidlertid, at disse projekter er blevet gennemført inden for rammerne af pilotprojekter for kombineret transport (PACT), som er en forløber for Marco Polo I.

2.3.7 Disse projekter, som bygger på en særdeles interessant idé, understøtter de igangværende projekter. EØSU ønsker til sin tid at få kendskab til de konkrete og nyttige resultater, som er opnået med det igangværende Marco Polo I-program.

2.4 Marco Polo II-programmet (2007-2013)

2.4.1 Forslaget om et Marco Polo II-program ændrer ikke ved de tre eksisterende projekttyper:

- trafikoverflytning (opstartstøtte)
- katalysator
- fælles læring.

2.4.2 Projekternes geografiske omfang udvides, således at de ikke kun omfatter de 25 EU-medlemsstater og de andre ansøgerlande, men også EFTA- og EØS-landene. EØSU støtter dette forslag og er enig med Kommissionen i, at »produktions- og forsyningskædemønstrene ikke stopper ved grænsen til EU's 25 medlemsstater«. EØSU ser dog gerne, at Kommissionen i begyndelsen af denne sætning tilføjer »handels-« efter »produktions-«.

2.4.3 EØSU foreslår, at Kommissionen henviser til eksemplet med Donau-Korridor VII, som er karakteristisk for dette »bredere Europa«, eftersom den råder over usædvanlige intermodale transportinfrastrukturer, som forbinder alle transportformer:

- **indre vandveje** i form af en uafbrudt forbindelse mellem Nordsøen og Sortehavet med midtpunkt i Østrig ca. 1 500 km fra hvert yderpunkt;
- **vejtransport og jernbanetransport**, som gennem handelsplatforme sikrer forsyningen til store områder på begge sider af floden;
- **søtransport og hav-flod-transport**; hvorved floden forlænges i vest via forbindelsen fra Rhinen-Main-Donau til Kanaløerne og Nordsøen, og i øst til Rusland (Volga), Ukraine og Tyrkiet via Sortehavet.

2.4.4 Forslaget om Marco Polo II omfatter to nye projekttyper:

- **Motorveje til søs**, en løsning, som EØSU flere gange har slået til lyd for. Det »bredere Europa« råder fra naturens hånd over flere tusind kilometer kyster samt hundredvis af havne og flodudmundinger, som giver adgang til baglandet og hele kontinentet. Der bør derfor overalt gives incitament og støtte til transport- og godsdistributionsprojekter ved at øge antallet af multimodale handelsplatforme i nærheden af kyster og flodudmundinger.
- **Trafikforebyggelsesprojekter**, en løsning som går ud på at forbedre produktions-, distributions- og leveringsmønstre og herved undgå unødvendig transport. Her kan nævnes:

- transport af produkter i dehydreret form, hvorved man undgår at transportere vand, som tilføjes ved ankomsten;
- begrænsning af afstanden mellem produktionsstedet og monteringsstedet, hvorved man undgår transport over lange afstande.

EØSU bifalder de erfaringer og projekter, som går i den retning.

2.4.5 Kommissionen ønsker at opnå **en bedre synergi inden for jernbanetrafikken** og anbefaler f.eks. at anvende hurtige godstog på særlige spor til brug for godstransport og eksprespostforsendelser. EØSU støtter denne type projekter, selv om det i tilfældet med »eksprespostforbindelser« mener, at udviklingen inden for elektronisk overførsel af data allerede nu gør det muligt at fremsende det meste post ad denne vej.

2.4.6 Det er imidlertid ikke kun nødvendigt at oprette højhastighedsgodstogslinjer, men også at sikre interoperabiliteten af materialer, udstyr og jernbanelovgivning. Inden der oprettes nye linjer, bør man dog forsøge at få det optimale ud af de eksisterende net, ligesom man bør undersøge, om det ikke er muligt at udnytte linjer, der er blevet nedlagt, eller som anvendes i begrænset omfang, med henblik på en overflytning af passagertrafikken til andre transportformer, herunder højhastighedslinjer.

2.4.7 EØSU opfordrer derfor Kommissionen til endnu engang at anmode medlemsstaterne om at undersøge alle muligheder for at genoplive eksisterende, nedlagte eller lidet befærdede net til godstransport. Her tænkes ikke kun på jernbanelinjer, men også på indre vandveje, således at der i videst mulig omfang kan anvendes hurtigere og mere fordelagtige løsninger end vejtransport og i højere grad tages hensyn til en bæredygtig udvikling.

2.4.8 For at skabe tillid til jernbanegodstransport og de andre alternative transportformer til vejtransport gentager EØSU, at det er tid at sætte handling bag ordene og afsætte flere bevillinger til jernbane-, sø- og flodinfrastrukturer, og navnlig til finansiering af TEN-T-projekter og støtte til de nye medlemsstater og Balkanregionen.

2.4.9 EØSU bemærker med tilfredshed, at Kommissionen understreger, at der i erhvervslivet er et »betydeligt« behov for finansiering af infrastruktur, som er nødvendig og tilstrækkelig til at nå målene for de servicerelaterede projekter i henhold til Marco Polo-programmet. Hvad angår finansiering af **supplerende infrastruktur**, henviser EØSU til sin udtalelse 842/2002 om Marco Polo I.

3. Særlige bemærkninger til forslaget til forordning om Marco Polo II

3.1 Artikel 1: Genstand

3.1.1 EØSU bemærker, at Kommissionen i 2004 fremsatte sit forslag til forordning for perioden 2007-2013. Dette skal sikre Marco Polo-programmets kontinuitet og undgå forsinkelser af den slags, som opstod i 2001-2002 i forbindelse med iværksættelsen af Marco Polo I. Eftersom Kommissionen på nuværende tidspunkt ikke er i stand til at gøre status over gennemførelsen af Marco Polo I, giver dette fremadskuende perspektiv — hvilket EØSU allerede anmodede om i sin udtalelse 842/2002 — mulighed for at oprette et forvaltningsudvalg, som til stadighed skal overvåge de iværksatte aktioner, således at der midt i Marco Polo I-programperioden kan foretages de nødvendige justeringer af Marco Polo II.

3.2 Artikel 2: Definition

3.2.1 EØSU bemærker, at der kræves mindst to virksomheder, for at der kan være tale om et »konsortium«. EØSU gentager sin tidligere anmodning om, at et »konsortium« bør være »Et formelt eller uformelt arrangement, hvorved mindst to virksomheder, der ikke tilhører samme koncern eller er datterselskaber af hinanden«.

3.3 Artikel 3 — Anvendelsesområde

3.3.1 EØSU gentager den anmodning, som det fremsatte i sin udtalelse 842/2002 ud fra den betragtning, at de fastlagte regler er alt for restriktive, eftersom det forudsættes, at projekterne vedrører mindst to stater eller en stat og et område i et nært tredjeland. EØSU mener således, at der findes projekter, som er lokaliseret på én enkelt medlemsstats territorium, men med en effekt, som er til gavn for enhver bruger af de berørte transportformer, der benytter dette medlemsstats territorium. (Eksempelvis projekter vedrørende anvendelsen eller udviklingen af multimodale platforme ved et infrastrukturknudepunkt indenfor et territorium).

3.3.2 EØSU bifalder, at programmets anvendelsesområde udvides til også at omfatte tredjelande (både ansøgerlande og ikke ansøgerlande), og bemærker, at omkostningerne til projekter på disse territorier ikke dækkes af programmet undtagen i de situationer, som fremgår af denne artikels stykke 3 og 4.

3.3.3 EØSU ønsker imidlertid at få præciseret i forordningen, at støtte til projekter i tredjelande i videst mulig omfang skal gå til projekter, der sigter mod udviklingen af andre transportformer end vejtransport eller mod fremme af intermodalitet.

3.4 Artikel 4: Ansøgningsberettigede og modtagere

3.4.1 EØSU bifalder artikel 4, forudsat at der tages hensyn til bemærkningen om et »konsortiums« sammensætning. EØSU gør imidlertid ligesom i sin udtalelse 842/2002 opmærksom på, at kravet om, at virksomheder skal være hjemmehørende i mindst to medlemsstater eller i en medlemsstat og et tredjeland, ikke gælder i de særlige tilfælde, hvor projekter kun omfatter ét land.

3.5 Artikel 5: Antagelige projekter og finansieringsvilkår

3.5.1 EØSU understregede allerede i sin udtalelse 842/2002 om Marco Polo I, punkt 3.5, 3.6 og 3.7, at minimumsstøttekravene pr. projekt var alt for høje. EØSU anmodede om, at de af Kommissionen foreslåede minimumsstøttekrav reduceres fra:

- 1 mio. til 500 000 EUR for trafikoverflytningsprojekter
- 3 mio. til 1,5 mio. EUR for katalysatorprojekter
- 500 000 til 250 000 EUR for fælles læringsprojekter.

3.5.2 EØSU konstaterer, at Kommissionen stadig fastsætter alt for høje vejledende minimumstærskler for tilskud pr. projekt under Marco Polo II (i bilaget, der præciserer de finansieringsvilkår, som nævnes i forslagens artikel 5), undtagen for fælles læringsprojekter, hvor tærsklen er blevet sænket til 250 000 EUR, sådan som EØSU udtrykte ønske om. EØSU finder det absolut nødvendigt at fastsætte lavere og dermed mere tillokkende tærskler for at fremme iværksættelsen af projekter, der nok vil være af et mere begrænset omfang, men som ofte kan gennemføres mere effektivt på lokalt plan.

3.5.3 EØSU anmoder derfor om, at:

- minimumstærsklerne for tilskud halveres, dvs. reduceres fra
 - 1 mio. til 500 000 EUR for trafikoverflytningsprojekter
 - 3 mio. til 1,5 mio. EUR for katalysatorprojekter
 - 4 mio. til 2 mio. EUR for motorveje til søs-projekter
 - 1 mio. til 500 000 EUR for trafikforebyggelsesprojekter.
- minimumstærsklen for tilskud på 250 000 EUR for fælles læringsprojekter bibeholdes som angivet i forslaget.
- der oprettes en særlig kategori for hav-flod-transport og indre vandveje med en minimumstærskel på 500 000 EUR. Selv om minimumstærsklen på 4 mio. EUR (reduceret til 2 mio. EUR som foreslået af EØSU) for motorveje til søs kan accepteres set i lyset af fartøjernes størrelse og de mængder, som transporteres via skibsfart, er den dog ikke tilpasset indre vandveje.

3.5.4 Endelig godkender udvalget, at der bliver fastsat maksimumsfrister for gennemførelsen af de forskellige projekter, som skal være afsluttede inden skæringsdatoen for at være tilskudsberettigede. Dog mener udvalget, at fristen på 36 måneder for »trafikoverflytningsprojekter« er for kort, og at den bør være på 60 måneder som for de øvrige projekters vedkommende.

3.6 Artikel 11 — Budget

3.6.1 EØSU har tidligere fremført, at det mangler oplysninger for at kunne vurdere det beløb på 740 mio. EUR, som Kommissionen ønsker at afsætte til Marco-Polo II-programmet. EØSU nøjes med at bemærke, at budgetrammen på 740 mio. EUR efter Kommissionens opfattelse gør det muligt at opnå den besparelse på 5 mia. EUR i form af miljømæssige og sociale fordele, som nævnes i punkt 1.4.

3.6.2 EØSU ser gerne, at Kommissionen i løbet af 2005, dvs. midt i Marco Polo I-programperioden, offentliggør en statusopgørelse over vellykkede projekter og opnåede besparelser.

3.6.3 Som allerede fremført i udtalelse 842/2002 bør Kommissionen i programperioden foreslå en opjustering af budgettet, således at der kan tilvejebringes yderligere midler, hvis der foreligger et stort antal forslag til projekter.

3.7 Artikel 14: Evaluering

3.7.1 Eftersom EØSU anmodede herom i sin udtalelse 842/2002, bemærker udvalget med tilfredshed, at det samtidig med Europa-Parlamentet og Regionsudvalget, og senest den 30. juni 2007, vil få forelagt en evalueringsrapport om resultaterne af Marco Polo I-programmet for perioden 2003-2006.

3.7.2 EØSU håber at råde over tilstrækkelige oplysninger til at kunne afgive udtalelse og eventuelt fremsætte forslag med henblik på, om nødvendigt, en tilpasning af Marco Polo II-programmet, der indledes den 1. januar 2007, og som derfor vil befinde sig i en første gennemførelsesfase.

4. Konklusion

4.1 EØSU støtter Marco Polo II-programmet, ligesom det var tilfældet med PACT-programmerne og Marco Polo I-programmet. Disse tre programmer giver mulighed for at

gennemføre initiativer, som bidrager til en tilpasning af gods-transportsystemet og en forbedring af dets miljøpræstationer. Ved at øge støtten fra 100 mio. EUR for Marco Polo I til 740 mio. EUR for Marco Polo II viser EU sin vilje til hurtigt at opnå en bedre og mere bæredygtig forvaltning af godstransporten.

4.2 For at de af Kommissionen fastsatte overflytningsmål kan nås, ønsker EØSU at henlede opmærksomheden på visse foranstaltninger, som det foreslog allerede i sin udtalelse CES 842/2002 af 17.-18. juli 2002 om Marco Polo I:

- For at skabe retfærdig konkurrence mellem de forskellige transportformer bør kontrollen med og sanktionerne for overtrædelse af social- og arbejdsmarkedslovgivningen styrkes.
- For at sikre overflytningerne bør operatører under Marco Polo-programmerne give tilsagn om, at universaltjenesterne vil eksistere på lang sigt.
- Marco Polo-programmet bør tillade finansiering af projekter, der omfatter tiltag, der kun er lokaliseret på én enkelt medlemsstats territorium, for så vidt som effekten af dem er til gavn for enhver bruger af international transport, der benytter dette territorium.
- Der bør udarbejdes en »europæisk vejledning« til alle brugere over samtlige multimodale platforme i EU med alle deres karakteristika.
- Man bør forudse muligheden for blandt de projekter, der er støtteberettigede under Marco Polo II-programmet, at medtage projekter, som inddrager transport af flydende gods pr. rørledning eller gasrørledning, med en distributivonsterminal, som er knyttet til en multimodal platform.

4.3 For at indre vandveje og hav-flod-transport kan blive omfattet af Marco Polo-programmet, anmoder EØSU om, at der oprettes en særlig kategori med en minimumstærskel, der er reduceret til 500.000 EUR. Indre vandveje kan ikke sammenlignes med søtransport, hvor de nødvendige investeringer er proportionelle med fartøjernes størrelse.

4.4 EØSU ønsker i fællesskab med Kommissionen at finde frem til en løsning på, hvordan man gradvis kan overgå fra »nul lager«-filosofien til »cirkulerende lager«-konceptet i forbindelse med leveringer, som ikke haster (visse former for tungt gods kræver blot, at leveringsdatoen overholdes).

Bruxelles, den 9. marts 2005

Anne-Marie SIGMUND

Formand for

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Forslag til Rådets forordning om ændring af forordning (EF) nr. 1868/94 om en kvoteordning for produktionen af kartoffelstivelse«

KOM(2004) 772 endelig — 2004/0269 (CNS)

(2005/C 234/06)

Rådet for Den Europæiske Union besluttede den 20. januar 2005 under henvisning til EF-traktatens artikel 37 at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om det ovennævnte emne.

Det forberedende arbejde henvises til Den Faglige Sektion for Landbrug, Udvikling af Landdistrikterne og Miljø, som udpegede Kostakis Konstantinidis til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 17. februar 2005.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 415. plenarforsamling den 9.-10. marts 2005, mødet den 9. marts 2005, følgende udtalelse med 127 stemmer for og 7 hverken for eller imod:

1. Resumé af Kommissionens forslag

1.1 Formålet med dette forslag til forordning er at fordele kvoterne for produktionsårene 2005/2006 og 2006/2007 mellem producentmedlemsstaterne på grundlag af Kommissionens beretning til Rådet om kvoteordningen for produktionen af kartoffelstivelse, der ændrer forordning (EF) nr. 1868/94.

1.2 Det foreslås, at de aktuelle kvoter videreføres de næste to år.

1.3 Når Kommissionen foreslår at videreføre kvoterne for kartoffelstivelse de næste to år uden ændringer, begrundes det med, at det er for tidligt at vurdere, hvordan reformen af den fælles landbrugspolitik (f.eks. af afkoblingen) og EU's seneste udvidelse påvirker kartoffelstivelsessektoren. I en række producentmedlemsstater vil reformen af den fælles landbrugspolitik faktisk først være gennemført i 2006 (dvs. for produktionsåret 2006-2007).

1.4 Kommissionen vil derfor forelægge en ny rapport sammen med et nyt forslag senest den 30. september 2006.

2. Generelle bemærkninger

2.1 Ifølge Kommissionens rapport lå produktionen af kartoffelstivelse i EU tæt på den fastsatte kvote, og den samlede

eksport af korn- og kartoffelstivelse forblev relativt stabil. Kartoffelstivelsens andel af den samlede stivelsesproduktion er faldet til omkring 20 %. Som tidligere nævnt foreslår Kommissionen en videreførelse af de kvoter, der er fastsat for 2004/2005. De fleste europæiske kartoffelstivelsesproducenter (med undtagelse af de polske, litauiske og tjekkiske landbrugere) støtter Kommissionens forslag, om end de havde foretrukket, at kvoteordningen var blevet forlænget med de normale 3 år.

2.2 EØSU støtter Kommissionens forslag, men er samtidig enig med kartoffelstivelsesproducenterne i, at tidsplanen for behandling og vedtagelse af Kommissionens forslag er blevet ret stram, navnlig i betragtning af, at landbrugerne begynder at lægge kartofler i marts 2005. EØSU opfordrer derfor Europa-Parlamentet og Rådet til at tage dette tidspres i betragtning, når forslaget behandles.

3. Konklusioner

3.1 EØSU støtter Kommissionens forslag om at forlænge de nuværende kvoter til produktionsårene 2005/2006 og 2006/2007 og henstiller, at tidsfristen for vurdering overholdes nøje af hensyn til det fremtidige forslag.

Bruxelles, den 9. marts 2005

Anne-Marie SIGMUND

Formand for

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om ændring af forordning (EF) nr. 999/2001 om fastsættelse af regler for forebyggelse af, kontrol med og udryddelse af visse transmissible spongiforme encephalopatis

KOM(2004) 775 endelig — 2004/0270 (COD)

(2005/C 234/07)

Rådet for Den Europæiske Union besluttede den 16. december 2004 under henvisning til EF-traktatens artikel 152 at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om det ovennævnte emne.

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Landbrug, Udvikling af Landdistrikterne og Miljø, som udpegede Franco Chiriaco til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 17. februar 2005.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 415. plenarforsamling den 9.-10. marts 2005, mødet den 9. marts, følgende udtalelse med 130 stemmer for, ingen imod og 3 hverken for eller imod:

1. Resumé af Kommissionens forslag

1.1 De væsentligste ændringsforslag til forordningen om forebyggelse af, kontrol med og udryddelse af visse TSE'er består af:

- **forlængelse** med yderligere to år af overgangsforanstaltningerne, som allerede blev forlænget i 2003 ⁽¹⁾,
- styrkelse af visse **forebyggende foranstaltninger** (inkludering af hjortedyr, fremme af selektion af TSE-resistens hos får ved hjælp af et harmoniseret avlsprogram, harmonisering med Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1774/2002 om sundhedsbestemmelser for animalske biprodukter, forbud mod indsprøjtning af en gas i kraniehulen som slagtemetode),
- udvidelse af bestemmelserne, der indeholder begrænsninger med hensyn til flytning af dyr, til at omfatte får og geder,
- indførelse af markedsføringsrestriktioner for råmaterialer til fremstilling af dicalciumphosphat og undtagelse fra disse restriktioner til mælk, der ikke er bestemt til konsum, i lighed med mælk til konsum,
- konsolidering af retsgrundlaget for EF-kontrolbesøg i tredjelande.

2. Generelle bemærkninger

2.1 Selv om EØSU allerede tidligere har udtrykt forbehold over for fremgangsmetoden med gentagne forlængelser ⁽²⁾, tager det til efterretning, at der er behov for at harmonisere reglerne på internationalt plan i OIE-regi efter de kriterier, som Kommissionen selv har fastlagt for risikovurdering.

2.2 Faktisk er det den praksis, der følges inden for EU, som har fremhævet, at den nuværende klassificering i 5 kategorier, som er baseret på identificerede tilfælde frem for risikoen, belønner de lande, der foretager færre kontrolbesøg, og straffer dem, der ved at gennemføre effektive kontrolbesøg støder på sygdomstilfælde. De seneste tilfælde i Japan, Canada og USA vil muligvis kunne fremskynde indgåelsen af en aftale om at vedtage en bedre fælles fremgangsmåde i OIE-regi, sandsynligvis inden maj 2005.

2.3 EØSU vil imidlertid gerne gentage en af sine tidligere anbefalinger: Hvis det viser sig at være umuligt at nå til enighed på internationalt plan om fælles regler for risikoforvaltning, må EU tage konsekvensen og selv indføre de nødvendige regelsæt, uanset de komplikationer, som det giver i WTO for samhandlen med tredjelande. Manglende international accept og langstrakte forhandlinger må ikke forsinke gennemførelsen af de foranstaltninger, som findes nødvendige i EU-samarbejdet.

2.4 EØSU er tilfreds med, at Kommissionen benytter forlængelsen til at indføre ændringer, som sigter mod at styrke de forebyggende foranstaltninger, at fremme selektionsprogrammer og at udvide begrænsningerne med hensyn til flytning og kontrol, specielt over for tredjelandene.

3. Særlige bemærkninger

3.1 Inkluderingen af »hjortedyr« forekommer vigtigere end nogensinde.

3.2 Konsolideringen af retsgrundlaget for det harmoniserede avlsprogram, som allerede har givet gode resultater, vil gøre det muligt at udvide selektionen af resistens hos får.

3.3 Harmoniseringen med forordning 1774/2002 er et nødvendigt skridt for at skabe juridisk sammenhæng.

⁽¹⁾ EØSU's udtalelse, ordfører Leif Nielsen, EUT C 208 af 3.9.2003.

⁽²⁾ Idem.

3.4 Indsprøjtning af gas i kraniehulen, som allerede er forbudt for importerede dyr, forbydes eksplicit i forbindelse med slagting inden for EU, hvormed man opnår en klart bedre beskyttelse mod smitte.

3.5 Bestemmelserne, der indeholder begrænsninger med hensyn til flytning af kvæg, udvides på passende vis til at omfatte dyr, der er ramt af scrapie.

3.6 EØSU støtter såvel udvidelsen af anvendelsesområdet for de eksisterende bestemmelser om markedsføring og eksport af kvæg, får og geder, herunder sæd, embryoner og æg, til også at

omfatte andre dyrearter, som restriktionerne vedrørende råmateriale til fremstilling af dicalciumphosphat i overensstemmelse med Den Videnskabelige Styringskomité's anbefalinger.

3.7 EØSU finder det afgørende, at der sker en juridisk konsolidering af muligheden for at foretage kontrolbesøg i tredjelande for dermed at udnytte de erfaringer, man har høstet på EU-plan på dette felt, og udvalget anbefaler samtidig, at der stilles de nødvendige finansielle og menneskelige ressourcer til rådighed til dette formål.

Bruxelles, den 9. marts 2005

Anne-Marie SIGMUND

Formand for

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om Den Europæiske Socialfond

KOM(2004) 493 endelig

(2005/C 234/08)

Rådet for Den Europæiske Union besluttede den 18. november 2004 under henvisning til EF-traktatens artikel 262 at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om det ovennævnte emne.

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Beskæftigelse, Sociale og Arbejdsmarkeds-mæssige Spørgsmål og Borgerrettigheder, som udpegede **Ursula Engelen-Kefer** til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 18. februar 2005.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 415. plenarforsamling den 9.-10. marts 2005, mødet den 9. marts 2005, enstemmigt følgende udtalelse:

1. Indledning

den fremtidige strukturfondsstøtte — dvs. ca. en tredjedel af Fællesskabets budget — og støtten skal

1.1 Den 14. juli 2004 vedtog Europa-Kommissionen sine forslag om reform af samhørighedspolitikken for tidsrummet 2007-2013. Forslagene skal afløse de strukturfondsforordninger, der er gældende indtil 31. december 2006. I forordningsforslagets begrundelse henviser Kommissionen til de væsentligt skærpede uligheder i den udvidede Union og til de udfordringer, som globaliseringen, de økonomiske strukturændringer og den demografiske udvikling stiller Unionen over for.

— mere målrettet koncentreret om EU's strategiske tyngdepunkter (Lissabon- og Göteborg-målene, EU's beskæftigelsesstrategi)

— hovedsagelig rettes mod de økonomisk svageste regioner

— decentraliseres mere, ligesom gennemførelsen skal forenkles, effektiviseres og gøres mere gennemskuelig.

1.2 På den baggrund foreslår Kommissionen at forøge strukturfondsmidlerne og at koncentrere dem om en række prioriterede mål. Ifølge forslaget skal der afsættes 336,1 mia. EUR til

1.3 Det skal nås ved at nydefinere målene, nemlig konvergens, regional konkurrenceevne og beskæftigelse samt territorialt samarbejde.

Forordningspakken omfatter

- en generel forordning med fælles bestemmelser for alle tre finansieringsinstrumenter (EFRU, ESF, Samhørighedsfonden);
- en særlig forordning for henholdsvis Den Europæiske Fond for Regionaludvikling (EFRU), Den Europæiske Socialfond (ESF) og Samhørighedsfonden;
- en ny forordning om indførelse af en europæisk gruppe for grænseoverskridende samarbejde (EGGS).

1.4 Nærværende udtalelse beskæftiger sig hovedsagligt med ESF's rolle inden for den europæiske strukturstøtte. Men da væsentlige forudsætninger for ESF's støtteforanstaltningers funktion og indretning er indeholdt i den generelle forordning, inddrages den også i evalueringen.

2. De nye mål for EU's strukturstøtte

2.1 Ifølge forslaget skal EU's strukturstøtte fra 2007 sigte mod tre mål, nemlig konvergens, regional konkurrenceevne og beskæftigelse samt europæisk territorielt samarbejde.

2.2 Konvergens

2.2.1 Dette mål ligner det nuværende mål 1 og skal fremme økonomisk konvergens for de regioner, der har størst udviklingsmæssigt efterslæb, via investeringer i kapital og humanressourcer, fremme af innovationer og videnssamfundsudvikling, støtte til strukturændringer, beskyttelse og forbedring af miljøet samt mere effektiv administration. Med bevillinger på 264 mia. EUR (ca. 78,5 % af de samlede midler) udgør den nyudformede regionalstøtte tyngdepunktet i EU's strukturstøtte. Både EFRU, ESF og Samhørighedsfonden skal bidrage til realisering af dette mål.

2.3 Regional konkurrenceevne og beskæftigelse

2.3.1 Dette mål kombinerer de hidtidige mål 2 og 3. Det går ud på at støtte den regionale konkurrenceevne og beskæftigelsen i regioner og medlemsstater, der ikke hører til de hårdest trængende. Der skal benyttes to metoder: Dels skal omstillingen i industri-, by- og landområder, der er særlig hårdt ramt af strukturændringer, fremmes ved i henhold til regionale udviklingsplaner (EFRU) at yde støtte til innovation, videnssamfund, iværksætteri og miljøbeskyttelse. Dels skal, som led i nationale og regionale programmer finansieret af ESF, strukturændringsramte arbejdstageres integration på arbejdsmarkedet og mere generelt jobegnethed fremmes via uddannelsesmæssige og arbejdsmarkedspolitiske foranstaltninger. Disse foranstaltninger skal tjene til at sikre fuld beskæftigelse, forbedret jobkvalitet og produktivitet, social integration og i det hele taget gennemførelse af den europæiske beskæftigelsesstrategi. Beløbsrammen skal udgøre 57,9 mia. EUR (ca. 17,2 % af de samlede midler), ligeligt fordelt mellem EFRU og ESF.

2.4 Europæisk territorielt samarbejde

2.4.1 Dette mål bygger på erfaringerne med det nuværende fællesskabsinitiativ Interreg og skal støtte samarbejdet i grænse-regioner, herunder Unionens indre søgrænser og visse af dens ydre grænser, via fælles programmer, netværksarbejde og udveksling af erfaringer (EFRU). Beløbsrammen skal være på 13,2 mia. euro (ca. 3,9 % af de samlede midler).

3. Den Europæiske Socialfonds særlige rolle

3.1 Den Europæiske Socialfond skal ifølge forslaget bidrage både til målsætningen »konvergens« og målsætningen »regional konkurrenceevne og beskæftigelse«, men allerede de foreslåede beløbsrammer viser, at støtten i regioner med udviklingsefterslæb er af langt størst betydning. Den politiske ramme om ESF's interventioner er den europæiske beskæftigelsesstrategis retningslinjer og henstillinger, og ESF-støtten skal have sit tyngdepunkt på fire centrale felter:

- forbedring af arbejdstageres og virksomheders tilpasnings-evne;
- forbedring af adgangen til beskæftigelse, forebyggelse af arbejdsløshed, forlængelse af den erhvervsaktive periode og forøgelse af beskæftigelsesfrekvensen;
- integration på arbejdsmarkedet af vanskeligt stillede grupper og bekæmpelse af forskelsbehandling;
- fremme af partnerskaber med henblik på reformer vedrørende beskæftigelse og integration.

3.2 Særligt i de mindre velstillede regioner, der falder ind under konvergensmålet, skal ESF også yde støtte til forbedring af de almene og erhvervsfaglige uddannelsessystemer og til udvikling af institutionernes kapacitet og af effektiviteten i den offentlige forvaltning på nationalt, regionalt og lokalt plan, så fællesskabslovgivningen kan gennemføres. De innovative foranstaltninger og det transnationale samarbejde, der hidtil har modtaget støtte via fællesskabsinitiativet Equal, skal integreres i mainstream-støtten. Særlig vægt skal der lægges på fremme af lige muligheder ved overalt at tage hensyn til kønsaspektet og ved at træffe særlige foranstaltninger til forøgelse af kvindernes beskæftigelsesfrekvens og forbedring af deres faglige udviklingsmuligheder.

3.3 ESF er finansieringsinstrumentet til gennemførelse af EU's retningslinjer for beskæftigelsespolitikken, dvs. fonden støtter medlemsstaternes arbejdsmarkedspolitik og deres politik for social integration via mere målrettet integration på arbejdsmarkedet, forbedring af jobkvalitet og arbejdstilrettelæggelse samt uddannelsesforanstaltninger med henblik på opretholdelse af beskæftigelsesniveauet.

3.3.1 Inden for interventionsområdet »Forbedring af tilpasningsevnen hos arbejdstagere og virksomheder« støtter ESF

- fremme af investeringer i menneskelige ressourcer gennem udvikling og gennemførelse af systemer og strategier for livslang læring, særlig for lavtuddannede;
- positiv styring af økonomiske strukturforandringer gennem udvikling og udbredelse af nyskabende former for arbejdstilrettelæggelse og identificering af fremtidige kvalifikationsbehov.

3.3.2 Inden for interventionsområdet »Forbedring af adgangen til arbejdsmarkedet og præventiv arbejdsmarkedspolitik« støtter ESF

- foranstaltninger til modernisering og styrkelse af arbejdsformidlingen;
- aktive og præventive integrationsforanstaltninger og skræddersyet individuel støtte;
- specifikke foranstaltninger, der varigt kan øge kvindernes beskæftigelsesfrekvens, mindske den kønsbaserede opdeling af arbejdsmarkedet og fremme mulighederne for at forene arbejde og privatliv;
- specifikke foranstaltninger, der kan fremme migranternes sociale integration.

3.3.3 Inden for interventionsområdet »Integration på arbejdsmarkedet af vanskeligt stillede grupper og bekæmpelse af forskelsbehandling« skal der navnlig lægges vægt på at fremme vanskeligt stillede og udstødte personers beskæftigelsesevne ved hjælp af egnede integrationsforanstaltninger, bl.a. under inddragelse af relevante hjælpe- og støttetjenester, og på bevidstgørelse om forskelsbehandling i forbindelse med adgang til arbejdsmarkedet.

3.3.4 Inden for rammerne af konvergensmålet støtter ESF også foranstaltninger til

- gennemførelse af reformer inden for de almene og erhvervsfaglige uddannelser med henblik på at bringe dem i bedre overensstemmelse med behovene i et videnbaseret samfund og forbedre deres relevans for arbejdsmarkedet;
- fremme af livslang læring, navnlig for at begrænse antallet af elever, der afbryder deres skolegang før tiden, og forbedring af adgangen til faglig uddannelse og efteruddannelse;
- udvikling af de menneskelige ressourcer inden for forskning og udvikling;
- styrkelse af den institutionelle kapacitet og effektiviteten i den offentlige forvaltning og de offentlige tjenester, specielt på det økonomiske, beskæftigelsesmæssige, sociale, miljømæssige og retlige område.

3.4 Hvad angår programmeringen foreslår Kommissionen nogle ændringer, der følger af de generelle bestemmelser vedrørende strukturfondene. Den nye form for programmering, der også omfatter ESF's interventioner, ser i hovedsagen således ud:

- Rådet vedtager, under hensyntagen til de overordnede retningslinjer for den økonomiske politik og til retningslinjerne for beskæftigelsespolitikken, strategiske retningslinjer for samhørighedspolitikken med strategiske mål for de enkelte fonde;
- hver medlemsstat udarbejder, efter forhandling med Kommissionen, en strategisk rammeplan, der udgør et referenceinstrument i forbindelse med opstillingen af operationelle programmer for de enkelte fonde, opdelt efter målene »konvergens« og »regional konkurrenceevne og beskæftigelse«;
- der forelægges hvert år årsrapporter både om medlemsstaternes strategiske rammeplaner og om hvert operationelt program, der skal være godkendt af Kommissionen.

4. Evaluering

4.1 For EU er udvidelsen en stor økonomisk og social udfordring, som må tackles via strukturpolitikken, men ikke kun via denne politik. EØSU støtter den af Kommissionen foreslåede koncentration af midler på de økonomisk svageste regioner, hvilket først og fremmest skulle komme de nye medlemsstater, hvor de fleste af de mindst udviklede regioner er koncentreret, til gode. Den foreslåede forhøjelse af strukturfondsmidlerne fra ca. 276 mia. EUR til 336,1 mia. EUR i 2007-2013 svarende til 0,41 % af EU's bruttonationalprodukt (BNP) forekommer rimelig, når man betænker, at beløbet nu skal fordeles mellem de 25 medlemsstater. EØSU mener dog, at strukturinterventionerne bør fortsætte, selv om det måske bliver i ringere omfang, i de gamle medlemsstater, i hvert fald i de regioner, som i særlig grad er ramt af industrielle strukturændringer og har den største arbejdsløshed. Samtidig bør der sikres rimelige overgangsordninger for de hidtidige mål 1-områder, som af statistiske årsager ikke længere er støtteberettigede. EØSU bifalder Kommissionens intention om at integrere fællesskabsinitiativet Equal fuldstændigt i Den Europæiske Socialfond, så dets ubestridelige fordele kan udnyttes fuldt ud, f.eks. de støttede projekters innovative karakter, fremme af overførslen af erfaringer og eksempler på god praksis i EU og inddragelse af de forskellige aktører i gennemførelsen af foranstaltningerne på baggrund af partnerskaber. Efter at integrationen af Equal-initiativet er sikret, kunne Kommissionen opfordre medlemsstaterne til at indpasse Equal-lignende foranstaltninger i deres nationale operationelle programmer.

4.2 Omformuleringen af målene er efter EØSU's opfattelse fornuftig, navnlig integreringen af arbejdsmarkedspolitiske og strukturpolitiske mål i det nye mål »konkurrenceevne og beskæftigelse«, hvor de skal optræde med lige stor vægt. Koordinerede foranstaltninger til fremme af investeringer og innovation (EFRU) samt til tackling af de sociale følger af strukturændringer (ESF) er påtrængende nødvendige, specielt i de områder, der er ramt særlig hårdt af økonomiske strukturændringer. Den nye struktur åbner nye muligheder, såfremt der også sikres en integreret programmering. Foranstaltningerne skal integreres via den strategiske referenceramme på nationalt plan, men den videre programmering vil ske separat for hver enkelt fond. EØSU anser det for nødvendigt at sikre, at de enkelte operationelle programmer under målene »konvergens« og »regional konkurrenceevne og beskæftigelse« henviser til hinanden for dermed effektivt at kunne supplere hinanden. Hvad angår ESF-foranstaltninger på det arbejdsmarkedspolitiske område, er det desuden nødvendigt med udgangspunkt i arbejdsløshedsstrukturen at kunne fastsætte regionale prioriteter. Regioner med særlig høj arbejdsløshed må prioriteres højest, og i den forbindelse bør der navnlig ydes støtte til lokale beskæftigelsesinitiativer og territoriale beskæftigelsespagter.

4.3 De prioriteter, der er opstillet for ESF's interventionsområder, stemmer i det store og hele overens med EU's beskæftigelsesstrategi og de gældende retningslinjer for beskæftigelsespolitikken. I den forbindelse mener EØSU, at hovedvægten i arbejdsmarkedspolitikken med henblik på opnåelse af Lissabonmålene bør lægges på aktive foranstaltninger til forebyggelse af arbejdsløshed og til fremme af vanskeligt stillede gruppers integration på arbejdsmarkedet. I tråd med forslagene fra ekspertgruppen om EU's fremtidige socialpolitik bør der ydes særlig indsats for aktivt at integrere unge på et tidligt tidspunkt og for at øge kvinders beskæftigelsesfrekvens samt integrere ældre i erhvervslivet. Sidstnævnte punkt kræver navnlig øget deltagelse i videreuddannelsesforanstaltninger og forbedring af jobkvaliteten via passende tiltag inden for arbejdsforvaltning og -tilrettelæggelse. I den forbindelse bør der lægges vægt på, at de foranstaltninger, der træffes inden for rammerne af de nationale handlingsplaner for beskæftigelse, er af innovativ karakter, hvilket også understreges i ESF-udvalgets udtalelse.⁽¹⁾

4.4 ESF må sammen med EU's øvrige strukturfonde også betragtes som et instrument til at fremme bekæmpelsen af forskelsbehandling, et horisontalt mål, som forfølges gennem forskellige initiativer på europæisk plan. De særligt vanskeligt stillede grupper på arbejdsmarkedet omfatter ikke kun unge, kvinder og ældre arbejdstagere, men også handicappede, vandrende arbejdstagere og etniske mindretal. Der kan også forekomme forskelsbehandling på grundlag af seksuel orientering. Der må derfor gøres en særlig indsats for at integrere disse vanskeligt stillede grupper ved hjælp af foranstaltninger til fremme af social bistand, kvalificering og arbejdstilrettelæggelse, f.eks. ved at oprette arbejdspladser, som tilgodeser de handicappedes behov. Desuden bør der iværksættes passende uddannelsesforanstaltninger især rettet mod immigranter for at

bevidstgøre dem om deres rettigheder, herunder arbejdsrettigheder. ESF-støtten bør derfor også tage hensyn til de nationale handlingsplaner for social integrering og omfatte foranstaltninger, som forbedrer disse gruppers muligheder på arbejdsmarkedet. Også på dette punkt er EØSU enig med ESF-udvalget. Medlemsstaterne og forvaltningsmyndighederne må også sikre, at strukturfondsfinansierede støtteforanstaltninger ikke mod hensigten bidrager til at skabe adgangsbarrierer for disse vanskeligt stillede grupper.

4.5 ESF bør også i forbindelse med konvergensmålet støtte foranstaltninger, som fremmer en reform af uddannelses- og erhvervsuddannelsessystemerne, navnlig med henblik på at imødekomme behovene i et videnbaseret samfund og gøre de tillærte kundskaber og færdigheder mere arbejdsmarkedsrelevante. På samme måde bør god forvaltningspraksis, som sikrer øget kapacitet og effektivitet i den offentlige forvaltning og de offentlige tjenesteydelser på nationalt, regionalt og lokalt plan, være støtteberettiget. Da konvergensmålet berører regioner med udviklingsefterslæb, er konvergensforanstaltningerne navnlig rettet mod de nye medlemsstater. EØSU peger på, at det er en national opgave at stille moderne uddannelses- og erhvervsuddannelsessystemer til rådighed samt at sikre effektive forvaltninger. I EU's retningslinjer for beskæftigelsespolitikken indgår også mål for reformer på uddannelses- og erhvervsuddannelsesområdet. Gennemførelsen af sådanne reformer sorterer dog først og fremmest under de enkelte medlemsstater, og i en række medlemsstater, herunder Tyskland, ligger kompetencen endog på det regionale plan. ESF er først og fremmest et instrument, der skal supplere de nationale arbejdsmarkedspolitikker via innovative foranstaltninger, bl.a. på kvalificeringsrådet, og bør derfor efter EØSU's mening koncentrere sin indsats på sådanne foranstaltninger.

4.6 Kommissionens forslag til programændringer viser, at der tilstræbes en mere strategisk programmering. EU's strategiske retningslinjer for samhørighedspolitikken som helhed kombineret med en passende rammeplanlægning på nationalt plan skal styrke forbindelsen mellem de i Lissabon og Göteborg opstillede politiske mål, de overordnede retningslinjer for den økonomiske politik og retningslinjerne for beskæftigelsespolitikken. Der er allerede skabt forbindelse mellem EU's beskæftigelsespolitik og ESF-foranstaltningerne via de nationale handlingsplaner, som omfatter ESF's særlige bidrag til gennemførelsen af EU's beskæftigelsesstrategi. Derudover opstilles der hvert andet år en national handlingsplan for social integration, som også omfatter arbejdsmarkedspolitiske foranstaltninger. EØSU anerkender Kommissionens berettigede interesse i at overvåge anvendelsen af støttemidlerne, men sætter spørgsmålstegn ved, hvilket formål årlige gennemførelsesrapporter både om de nationale strategiske rammeplaner og om de operationelle programmer tjener — ud over at give en oversigt over, hvordan midlerne har været anvendt. For så vidt angår ESF mener EØSU i stedet, det burde overvejes, om der ikke kunne skabes sammenhæng mellem nationale handlingsplaner til gennemførelse af EU's retningslinjer for beskæftigelsespolitikken og programmeringskravene til ESF-foranstaltninger. Dette ville fremme den tilstræbte forenkling af programmeringen. Også ESF-udvalget frygter, at der vil ske en yderligere

⁽¹⁾ Se Kommissionens hjemmeside (Beskæftigelse og Sociale Anliggender).

bureaukratisering i stedet for en forenkling. Med ESF-foranstaltningernes effektivitet for øje opfordrer EØSU derfor til, at disse betænkeligheder undersøges grundigt.

4.7 EØSU hilser det velkommen, at strukturstøttens hidtidige principper (koncentration, programmering, additionalitet og partnerskab) kan opretholdes. Det ville imidlertid være passende at fremhæve den særlige rolle arbejdsmarkedets parter spiller i forbindelse med de arbejdsmarkedspolitiske ESF-foranstaltninger samt det nødvendige i at inddrage arbejdsmarkedets parter både på centralt og regionalt plan. Arbejdsmarkedets parter har et medansvar både i de institutionelle strukturer og for den praktiske gennemførelse af arbejdsmarkedspolitikkerne i medlemsstaterne. Planlægningen og gennemførelsen af yderligere ESF-interventioner må koordineres med de nationale arbejdsmarkedspolitiske strategier. Dette kræver, at arbejdsmarkedets parter inddrages i programmeringen og programgennemførelsen både på centralt og regionalt plan. EØSU går ligesom ESF-udvalget ind for forslaget om, at man i konvergensregionerne afsætter en bestemt andel af de finansielle midler til støtte for arbejdsmarkedsparternes gennemførelse af EU's beskæftigelsesstrategi.

4.8 EØSU hilser det velkommen, at medlemsstaterne og forvaltningsmyndighederne med ansvar for de operationelle programmer er forpligtede til i passende omfang at konsultere ikke-statslige organisationer i forbindelse med planlægningen, gennemførelsen og overvågningen af ESF-støtten. Det bør derfor i forordningsforslagets artikel 5, stk. 2, præciseres, at en sådan høring bør finde sted på nationalt og regionalt plan. EØSU hilser det endvidere velkommen, at ikke kun arbejdsmarkedets parter, men også ikke-statslige organisationer, gives adgang til støtteforanstaltningerne. I forbindelse med det planlagte partnerskab må der også tages hensyn til den arbejdsmarkedspolitiske betydning, som ikke-erhvervsmæssige sociale tjenesteydere spiller. EØSU anbefaler derfor, at disse aktører i højere grad inddrages i planlægningen, gennemførelsen og overvågningen af ESF-støtten.

4.9 EØSU anbefaler, at den tekniske bistand, som kan ydes via Den Europæiske Socialfond, i højere grad udnyttes til finansiering af uddannelse og oplysning af alle ikke-statslige aktører, som bidrager til gennemførelsen af Den Europæiske Socialfonds målsætninger.

Bruxelles, den 9. marts 2005

Anne-Marie SIGMUND

Formand for

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om Forslag til Rådets forordning om støtte til udvikling af landdistrikterne fra Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne (ELFUL)

KOM(2004) 490 endelig — 2004/0161 (CNS)

(2005/C 234/09)

Rådet for Den Europæiske Union besluttede den 10. november 2004 under henvisning til EF-traktatens artikel 37 at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om det ovennævnte emne.

Europa-Parlamentet meddelte pr. brev af 21. december 2004, at det den 14. december besluttede også at høre Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg om dette forslag.

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Landbrug, Udvikling af Landdistrikterne og Miljø, som udpegede **Gilbert Bros** til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 17. februar 2005.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 415. plenarforsamling af 9.-10. marts 2005, mødet den 9. marts, følgende udtalelse med 125 stemmer for, 6 imod og 8 hverken for eller imod:

1. Indledning

streges det, at udviklingen af landdistrikter indgår i mere vidtrækkende problemkomplekser, nemlig:

1.1 Agenda 2000, der blev vedtaget på Det Europæiske Råd i Berlin i marts 1999, fastlagde en politik for udvikling af landdistrikterne som den anden søjle i den fælles landbrugspolitik. Sigtet er at følge op på reformerne af markedsordningspolitikken på hele EU's område. Således bekræfter den nye reform fra juni 2003 betydningen af landbrugspolitikens anden søjle, idet der indføres nye foranstaltninger knyttet til produktfremme, fødevarer sikkerhed og dyrevelfærd. Dette bør udmøntes i en styrkelse af de finansielle midler, der stilles til rådighed for landdistriktsudviklingen.

— en vellykket udvidelse af EU (over halvdelen af befolkningen i EU25 bor i landdistrikter),

— opretholdelsen af et højt niveau for fødevarer sikkerhed, som er et aspekt af bæredygtig udvikling,

— opretholdelsen af en europæisk landbrugsmodel, der giver plads til et alsidigt landbrug og som muliggør en harmonisk fordeling af landbrugsaktiviteten på hele EU's territorium.

1.2 Ifølge konklusionerne fra Salzburg-konferencen (november 2003) præsenterede Kommissionen i sin meddelelse om de finansielle overslag og i det forordningsforslag, der behandles i denne udtalelse, de tre vigtigste mål, den ønsker at opstille for den fremtidige politik for udvikling af landdistrikterne, nemlig:

1.4 For at behandle alle disse spørgsmål har EØSU i sin tidligere nævnte udtalelse anført de principielle standpunkter, der skal ligge til grund for den fremtidige politik for udvikling af landdistrikterne:

— forbedring af landbrugssektorens konkurrenceevne via støtte til omstrukturering,

— udvikling af landdistrikterne bidrager til EU's territoriale samhørighed. Derfor bør disse være en fast del af regionalpolitikens prioriterede mål,

— forbedring af miljøet og landdistrikterne via støtte til arealforvaltning,

— det vigtigste mål med den fælles landbrugspolitikens anden søjle bør være at følge landbruget i dets tilpasning til strukturudviklingen og imødekomme borgernes forventninger,

— forbedring af livskvaliteten i landdistrikterne og fremme af landdistrikternes økonomiske diversificering via foranstaltninger for landbrugssektoren og de øvrige aktører i landdistrikterne.

— de finansielle midler til denne politik skal være passende for at undgå et tilbageskridt for EU's politik i landdistrikterne,

— en alsidig landbrugsvirksomhed bidrager på flere måder til bevarelsen af levende landskaber,

1.3 Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg er meget opmærksom på disse forslag. I initiativudtalelsen »Den fælles landbrugspolitikens anden søjle: perspektiverne for tilpasning af politikken for udvikling af landdistrikterne«⁽¹⁾ under-

— landbrugs- og landdistriktsudviklingsspørgsmålene skal forvaltes af det samme medlem af Kommissionen.

Som en logisk følge heraf ønsker udvalget at afgive udtalelse til de øvrige institutioner om Kommissionens forslag, der mere specifikt omhandler støtten til udviklingen af landdistrikter.

⁽¹⁾ EUT C 302 af 7.12.2004, s. 53-59.

1.5 Kommissionen har gennemført brede høringer af de berørte aktører, og EØSU har flere gange navnlig inden for rammerne af de rådgivende komitéer haft lejlighed til at redegøre for sine forskellige forslag. Den brede høring viser Kommissionens åbne indstilling og EØSU ønsker således, at Kommissionen slår til lyd for de forslag, der er fremkommet under den iværksatte lovgivningsproces.

1.6 EØSU vil udarbejde en ny udtalelse om det nye retsgrundlag for finansieringen af de forskellige foranstaltninger under ELFUL og EGFL (KOM(2004) 489 endelig — 2004/0164 (CNS) ^(?)). De administrative gennemførelsesaspekter vedrørende landdistriktsudviklingsprogrammerne vil blive undersøgt i den udtalelse.

2. Kommissionens forslag

2.1 Kommissionens forslag indgår i målsætningen om bedre forståelse af og større gennemsligtighed i EU's landdistriktsudviklingspolitik. Derfor foreslår Kommissionen at oprette en særlig europæisk landbrugsfond for udvikling af landdistrikterne (ELFUL), som skal bidrage til at fremme en bæredygtig udvikling af landdistrikterne i hele EU samt supplere den fælles landbrugspolitikens markeds- og indkomststøtte, samhørighedspolitikken og den fælles fiskeripolitik.

2.2 For at sikre en bedre sammenhæng mellem de på EU-plan fastsatte mål og gennemførelsen af landdistriktsudviklingsprogrammerne foreslår Kommissionen at fastlægge en EU-strategiplan for landdistriktsudvikling. Planen skal godkendes af Rådet. Det påhviler medlemsstaterne at udarbejde deres nationale strategiplaner ud fra disse retningslinjer. Udarbejdelsen af disse planer og landdistriktsudviklingsprogrammer skal ske i tæt samråd mellem Kommissionen, medlemsstaten og de af medlemsstaten udpegede myndigheder (regionale og lokale myndigheder, arbejdsmarkedets parter og andre repræsentative civilsamfundspartnere).

2.3 Som supplement til overvågningen af programmeringen foreslår Kommissionen, at hver medlemsstat udarbejder en årlig sammenfattende vurdering af gennemførelsen af landdistriktsudviklingsprogrammerne set i forhold til indikatorer fastlagt i de nationale strategiplaner og med resultater af de løbende vurderinger for hvert program. Kommissionen vil forelægge en årsrapport for Rådet, Europa-Parlamentet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget.

2.4 Kommissionen foreslår, at man samler de 26 eksisterende foranstaltninger og de nye forslag til foranstaltninger, f.eks. finansiering af NATURA 2000, miljøvenlige skovbrugsforanstaltninger eller uddannelse af lokalpolitikere til udarbejdelse af arealforvaltningsprojekter under tre særskilte opgaver og fastsætter en minimumsfinansiering for hver opgave:

- 15 % til opgaven »forbedring af konkurrenceevnen inden for landbrug og skovbrug« (opgave 1) og 15 % til »forbedring af livskvaliteten og diversificering af økonomien i landdistrikterne« (opgave 3),

- 25 % til opgaven »miljø og arealforvaltning« (opgave II).

2.4.1 Opgave I koncentrerer sig om forbedringen af land- og skovbrugssektorens konkurrenceevne. Der opereres med fire grupper af foranstaltninger:

- forbedring af det menneskelige potentiale,
- omstrukturering af det fysiske potentiale,
- forbedring af produktionens og produkternes kvalitet,
- der forudses to overgangsforanstaltninger for de nye medlemsstater, dvs. støtte til semisubsistensbedrifter og oprettelse af producentsammenslutninger.

2.4.2 Opgave II »miljø og arealforvaltning« vedrører bæredygtig anvendelse af land- og skovbrugsarealer. Den eksisterende foranstaltning for ugunstigt stillede områder omlægges, for så vidt angår afgrænsningen af de mellemliggende områder (idet er nu kun tages højde for naturbetingede kriterier). Derudover håndhæves hovedbetingelsen gående ud på efterlevelse af EU- og nationale forpligtelser (konditionalitet for direkte støtte under landbrugspolitikens første søjle) for landbrug og skovbrug over for støttemodtageren.

2.4.3 Opgave III »Forbedring af livskvaliteten og diversificeringen af økonomien i landdistrikterne« vedrører foranstaltninger knyttet til diversificeringen af økonomien i landdistrikterne via støtte til oprettelsen af landbrugerens eller ikke-landbrugerens aktiviteter uden for landbruget, forbedring af livskvaliteten i landdistrikterne (basale tjenester for befolkningen, infrastruktur) og foranstaltninger til fremme af lokalpolitikernes kompetenceudvikling og iværksætterindsats med henblik på at udarbejde og iværksætte en lokal udviklingsstrategi.

2.5 Leader-metoden er udvidet til at omfatte alle tre opgaver og skal dække mindst 7 % af den samlede programmering af midlerne under landdistriktsudviklingsfonden. Kommissionen foreslår, at gennemførelsesreserven (3 % af ELFUL) bruges til dette program.

2.6 Finansielt foreslår Kommissionen at afsætte 88,75 mia. € til denne politik i perioden 2007-2013. Gradueringen vil hvert år skaffe midler til denne ene fond, som skal gå til alle opgaveområderne (ca. 8 mia. € i den samme periode).

3. Generelle bemærkninger

3.1 EØSU glæder sig over Kommissionens forslag, som for det første opererer med oprettelsen af en særlig fond for landdistriktsudvikling (ELFUL) og for det andet med en fond til markedspolitikken for landbrugsprodukter og direkte betalinger (EGFL). EØSU understreger ligeledes, at dette lovgivningsforslag er i tråd med konklusionerne fra Salzburg-konferencen, hvor landdistriktsudviklingen i det udvidede EU blev drøftet. Det vil dog kraftigt henlede Europa-Parlamentets og Rådets opmærksomhed på, at der bør foretages ændringer for at efterleve principperne i en politik for udvikling af landdistrikterne, som udvalget mindede om i sin initiativudtalelse.

^(?) Udtalelse CESE 126/2005, ordfører: Adalbert Kienle.

3.2 For det første kan forslaget om at oprette en enkelt fond for landdistriktsudvikling ikke realiseres uden tilknytning til en af de eksisterende EU-politikker. Konklusionerne på Salzburg-konferencen, erklæringerne på Rådets møde i Luxembourg i juni 2003 og EØSU's anbefalinger⁽³⁾ understreger, at landdistriktsudviklingspolitikken (anden søjle af landbrugspolitikken) skal følge op på tilpasningen af landbruget (første søjle af landbrugspolitikken). Derfor ønsker EØSU, at man igen i forslaget artikel 3 indfører en reference til traktatens artikel 33, som definerer de overordnede målsætninger for den fælles landbrugspolitik.

3.2.1. EØSU's forslag til en ændring af ordlyden: »Artikel 3: Opgaver

1. Fonden skal bidrage til at fremme en bæredygtig udvikling af landdistrikterne i hele EF ~~og skal komplementere og supplere de øvrige instrumenter i landbrugspolitikken (den fælles landbrugspolitik, markeds- og indkomststøtte, samhørighedspolitikken og den fælles fiskeripolitik)~~. Den bidrager således til gennemførelsen af målsætningerne i traktatens artikel 33.

2. Fonden intervernerer ligeledes i samspil med samhørighedspolitikken og den fælles fiskeripolitik.»

3.3 EØSU mener, at økonomisk udvikling af landdistrikterne også forudsætter komplementaritet mellem aktører inden for og uden for landbruget. Udvalget bifalder de foreslåede nye foranstaltninger, som tager sigte på at fremme aktiviteter uden for landbruget og støtte til små virksomheder og mikrovirksomheder i overensstemmelse med Det Europæiske Charter for Små Virksomheder, hvis betydning for jobskabelse i landdistrikterne bør understreges.

3.4 Processen med evaluering og tilpasning af denne fonds mål tager ikke højde for fristerne for udviklingen af den fælles landbrugspolitik. Kommissionen har nemlig understreget, at reformen af den fælles landbrugspolitik, der blev vedtaget i juni 2003, vil påvirke de forskellige områder forskelligt, og at perioden 2008-2009 for det første vil falde sammen med den forenklede ordning for de nye medlemsstater og for det andet med Kommissionens evaluering af de forskellige iværksatte afkoblingsordninger. Det forekommer således nødvendigt i den strategiske opfølgning af landdistriktsudviklingspolitikken på EU-plan at tage højde for fristerne inden for den fælles landbrugspolitik's første søjle.

3.4.1 EØSU's forslag til en ændring af ordlyden: »Artikel 13: Årsrapport fra Kommissionen

1. For første gang i 2009 og derefter i starten af hvert år forelægger Kommissionen en årsrapport, der sammenfatter den vigtigste udvikling og de vigtigste tendenser og udfordringer i forbindelse med gennemførelsen af de nationale strategiplaner

og EF's strategiske retningslinjer samt den effekt, som udviklingen i den fælles landbrugspolitik på landdistrikterne og virksomhederne og de vigtigste tendenser på de internationale markeder for landbrugsprodukter har haft i landdistrikterne».

3.5 Udvalget fandt i sin initiativudtalelse af 1. juli 2004⁽⁴⁾, at Kommissionens finansielle forslag var beskedne i forhold til de erklærede målsætninger. Det samlede budget til landdistriktsudvikling skulle andrage omkring 96 mia. € til et EU med 25 medlemsstater i perioden 2007-2013 i forhold til 65 mia. € i den nuværende periode (EU-15). Mens Kommissionen i indledningen til dokument KOM(2004) 490 endelig erkender, at over 50 % af EU's befolkning bor i landdistrikter, så svarer budgettet tildelt til ELFUL til 28 % af bevillingerne til regionalpolitikken og til 32,5 % af bevillingerne under den første søjle af den fælles landbrugspolitik (indbefattet gradueret). Det bør således undgås, at ELFUL bliver det eneste finansielle instrument for landdistrikterne. Dette ville gøre landdistrikterne til de rene ghettoer.

3.5.1 Det bliver således nødvendigt at koordinere landdistriktsudviklingspolitikken nærmere med regionalpolitikken og politikken for udvikling af menneskelige ressourcer (Den Europæiske Socialfond). Derfor opkaster udvalget spørgsmålet, om det er nødvendigt at tage højde for finansieringen af små infrastrukturer i landdistrikter udelukkende via landdistriktsudviklingspolitikken og indføre et afsnit om erhvervelse af kompetencer for de lokale ansvarlige, som jo hører ind under ESF's kompetenceområde.

3.5.2 Udvalget kan kun glæde sig over oprettelsen af en minimumsbudgetramme forbeholdt områder med strukturelt udviklings efterslæb (31 mia. €). Beløbet vil være højere end for den nuværende periode, nemlig 21 mia. €.

3.5.3 Budgettet til Leader forhøjes fra 2,2 mia. € til 8,8 mia. € (7 % af ELFUL + 3 % af gennemførelsesreserven), hvilket repræsenterer den største procentuelle stigning. EØSU glæder sig over, at Leader nu er inkorporeret som et fuldgældigt opgaveområde i landdistriktsudviklingspolitikken, hvorved civilsamfundets medvirken i landdistriktsudviklingen bevares. Selv om metoden er lige så vigtig som målene beklager EØSU, at målet om gennemførelse af innovative eller eksperimenterende aktioner er udgået. Endelig henleder EØSU Kommissionens opmærksomhed på den reelle risiko, der ligger i en for stor finansiel byrde. Det ville være beklageligt, hvis Leader-opgaven i en spændt budgetsituation bliver underudnyttet på grund af administrative spørgsmål eller problemer med disponible offentlige midler lokalt. Derfor foreslår EØSU, at den fastsatte mindstesats sættes lavere for samtlige medlemsstaters finansielle kapacitet (en mindstesats på 4 % ville være meget passende i forhold til den nuværende programmering). Denne mindstesats vil på ingen måde røre ved hver medlemsstats ret til at satse mere på Leader-metoden.

⁽³⁾ EUT C 302 af 7.12.2004, s. 53-59.

⁽⁴⁾ EUT C 302 af 7.12.2004, s. 53-59.

3.5.4 Der er således ca. 50 mia. € tilbage til finansiering af de »klassiske aktioner« i fonden for landdistriktsudvikling. Dette beløb vil kun stige med 8 mia. € via den finansielle overførsel fra første til anden søjle i landbrugspolitikken. Udvalget beder således om, at midlerne hidrørende fra gradueringen kun afsættes til opgave I og II, så man kan opfylde målsætningen om at støtte landbrugets tilpasning. Denne tildeling af midler vil på ingen måde berøre de beløb, hver medlemsstat kan afsætte til de forskellige opgaver, når landdistriktsudviklingsprogrammernes vedtages. Derudover bør midler hidrørende fra gradueringen logisk imødekomme princippet om konditionalitet defineret i artikel 10 i forordning 1782/2003. Men det er kun aktionerne under opgave I og II, der gør det muligt at anvende konditionalitetsprincippet.

EØSU's forslag til en ændring af ordlyden: »Artikel 70: Midler og deres fordeling

[...]

6. Ud over de beløb, der er angivet i stk. 5, tager medlemsstaterne ved programmeringen hensyn til de beløb, der opstår ved graduering, jf. artikel 12, stk. 2, i forordning (EF) nr. .../.. [finansiering af den fælles landbrugspolitik]. Disse beløb vil blive overført til opgave I og II i forordning (EF) nr. .../.. [ELFUL].«

3.5.5 Kommissionen foreslår at anvende sanktioner over for landbrugerne på basis af konditionaliteten for støtten under landbrugspolitikens første søjle til foranstaltningerne under opgave II. Men da denne konditionalitet kun gælder for landbrugerne, kan udvalget ikke støtte dette forslag om at indføre en sondering, som kun er baseret på erhvervsstatus. EØSU minder om, at det går ind for ligebehandling af modtagerne af offentlig støtte.

3.5.6 Kommissionens finansielle overslag anslår, at det vil andrage 6,1 mia. € årligt at gennemføre NATURA 2000-nettet, hvor en stor del kommer fra EU i form af medfinansiering. Fællesskabsbidraget kunne finansieres af Fonden for Udvikling af Landdistrikterne, f.eks. udgifterne til de kompensationer, der skal betales til jordejere og -brugere. Udvalget har afgivet en udtalelse udelukkende om Kommissionens forslag til finansiering af NATURA 2000 (3). Det konstateres heri, at NATURA 2000 udgør en ny og supplerende opgave, som der er forudset et finansieringsinstrument til, og hvis bevilling modsat de politiske løfter, knapt nok stiger. Det hedder i udtalelsen klart, at Kommissionens forslag efter EØSU's opfattelse kun er acceptabelt hvis:

(3) Udtalelse CESE 136/2005 (ordfører Lutz Ribbe).

— de nødvendige midler til realisering af NATURA 2000 stilles til rådighed ud over det bevilgede beløb til landdistriktsudvikling i de finansielle overslag (og ikke til skade for de eksisterende programmer) og hvis

— disse midler derefter forbeholdes NATURA 2000-foranstaltninger (så de ikke kan bruges til andet end denne vigtige politik).

3.5.6.1 Derfor foreslår udvalget at fastholde foranstaltningerne i artikel 36 og 43 vedrørende kompensation for indkomsttabet som følge af ulemper i områder omfattet af NATURA 2000, men anbefaler i artikel 53 at fjerne den del, der omhandler finansiering af NATURA 2000-nettets drift, som bør henhøre under et specifikt program.

EØSU's forslag til en ændring af ordlyden: »Artikel 53: Beskyttelse, opgradering og forvaltning af landdistrikternes naturværdi

Støtte i henhold til artikel 49, litra a), nr. iv), ydes til aktioner for øget miljøbevidsthed, og fremme af turismen. ~~og udarbejdelse af beskyttelses- og forvaltningsplaner for Natura 2000-områder og andre områder med høj naturværdi.~~«

3.6 Udvalget glæder sig over, at Kommissionen erkender behovet for at kompensere for naturligt betingede ulemper i bjergområder, men sætter spørgsmålstegn ved løsningen foreslået af Kommissionen vedrørende ordinære dårligt stillede områder. Dette svarer både til en mindskelse af zoneinddelingen og et fald i EU-støttens intensitet. Derfor minder EØSU om, hvilke naturlige faktorer (landbrug, klima, vand) der skal kumuleres i inddelingen af zoner med ordinære naturbetingede ulemper. For ofte udgør kombinationen af flere mindre naturbetingede ulemper en reel hindring for udviklingen af landdistrikterne. Derudover foreslår EØSU for områder, der ikke længere klassificeres som områder med ordinære naturbetingede ulemper, en faldende EU-støtte, som forudset i regionalpolitikken. Et sådant udfasningsprogram ville gøre det muligt at mindske de økonomiske ulemper for landbrugsbedrifterne.

3.6.1 *EØSU's forslag til en ændring af ordlyden (tilføjelse af et nyt punkt 5) i »Artikel 37: Betalinger for miljøvenligt landbrug og dyrevelfærd*

[...]

5. Der forudses en udfasningsperiode på 5 år med en faldende betaling til landbrugerne i områder, der ikke længere klassificeres som områder med ordinære naturbetingede ulemper (artikel 47, stk. 3, litra a) som følge af en ændring i den statistiske nomenklatur.«

3.7 Kommissionens ønske om for det første ikke at fastlægge gennemførelsesbestemmelserne i forordningen om landdistriktsudvikling endeligt og for det andet at anvende mere fleksible programfinansieringsregler burde give en konkret forbedring i gennemførelsen af den nye forordning om landdistriktsudvikling. Selv om EØSU støtter princippet om fastsættelse af mindstesatser pr. opgave, mener det dog, at Kommissionens forslag ikke hænger sammen med dens retningslinjer på området. Det fremgår af en undersøgelse, at den nuværende anvendelse af midlerne under forordningen om landdistriktsudvikling er stærkt knyttet til de særlige forhold, der gør sig gældende i landbrugermiljøerne og landdistrikterne i EU's lande og regioner. Kommissionen har ligeledes understreget, at reformen af den fælles landbrugspolitik, som trådte i kraft i juni 2003, ville få forskellige konsekvenser i landdistrikterne. Den samlede minimumsats pr. opgave bør være lavere end 50 %, så man efterlever nærhedsprincippet og tilpasser sig de forskellige forhold i EU's landdistrikter.

3.7.1 EØSU's forslag til en ændring af ordlyden: »Artikel 16: Ligevægt mellem prioriteter

EF's bidrag til hvert af de tre mål, der er nævnt i artikel 4, skal mindst omfatte 10 % ~~15 %~~ af fondens samlede bidrag til programmet for prioriteret opgave I og III, jf. henholdsvis afdeling I og III i kapitel I, afsnit IV, og 20 % ~~25 %~~ af fondens samlede bidrag til programmet for prioriteret opgave II, jf. afdeling II i kapitel I.«

3.8 Processen med evaluering af landdistriktsudviklingsprogrammerne gør det muligt at sikre en god anvendelse af og større effektivitet i EU-bevillingerne. EØSU minder om, at en offentlig politiks mål fastlægges ud fra de fremtidige udfordringer og ikke kun på basis af resultaterne af de forskellige landdistriktsudviklingsprogrammer. Derfor undermineres den administrative forenkling, som Kommissionen foreslår, af de mange evalueringsprocesser, og den kun vil få ringe direkte betydning for den endelige støttemodtager.

3.9 Desuden understreger EØSU, at emnet administrativ forenkling ikke er behandlet helt frem til den endelige støttemodtager i Kommissionens forslag. Selv om dette spørgsmål primært er behandlet i udtalelsen om »Finansiering af den fælles landbrugspolitik«⁽⁶⁾, præciserer udvalget sine betænkeligheder ved den begrænsede forenkling af procedurerne for den endelige støttemodtager. F.eks. har Kommissionen foreslået at forenkle betingelserne for moderniseringen af bedrifter i artikel 25 ved ikke længere som betingelse for investeringsstøtte til landbrugsbedrifter at kræve, at der skal være normale afsætningsmuligheder på markederne (berørte produkter, investeringstype og forventet kapacitet). Imidlertid fastsættes der i artikel 73 en frist på 7 år for tilbagebetaling, hvis investeringen

skulle undergå en væsentlig ændring. Denne nye regel styrker kontrollen og vil således pålægge projekter i programmeringsfasen nye kriterier for økonomisk levedygtighed. Den foreslåede frist forekommer meget lang set i forhold til de finansierede projekters beskaffenhed og omfang.

3.10 EØSU glæder sig over, at udformning, forvaltning og evaluering af landdistriktsudviklingsprogrammerne skal gennemføres ifølge partnerskabsprincippet (artikel 6), herunder også høring af arbejdsmarkedets parter. Udvalget mener, at denne bestemmelse bør være bindende, og at alle aktører, som repræsenterer erhvervs- og interesseorganisationerne i landdistrikterne, skal have ret til at deltage fuldt ud i netværket for landdistriktsudvikling på europæisk, nationalt og regionalt niveau. EØSU ønsker ligeledes at medvirke som observatør i den i artikel 95 nævnte »komité for udvikling af landdistrikterne« som hjemlet i artikel 7 i Rådets afgørelse (1999/468/CE), hvilket ville sætte det organiserede civilsamfund i stand til at deltage i alle etaper af gennemførelsen af EU's politikker.

3.10.1 EØSU's forslag til en ændring af ordlyden: »Artikel 68: Europæisk netværk for landdistriktsudvikling

I overensstemmelse med artikel 67, stk. 1, oprettes der et europæisk netværk for landdistriktsudvikling med henblik på netværkssamarbejde mellem nationale netværk, repræsentative erhvervs- og interesseorganisationer, ~~og~~ administrationer, der er involveret i landdistriktsudviklingen på EF-plan, og Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg.«

3.10.2 EØSU's forslag til en ændring af ordlyden: »Artikel 69: Nationale landdistriktsnetværk

Hver medlemsstat opretter et nationalt landdistriktsnetværk, der samler alle de repræsentative erhvervs- og interesseorganisationer og administrationer, som er involveret i landdistriktsudvikling, samt den institution, der repræsenterer det organiserede civilsamfund.«

1. Særlige bemærkninger

4.1 Udvalget påpeger den indsats, der er gjort for at gøre tingene klarere, ved at opstille de 26 foranstaltninger til landdistriktsudvikling i tre forskellige opgaveområder. Visse foranstaltninger synes at passe bedre til opgave III, fordi gennemførelsen af den i stigende grad tager højde for den fysiske planlægning i landdistrikterne i alle dens afskygninger. Udvalget foreslår derfor, at foranstaltningerne i artikel 28 (infrastruktur af betydning for udviklingen og tilpasningen af landbrug og skovbrug) og artikel 38 (ikke-produktive landbrugsinvesteringer) og artikel 46 (ikke-produktive investeringer i skovbrug) placeres under opgave III.

⁽⁶⁾ Udtalelse CESE 126/2005 (ordfører: Adalbert Kienle).

4.2 EØSU har allerede understreget betydningen af støtte til etablering af unge landbrugere og til afløsning inden for landbruget i sin udtalelse fra 2001 om unge landbrugere ⁽⁷⁾. Derfor bør dette emne være en af prioriteterne i den kommende strategiske landdistriktsudviklingsplan, og de nærmere regler for støtte til etablering bør ikke begrænses til en engangspræmie, som det foreslås i artikel 21 i forslaget til forordning, og der bør drages omsorg for, at de tildelte beløb ikke falder.

4.2.1 EØSU's forslag til en ændring af ordlyden: »Artikel 21: Etablering af unge landbrugere

2. Støtten ydes i form af:

- en engangspræmie op til det maksimumsbeløb, der er fastsat i bilag I,
- rentegodtgørelse for lån til dækning af omkostningerne i forbindelse med etableringen. Kapitalværdien heraf må ikke overstige engangspræmiens størrelse.»

4.2.2 EØSU's forslag til en ændring af ordlyden: »Artikel 23: Anvendelse af rådgivningstjenester

- c) for at hjælpe fremtidige potentielle landbrugere og skovejere med at dække udgifterne til udarbejdelse af en forretningsplan for udviklingen af deres land- og skovbrugsaktiviteter.»

4.3 Udvalget gør opmærksom på, at landbruget i adskillige af de nye medlemslande befinder sig i en omfattende omstillingsproces, som langt fra er afsluttet. Kravet om, at landbrugeren skal have drevet landbrug i 10 år for at kunne få støtte til førtidspensionering, er for disse landes vedkommende alt for skrap. Udvalget foreslår en overgangsperiode, hvor det er nok at have drevet landbrug i en kortere periode, forudsat at den pågældende landbruger har arbejdet inden for landbruget det meste af sit arbejdsliv.

4.3.1 Udvalgets forslag til en ændring af teksten i artikel 22: »Førtidspensionering«, stk. 2, »En overdrager«, tilføjelse af et litra d):

- »d) Landbrugere fra medlemsstater, der tiltrådte Den Europæiske Union den 1. maj 2004, omfattes af en 10-årig overgangsperiode: de skal have drevet landbrug i fem år før overdragelsen og have været ansat mindst halvdelen af deres arbejdsliv inden for landbruget i de forudgående femten år.»

⁽⁷⁾ EØSU's udtalelse om emnet »Den nye økonomi, videnssamfundet og landdistriktudvikling. Perspektiverne for de unge landmænd«, ordfører: Maria Candelas Sanchez Miguel; 17.10.2001; EFT C 36 af 8.2.2002.

4.4 Kommissionen foreslår, at det via investeringsstøtten skal være muligt at forbedre landbrugsaktiviteternes konkurrenceevne eller diversificeringen heraf. Udvalget ønsker at præcisere, at investeringsstøtten ikke bør forstås alene som en fysisk investering. Immaterielle investeringer via spredning af teknologiske fremskridt og overførsel af knowhow til landbrugsbedrifter, både for så vidt angår kvalitetsaspekter som forbedring og/eller beskyttelse af miljøet, bør inkorporeres i hver af de berørte foranstaltninger (artikel 25, 27, 31 og 50).

4.4.1 Landbruget kendetegnes ved kvindernes ringe repræsentation i sektoren, hvilket fremgår af data fra Kommissionen. Det er således først og fremmest mænd, der modtager direkte støtte og strukturstøtte. Dette viser klart, at der er behov for at inddrage kvinderne mere i beslutningsprocessen. Det er derfor nødvendigt, at EU træffer foranstaltninger, der kan sætte en stopper for denne situation og bidrage til etablering af landbrugsbedrifter, som styres af en kvinde. Udvalget anbefaler, at dette aspekt behandles særskilt i det strategiske fællesskabsprogram.

4.5 Artikel 27 omhandler investeringer til forøgelse af den primære landbrugs- og skovbrugsproduktions værdi. I artiklen begrænses adgangen til støtte i forhold til virksomhedernes størrelse. EØSU understreger, at den foreslåede begrænsning inden for rammerne af konsolideringen af de økonomiske aktiviteter i landdistrikterne er for restriktiv til at kunne rumme en reel mulighed for udvikling af økonomiske aktiviteter i landdistrikterne. F.eks. har landbrugsandelsselskaber eller fødevarer-virksomheder med en omsætning på over 10 mio. €, og som beskæftiger over 50 personer, ikke nødvendigvis lettere adgang til kredit end små virksomheder, og de repræsenterer en væsentlig kilde til beskæftigelse.

4.5.1 Den støtte, der ydes gennem ELFUL, for at forøge den primære landbrugsproduktions værdi, bør imidlertid forbeholdes forarbejdningsrelaterede aktiviteter, der tilfører den primære landbrugsproduktion på lokalt og regionalt niveau en reel værditilvækst, og baserer sig på lokal og regional ekspertise, jord, tradition og innovation. ELFUL bør derfor også tjene til at fremme samarbejde og dialog mellem de forskellige aktører inden for den lokale og regionale landbrugsfødevarer- og skovbrugsindustri.

4.5.2 EØSU's forslag til en ændring af ordlyden: »Artikel 27: Forøgelse af værdien af den primære landbrugs- og skovbrugsproduktion

2. Støtten i henhold til stk. 1 ydes kun til mikrovirksomheder, ~~også~~ små og mellemstore virksomheder i den betydning, der er anført i Kommissionens henstilling 2003/361/EF samt til andelsvirksomheder oprettet af producenter. Når det gælder skovbrugsproduktion, er støtten begrænset til mikrovirksomheder.»

1.1 Formuleringen af artikel 28 synes ikke fuldstændig at dække de aktioner, der er støtteberettigede i den nuværende forordning for landdistriktsudvikling. Derfor foreslår EØSU, at sammenlægning af bedrifter eksplicit omtales i denne artikel. Ved sammenlægninger bør der tages hensyn til bevarelsen af landskabet og ikke kun til landbrugsmæssige aspekter.

1.1.1 EØSU's forslag til en ændring af ordlyden: »Artikel 28: Infrastruktur af betydning for udviklingen og tilpasningen af landbrug og skovbrug

Støtte i henhold til artikel 19, litra b), nr. iv), ydes navnlig for operationer med henblik på sammenlægning af bedrifter eller operationer, der skal give adgang til landbrugs- og skovarealer, og operationer for energiforsyning og vandforvaltning».

4.7 EØSU understreger, at den obligatoriske eller ikke-obligatoriske karakter af foranstaltningerne i lovgivningsforslaget ikke klart fremgår af ordlyden, navnlig i den franske version. Derfor foreslår udvalget at ændre ordlyden af artikel 37 vedrørende foranstaltninger til miljøvenligt landbrug og dyrevelfærd for at minde om, at disse foranstaltninger fortsat er obligatoriske, hvilket også er tilfældet inden for rammerne af den gældende forordning.

4.7.1 EØSU's forslag til en ændring af ordlyden: »Artikel 37: Betalinger for miljøvenligt landbrug og dyrevelfærd

1. Støtte i henhold til artikel 34, litra a), nr. iv), skal stilles til rådighed af medlemsstaterne på hele deres område i overensstemmelse med de specifikke behov.»

4.8 Som understreget i punkt 3.4 bør ELFUL-fonden ikke være en fond, der automatisk træder ind over for landdistrikterne, når andre finansielle instrumenter viser sig at være uegnede. Derfor foreslår EØSU i artikel 57 »Erhvervsuddannelse, kompetenceudvikling og iværksætterindsats» at lade litra c) og d) udgå. Den Europæiske Socialfond må kunne intervenere i forbindelse med uddannelsen af personer med ledelsesfunktioner og lokalpolitikere, som er ansvarlige for et lokaludviklingsprojekt. Hvis projektet derudover falder ind under et Leader-tiltag, er der muligheder for herunder at finansiere en del af det lokale iværksætterarbejde.

4.9 EØSU støtter ikke forslaget om at lancere en gennemførelsesreserve på linje med regionalpolitikken og afsætte anvendelsen af midlerne til Leader-aksen. Erfaringerne med afsættelsen af en præstationsafhængig reserve inden for regionalpolitikken viser, at denne foranstaltning af medlemsstaterne i højere grad opleves som en kilde til frustration end som et fremmetiltag. Selv om evalueringskriterierne fortsat er defineret meget bredt i artikel 92, gør Kommissionen det ikke klart, hvorledes denne reserve forholder sig til de strategiske mål udarbejdet på EU-plan. Endelig kan beslutningen om afsættelsen af reserven tidligst blive aktuel i 2011 for de lokale aktions-

gruppers vedkommende. Der er kun to programmeringsår tilbage til at finde nye projekter til ret betragtelige budgetrammer (2,6 mia. €) og nye nationale bidrag, der ikke er sikkerhed for på det tidspunkt, hvor planlægningen sker. Derfor anbefaler EØSU at lade artikel 92 udgå og beder Kommissionen om at være mere specifikt opmærksom på Leader-metoden i relation til EU's strategiske plan og i relation til godkendelsesfasen af landdistriktsudviklingsprogrammerne.

4.10 Udvalget glæder sig over Kommissionens forslag om at oprette vikarafløsningstjenester på landbrugsbedrifterne. Denne foranstaltning har tidligere bidraget til at gøre landdistrikterne attraktive og til jobskabelse. Dog forekommer perioden på op til fem år fra tjenestens begyndelse for kort til at sikre den fortsatte beståen af denne form for tjeneste.

4.10.1 EØSU's forslag til en ændring af ordlyden: »Artikel 24: Oprettelse af drifts-, vikar- og rådgivningstjenester

Støtte i henhold til artikel 19, litra a), nr. v), ydes for at dække omkostningerne ved oprettelsen af drifts-, vikar- og rådgivningstjenester. ~~Den nedsættes gradvis over en periode på højst fem år fra oprettelsen.~~

4.11 Den fremme af iværksætterkulturen og udvikling af den økonomiske struktur, der sigtes til i artikel 49, bør ikke kun vedrøre oprettelse og udvikling af mikrovirksomheder, men også genoplivning af eksisterende virksomheder og omstillingsstøtte. EØSU ønsker, at der i overensstemmelse med dens standpunkt inden for erhvervspolitik tilføjes følgende til artikel 49, litra a, ii): »støtte til oprettelse, overtagelse og udvikling af mikrovirksomheder...«.

4.12 Miljøprogrammet på landbrugsområdet bidrager til skabelsen af positive eksternaliteter set ud fra et miljøsynspunkt (begrænsning af erosion og ørkendannelse, forbedring af vandkvaliteten og vandbesparende foranstaltninger, forbedring af biodiversiteten gennem beskyttelse af arter m.m.), og det er derfor nødvendigt at bevare et incitament baseret på anerkendelse af eksternaliteter. ~~I dette øjemed må der udformes en række indikatorer for miljøvenligt landbrug, ud fra hvilke disse eksternaliteter kan kvantificeres.~~

4.12.1 EØSU's forslag til ændring af ordlyden i artikel 37, stk. 4

»4. Betalingerne ydes på årsbasis og skal dække ekstraomkostninger og indkomsttab som følge af de indgåede forpligtelser samt omfatte et incitament baseret på kompensation for miljøtjenester i form af miljøvenlig landbrugspraksis. Om nødvendigt kan de også dække transaktionsomkostninger.

Modtagerne udvælges eventuelt ved udbud efter resultatbaserede kriterier for økonomi, miljø og dyrevelfærd.

Støtten må ikke overstige de maksimumsbeløb, der er fastsat i bilag I.»

4.13 For at støtte og fremme oprettelse og overdragelse af små virksomheder og mikrovirksomheder i landdistrikterne og i overensstemmelse med betragtningerne i Rådets og Europa-Parlamentets afgørelse af 12. juli 2004 om et flerårigt program for små og mellemstore virksomheder, opfordrer EØSU Kommissionen og Den Europæiske Investeringsfond (EIF) til at skabe nye muligheder for at fremme og udvikle landdistrikts-virksomheders brug af finansieringsinstrumenter, herunder SMV-garantifaciliteten. Udvalget anmoder endvidere EIF og Kommissionen om at undersøge muligheden for komplementaritet og additionalitet mellem ELFUL, ESF og EFRU samt EIF's instrumenter med henblik på at øge og forenkle støtten til investeringer i oprettelse og genoplivning af virksomheder i landdistrikterne.

4.14 Kommissionen understreger i forslaget, at foranstaltningerne under opgaven »arealforvaltning« navnlig skal anspore landbrugerne og skovejere til at forvalte deres jord ifølge metoder, der tillader at bevare landskabet. Udvalget bemærket, at Kommissionen ikke har foreslået at reevaluere støttelefterne over de landbrugsmiljømæssige foranstaltninger i forhold til forslaget fra 1999.

4.15 EØSU forventer, at det fremgår af forordningen, at foranstaltninger, som træffes på nationalt og regionalt niveau til bevarelse og udnyttelse af genressourcer, navnlig inden for landbruget, også vil kunne modtage støtte under programmet for landdistriktsudvikling.

2. Konklusion

5.1 Kommissionens lovgivningsforslag vedrørende støtte til landdistriktsudvikling falder i vidt omfang sammen med konklusionerne fra Salzburg-konferencen. EØSU er meget opmærksom på dette emne og ønsker at takke Kommissionen for dens konstante samråd med medlemmerne af udvalget. EØSU ønsker i første række at understrege, at ELFUL ikke alene kan løse problemerne omkring landdistriktsudvikling. Det bør undersøges, på hvilke områder EFRU (Den Europæiske Fond for Regionaludvikling) og ESF (Den Europæiske Socialfond) kan spille en supplerende rolle.

5.2 Landdistriktsudvikling er naturligvis omfattet af princippet om territorial samhørighed. EØSU understreger dog, at hvis man vil sikre en bæredygtig økonomisk og social udvikling i disse distrikter, må man være opmærksom på, at landbrugspolitikken og dens to søjler bidrager til opretholdelsen og skabelsen af arbejdspladser på hele EU's område, navnlig via

udviklingen af landbrugsmæssige og/eller ikke landbrugsmæssige aktiviteter baseret på innovation. Derfor beder EØSU Kommissionen og Rådet om at medtage de nye retningslinjer for landbrugspolitikken i midtvejsevalueringen af Lissabon-strategien.

5.3 Budgetspørgsmålet er fortsat hovedspørgsmålet. EØSU finder, at Kommissionens budgetforslag er beskedne og stabile (1,24 % af BNI). Derfor stiller udvalget sig kritisk til den samlede inkorporering af Natura 2000 i ELFUL, idet dette vil udgøre hen ved halvdelen af budgettet til ELFUL. Det er også set i lyset af udviklingen i de nationale medfinansieringsbidrag paradoksalt, at budgetrammen til Leader-metoden er tredoblet. EØSU minder ligeledes om, at Kommissionens finansieringsforslag udgør det laveste udgangspunkt for en diskussion, uden hvilket den fremtidige landdistriktsudviklingspolitik hverken kan indgå konkret i strategien om bæredygtig udvikling eller i Lissabon-strategien for den europæiske konkurrenceevne og beskæftigelse.

5.4 Desuden er udvalget betænkelig ved konsekvenserne af budgetdrøftelserne vedrørende gennemførelsen af den fremtidige landdistriktsudviklingspolitik. Kommissionen opererede i sin tidsplan med, at landdistriktsudviklingsprogrammerne skulle vedtages inden udgangen af 2006, men det vil være vanskeligt for medlemsstaterne at nå hurtigt frem til en interinstitutionel aftale om de finansielle overslag. Udvalget ønsker således, at Kommissionen tidligst muligt præsenterer de vigtigste punkter i EU's strategiske plan, også selv om vedtagelsen af forordningerne finder sted på et langt senere tidspunkt.

5.5 EØSU forelægger ligeledes Kommissionen, Europa-Parlamentet og Rådet flere forslag om tilpasning til de politiske retningslinjer fra Salzburg-konferencen, f.eks. opretholdelsen af forbindelsen mellem første og anden søjle af landbrugspolitikken, nærhedsprincippet i programmeringen af foranstaltninger og en yderligere forenkling for slutmodtageren. Derfor beder EØSU Kommissionen om at være særlig opmærksom på dette emne, navnlig i den fase, hvor landdistriktsudviklingsprogrammerne skal vedtages, ved at bede medlemsstaterne redegøre for, hvorledes de har deltaget i indsatsen for forenkling over for slutmodtageren.

5.6 EØSU ønsker fremover og under gennemførelsen af denne politik at blive tæt inddraget i beslutningsprocessen for at afgive udtalelse om den strategiske EU-plan og overvåge, at det organiserede civilsamfund høres behørigt i forbindelse med udarbejdelsen af landdistriktsudviklingsprogrammer.

Bruxelles, den 9. marts 2005

Anne-Marie SIGMUND

Formand for

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

BILAG

til Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse

Følgende ændringsforslag blev forkastet, men opnåede mindst en fjerdedel af de afgivne stemmer:

Ændringsforslag 3

Punkt 3.5.3 og 3.5.4 udgår.

Afstemningsresultat

Stemmer for: 31

Stemmer imod: 69

Hverken for eller imod: 10

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om Den sociale dimension af globaliseringen — EU's politiske bidrag til at sprede fordelene til alle borgerne

KOM(2004) 383 endelig

(2005/C 234/10)

Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber besluttede den 26. maj 2004 under henvisning til EF-traktatens artikel 262 at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om: Den sociale dimension af globaliseringen — EU's politiske bidrag til at sprede fordelene til alle borgerne

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Eksterne Forbindelser, som udpegede Thomas Etty og Renate Hornung-Draus til ordførere. Sektionen vedtog sin udtalelse den 15. februar 2005.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 415. plenarforsamling den 9. og 10. marts 2005, mødet den 9. marts, følgende udtalelse med 59 stemmer for, 15 imod og 2 hverken for eller imod:

1. Generelle bemærkninger

— effektive offentlige tjenester og forsyningspligtigheder

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

— stærk social dialog og dialog med civilsamfundet

1.1 hilser Kommissionens meddelelse om »Den sociale dimension af globaliseringen — EU's politiske bidrag til at sprede fordelene til alle borgerne« (KOM(2004) 383 endelig) velkommen; det drøftes heri, hvorledes EU kan bidrage til at gøre globaliseringen til en retfærdig udviklingsproces for alle;

— investering i menneskelige ressourcer

1.2 mener, at EU kan yde et væsentligt bidrag til at forme globaliseringens sociale dimension på grundlag af sin egen historie og sine egne erfaringer med omfattende og vellykket regional integration — uden dog at hævde, at EU-modellen kan følges overalt og i alle detaljer;

— bedre jobkvalitet;

1.3 inddrager resultatet af en særlig høring den 17. december 2004, hvor eksperter fra ILO, Verdensbanken og Den Internationale Valutafond præsenterede deres syn på de respektive organisationers rolle i forbindelse med globaliseringens sociale dimension⁽¹⁾. EØSU agter at offentliggøre en rapport om dette ekstraordinære møde med talernes indlæg;

1.5 er enig med Kommissionen i, at den globale markeds-økonomi har skabt mange væsentlige fordele, at den har et stort potentiale for økonomisk, politisk og social udvikling, og at den har skabt flere og bedre job. Udvalget accepterer desuden den konklusion, som Verdenskommissionen for Den Sociale Dimension af Globaliseringen (WCSDG) er nået frem til, nemlig at der er blevet lagt størst vægt på åbning af markederne og økonomiske hensyn, mens de sociale følger af disse foranstaltninger hidtil er blevet overset, og at disse regler og politikker er resultatet af et globalt styringssystem, som ikke er tilstrækkeligt lydhør over for de mindre magtfulde aktørers interesser og behov;

1.4 understreger betydningen af en værdibaseret tilgang til globaliseringen, der bygger på den sociale markedsøkonomis grundprincipper, dvs. individuelt ansvar, respekt for retsstatsprincippet, respekt for individ og ejendom, gennemsigtighed, integritet, menneskelig værdighed, lighed og frihed, grundlæggende fagforenings- og lønmodtagerrettigheder, et godt forhold mellem arbejdsmarkedets parter, udbredt adgang til uddannelse uanset køn og et højt socialt beskyttelsesniveau. Disse principper danner grundlaget for hovedelementerne i EU's håndtering af globaliseringen:

— solide institutionelle strukturer

1.6 henviser til en nylig offentliggjort undersøgelse fra Verdensbanken⁽²⁾, som viser, at åbning af markederne og økonomisk integration har bidraget til betragtelig økonomisk fremgang for de udviklingslande, som har formået at komme ind på de globale markeder for varer og tjenesteydelser. Sammen med en anden verdensbankundersøgelse fra februar 2003 om reduktion af indkomstforskelle og løndiskrimination, forbedrede økonomiske resultater, høj faglig organiseringsgrad og sunde relationer mellem arbejdsmarkedets parter⁽³⁾ fremhæver denne undersøgelse behovet for balance mellem økonomiske og sociale værdier, hvilket WCSDG også peger på, når den behandler emnet »fattigdom i en stadig mere globaliseret verden«;

⁽¹⁾ Følgende eksperter deltog i høringen:

— Gerry Rodgers, direktør for integration, ILO
— Dominique Peccoud, særlig rådgiver, Eksterne forbindelser og partnerskab, ILO
— Haleh Bridi, særlig repræsentant ved EU-institutionerne, Verdensbankens kontor
— Pierre Dhonte, Valutafondens særlige repræsentant ved EU.

⁽²⁾ Globalisation, Growth and Poverty: Building an Inclusive World Economy, World Bank, Washington, 2002.

⁽³⁾ Unions and Collective Bargaining. Economic effects in a global environment, World Bank, Washington, 2003.

1.7 konstaterer, at globaliseringen ganske vist har haft mange positive følger, men at fattigdom, som kan kædes direkte sammen med den voksende uformelle økonomi både som årsag og virkning, stadig er et af de alvorligste problemer i verden;

1.8 fastslår, at fattigdomsproblemer fortsat især forekommer i lande, som er udelukket fra globaliseringen: de to mia. mennesker, som lever under fattigdomsgrænsen, bor hovedsagelig i lande, som ikke deltager aktivt i globaliseringen, og som risikerer fortsat marginalisering i verdensøkonomien;

1.9 bekræfter, at også udviklingslande, der kan klassificeres som nye markedsøkonomier, og som har høj økonomisk vækst, har problemer, og at fattigdom kun kan bekæmpes, når ulighederne er mindsket, og en konkurrencedygtig, formel økonomi samt en effektiv socialpolitik er tilvejebragt;

1.10 giver sin tilslutning til en af WCSDG-rapportens hovedbudskaber, nemlig at udgangspunktet for forandring må være det nationale niveau: social udvikling skal komme nedefra (bottom-up), og alle institutioner — nationale som lokale — har en yderst vigtig opgave med at lette integration og sikre, at flere kan få del i globaliseringens fordele og vil blive skærmet mod dens negative følger. Det er afgørende for en retfærdig fordeling af globaliseringens frugter, at der i alle lande og regioner udvikles en social og civil dialog baseret på stærke, repræsentative, uafhængige og ansvarlige aktører.

1.11 God lokal, regional, national og global styring på grundlag af Verdenserklæringen om menneskerettigheder og ILO's grundlæggende arbejdsnormer og erklæringer om grundlæggende arbejdstagerprincipper og -rettigheder kan tilskynde til handelsliberalisering, støtte global vækst og udvikling og støtte EU i at fremme en debat på internationalt niveau om etablering af en ramme for verdensomspændende miljønormer.

2. Særlige bemærkninger: EU's bidrag

2.1 EØSU mener, at EU kan spille en vigtig rolle ved at støtte og fremme den sociale dimension af globaliseringen. EU kan aktivt indlede og forfølge en politik, som kan overbevise regeringer om behovet for følgende: en retfærdig juridisk og retlig ramme, respekt for ejendomsrettigheder, omkostningseffektiv tvistbilæggelse og håndhævelse af kontrakter, adgang til grunduddannelse og erhvervsuddannelse, hensigtsmæssigt regulerede finansieringsinstitutioner og adgangen til dem, et retfærdigt skatte- og afgiftssystem samt anerkendelse af den centrale betydning af udvikling af de menneskelige ressourcer. Forfølgelsen af disse mål bør dog ikke føre til øget handel, som ingen virkning har på bæredygtig udvikling (eller som skader den), til liberalisering af finansmarkeder uden en velafbalanceret skattemæssig og social regulering, til urimelige vilkår for strukturtil-

pasning og omorganisering på beskæftigelses-, uddannelses- og sundhedsområdet eller til voksende ulighed i alle lande, heriblandt de industrialiserede lande. Hvis EU effektivt skal kunne spille denne rolle, må både Kommissionen og medlemsstaterne se nøje på sammenhængen i deres egen politik på de relevante områder.

2.2 Europa-Kommissionen har udviklet en række redskaber, som EØSU finder egnede til at fremme den sociale dimension af globaliseringen. Det drejer sig om bilaterale og regionale aftaler, udvikling og eksternt samarbejde, handelspolitik, markedsadgang for udviklingslande, fremme af private initiativer til social udvikling samt fremme af styring på globalt plan. EØSU henviser i denne sammenhæng til sine seneste udtalelser om disse redskaber (se bilag 2). EØSU deler Kommissionens syn på mulighederne i disse redskaber, men fastslår dog, at det foretrækker multilaterale aftaler. EØSU understreger, at EU fortsat bør give incitamenter til en videreudvikling af Syd-Syd-handelen.

2.3 Bilaterale og regionale aftaler kan være med til at fremme udviklingen inden for god forvaltning, retsstatsprincippet, menneskerettigheder og demokratisering. EØSU støtter indgåelsen af bilaterale/regionale aftaler mellem EU og dets handelspartnere, forudsat at de er baseret på politiske og økonomiske, sociale og miljømæssige overvejelser, og at de bygger på og/eller supplerer det multilaterale handelssystem. Realistiske aftaler, som giver løfte om store handelsmængder og betydelige fordele mht. markedsadgang for varer, tjenesteydelser og investering, bør prioriteres. Alle aftaler af denne art bør fuldt ud opfylde WTO-reglerne. EØSU understreger vigtigheden af at drøfte og overvåge disse aftaler med hensyn til deres indvirkning på den sociale dimension og bifalder ideen om at indbyde internationale organisationer som f.eks. ILO til at deltage i processen.

2.3.1 I denne forbindelse mærker EØSU sig med interesse, at Kommissionen agter at oprette nye fælles mekanismer inden for rammerne af bilaterale aftaler med henblik på at drøfte og overvåge aspekter, som er relevante for den sociale dimension af globaliseringen; internationale organisationer kan opfordres til at deltage i disse mekanismer (fælles bilaterale »observatorier«). Redskaber som disse kan effektivt demonstrere den ansvarsfulde rolle, som frie og uafhængige arbejdsmarkedsparter og andre relevante civilsamfundsorganisationer som f.eks. landbrugs-, forbruger- og miljøorganisationer spiller, og EØSU, som repræsenterer dem, ser sig selv spille en rolle i disse organisationer på baggrund af sine erfaringer med skabelse af grænseoverskridende partnerskaber mellem civilsamfundene også i udviklingslande i forbindelse med Mercosur, AVS og Euromed (*).

(*) EØSU har et netværk af opfølgingsudvalg, blandede rådgivende udvalg, rundbordsdialoger og kontaktgrupper med forskellige regioner i verden.

2.4 EØSU mener, at der bør lægges særlig vægt på »EU's naboskabspolitik«. Udvalget tror, at styrker man forbindelserne med EU's nabolande mod øst og syd på denne måde, kan man bidrage væsentligt til den sociale udvikling i disse lande, når regionaludvikling, beskæftigelse og social- og arbejdsmarkeds-politik indgår i et sådant samarbejde. Erfaringerne fra førtiltrædelsesperioderne i EU peger på en vis positiv effekt i tiltrædelseslandene.

2.5 Det er afgørende for udvikling og demokrati, at menneskerettighederne (herunder arbejdstagernes, arbejdsgivernes og fagforeningernes rettigheder som fastlagt i ILO's konvention nr. 87 og 98) og demokratisering i tredjelande fremmes. Der er en tæt forbindelse mellem god forvaltningsskik, herunder bekæmpelse af korruption, retsstatsprincippet, beskyttelse af menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder og rets-væsenets kvalitet. EØSU minder i denne sammenhæng om, at menneskerettighedstraktater er aftaler mellem stater. De forpligtelser, de fastlægger, påhviler i første omgang stater. Europa-Kommissionen bør opfordre medlemsstaterne til fuldt ud at overholde disse forpligtelser og inden for den internationale dialog påtage sig at øge bevidstheden om staternes forpligtelser samt minde dem om deres ansvar for social og samfundsmæssig udvikling. Når internationale regler først er gennemført i national lovgivning eller i andre relevante nationale forordninger, er de bindende for private retlige enheder, dvs. for borgere og selskaber.

2.6 Disse prioriteter bør også gælde for eksternt samarbejde og udviklingsbistand. Et af hovedbudskaberne fra WCDG er, at forandringer begynder på det nationale niveau. EØSU finder det vigtigt at fokusere på enkeltspørgsmål inden for en overordnet udviklingspolitik.

2.6.1 En sådan prioritet kunne f.eks. være anstændigt arbejde⁽²⁾, som bør omfatte udformning af en integreret beskæftigelsespolitik med henblik på at tilvejebringe produktiv, bæredygtig beskæftigelse, at tilpasse arbejdskraftens kvalifikationer til eksisterende og nye jobkrav og at forbedre arbejdsvilkårene, så levestandarden højnes. Tiltag af denne art bør medføre mere produktive og bedre job i erhvervslivet, skaffe beskæftigelse til de arbejdsløse og koncentrere offentlige og private investeringer samt international bistand på de mest produktive områder.

2.6.2 Uddannelse bør være en anden prioritet. Den bør tilpasses arbejdsmarkedets behov og give arbejdskraften den fornødne grundviden og de fornødne kvalifikationer. I en kontekst, der involverer arbejdsmarkedets parter og regeringer, har erhvervslivet en vigtig rolle at spille, når det drejer sig om at udforme politikker og medvirke til at skaffe indsigt i, hvilke krav til jobkvalifikationer økonomien sandsynligvis vil stille på kort, mellemlang og lang sigt.

(2) Jf. ILO's strategi for »Anstændigt arbejde«.

2.6.3 Endelig bør beskyttelse af den sociale økonomi, organisationer som f.eks. kooperativer, der kombinerer markedsprincipper og sociale hensyn, og som både skaber økonomisk og social velstand, prioriteres højt i samarbejdet med og bistanden til udviklingslande.

2.7 Der bør inden for en rettighedsbaseret multilateral ramme udformes migrationspolitikker, som afspejler de skiftende mønstre og realiteter på arbejdsmarkedet, og som tager hensyn til »Den internationale konvention om beskyttelse af vandrende arbejdstagere og deres familiemedlemmers rettigheder«, samt sammenhængen mellem de økonomiske, social- og arbejdsmarkeds-mæssige, politiske, handelsmæssige, sundhedsmæssige, kulturelle, sikkerhedsmæssige og udenrigspolitiske samt udviklingsmæssige aspekter. EØSU er enig med De Forenede Nationers generalsekretær, som i januar 2004 i Europa-Parlamentet erklærede, at *»kun gennem samarbejde — bilateralt, regionalt og globalt — kan vi smede alliancer mellem værts- og oprindelseslandene til gavn for alle parter, gøre indvandring til en katalysator for udvikling, effektivt bekæmpe menneskehandel og opstille fælles normer for behandling af indvandrere og styring af indvandringen.«*

2.8 Den internationale handels betydning for alle økonomier er stigende og kan være en nøgle til bekæmpelse af fattigdom. Lektien fra nogle af de udviklingslande, der har skabt en konkurrencedygtig fremstillingsindustri, er, at en proaktiv, eksportorienteret strategi, der udvikler komparative fordele på grundlag af kvalitet og ikke lave lønninger, er en central forudsætning for opbygningen af nye eksportmuligheder. For at dette skal lykkes, skal der imidlertid være en sideløbende proces, som sikrer en strategisk integration i verdensøkonomien til støtte for de nationale udviklingsprioriteter, herunder lokale udviklingsinitiativer, som er særlig vigtige, og som derfor bør fremmes. Denne proces skal have en social dimension. Man bør herunder være særlig opmærksom på udnyttelse af (kvindelig) arbejdskraft i hovedparten af EPZ (Export Processing Zones — eksportindustризoner). EØSU mener, at relevante internationale organisationer bør tage et koordineret skridt til at stoppe krænkelse af arbejdstagernes rettigheder i disse frizoner. Såvel Europa-Kommissionen som EU's medlemsstater bør aktivt støtte disse bestræbelser.

2.9 EU's politikker for handel, investering og udvikling bør fuldt ud støtte EU's globale politiske mål og fuldt ud integreres i disse mål. EØSU tilslutter sig målene for EU's generelle præferenceordning (GSP), men rejser det spørgsmål, om ikke de ansporende foranstaltninger (på miljø-, social- og arbejdsmarkeds- samt lægemiddelområdet), den indeholder, pålægger importøren for meget papirarbejde og derfor ikke i særlig udstrakt grad benyttes af de fattige lande og små virksomheder, som netop skulle være de vigtigste støttemodtagere. EØSU opfordrer Kommissionen til at lægge særlig vægt på fremme af ratifikation og gennemførelse i lov og praksis af ILO's grundlæggende arbejdsnormer i de støttemodtagende lande og til at

inkludere foranstaltninger til maksimering af modtagernes gavn heraf i 2005-revisionen. Arbejdsmarkedets parter og andre relevante civilsamfundsorganisationer bør involveres fuldt ud i denne revision.

2.10 Hvad angår OECD's retningslinjer for multinationale virksomheder, anbefaler EØSU, at Kommissionen starter en oplysningskampagne for blandt virksomheder og deres europæiske samarbejdsudvalg at udbrede kendskabet til dette vigtige og nyttige instrument. Dets ikke-bindende karakter bør fastholdes, men regeringer, som er med i det, bør fortsætte med at fremme retningslinjerne og multinationale virksomheders tilslutning til dem. Der bør arbejdes på at undgå, at en kobling til handelsaftaler med tredjelande kan fortolkes som en ny form for protektionisme. Kommissionen bør støtte OECD's bestræbelser på at fremme respekten for retningslinjerne også blandt ikke-OECD-medlemmer. De samme overvejelser gør sig gældende for ILO's tresidige principerklæring vedrørende multinationale virksomheder og socialpolitik.

2.11 Med hensyn til fremme af private og frivillige initiativer til fordel for social udvikling mener EØSU, at erhvervslivet kan have en støttefunktion. Begrebet »virksomhedernes sociale ansvar« beskriver, hvorledes nationale og multinationale virksomheder inkorporerer bæredygtighedsprincippet i deres forretningspraksis. EØSU henviser i denne forbindelse til sin udtalelse om Grønbogen: »Fremme af en europæisk ramme for virksomhedernes sociale ansvar« (CES 355/2002). Virksomhedernes sociale ansvar er ikke blot et spørgsmål om at skabe og fastholde beskæftigelse, men især om at udvikle bedre job med rimelig sundhed og sikkerhed på arbejdspladsen, tage handicappedes behov i betragtning og fremme en kultur med livslang læring. En socialt ansvarlig adfærd indebærer, at virksomhederne anvender de eksisterende sociale regler på en forpligtende måde, og at de bestræber sig på at opbygge en partnerskabsånd med de berørte parter.

2.12 Forbedring af styringen på nationalt og globalt plan er et andet af WCSDG-rapportens hovedbudskaber. EØSU er enig i, at det er af afgørende betydning at styrke de internationale organisationers multilaterale system på globalt niveau. Nøglen til styring på globalt niveau er en højere grad af koordinering af organisationernes politikker. Den skal være mere effektiv, have flere ressourcer, være mere reaktiv og bedre tilpasset behovene. Dobbeltarbejde og dårlig ledelse skal undgås. EU's medlemsstater bør i de internationale organisationers beslutningstagende organer insistere på, at denne proces fremmes. Det skal bemærkes, at medlemsstaternes rolle er mindst lige så vigtig som Kommissionens, når det drejer sig om koordinering og sammenhæng. Man bør være opmærksom på samspillet mellem Kommissionen og medlemsstaterne i forbindelse med udformning af politikker i de relevante fora. Det er meget vigtigt, at EU engagerer sig dybt i international styring. Medlemsstaterne skal styrke samarbejdet, forbedre forberedelsen af deres forslag og aktiviteter i internationale institutioner og koordinere deres holdninger.

3. Konklusioner og anbefalinger: Vejen frem

3.1 EØSU mener, at EU's ønske om at fremme globaliserings sociale dimension både har et internt og et eksternt aspekt.

3.2 Det interne aspekt ligger i EU's evne til at håndtere strukturelle reformer. Efter EØSU's opfattelse er Lissabon-strategiens succes nøglen til succes for et specifikt EU-politisk bidrag til den sociale dimension af globaliseringen. Den Europæiske Union kan kun tjene som model for det globale niveau, hvis det lykkes medlemsstaterne at gennemføre de nødvendige strukturreformer ved gensidigt at styrke økonomisk udvikling, beskæftigelse og social- og arbejdsmarkedspolitik samt ved at tilvejebringe økonomisk og social sammenhængskraft. EU skal overvinde de protektionistiske tendenser, der i dag findes i EU's handelspolitik, især, men ikke udelukkende, inden for landbruget specielt forarbejdede varer, og bør generelt bane vej for en handelspolitik uden eksportstøtte. EU og dets medlemsstater må derudover med afgørende reformer tage aktiv stilling til problemet med vedvarende høj arbejdsløshed. For på baggrund af den demografiske aldring at anspore til en bæredygtig højnelse af beskæftigelsesniveauet er det afgørende at reformere socialsikrings- og forsikringssystemerne, så tilskyndelsen til at arbejde øges, og de ikke-lønrelaterede arbejdsomkostninger reduceres. Fleksible arbejdstidsordninger er lige så vigtige som rimelig beskyttelse af dem, der arbejder under disse ordninger, og som investeringer i menneskelige ressourcer. Der bør også udarbejdes nye aktive strategier på området økonomisk indvandring, som understreget af Det Europæiske Råd i Thessaloniki. Kommissionen og EØSU har fremsat forskellige forslag vedrørende dette spørgsmål. Disse reformer skal udarbejdes med omhu i samarbejde med arbejdsgivere og fagforeninger.

3.3 EØSU henviser til den nyligt offentliggjorte »Global Competitiveness Report 2003–2004« fra the World Economic Forum, som konstaterer, at de skandinaviske lande har klaret sig bemærkelsesværdigt godt. Det er lande, som dels har en stærk tradition for social markedsøkonomi, dels med held har gennemført de strukturreformer, som er afgørende for at fastholde den sociale markedsøkonomis grundprincipper. Dette beviser, at den europæiske velfærdsmodel kan danne grundlag for vellykkede strukturreformer.

3.4 Det eksterne aspekt er, at EU bør spille en førende rolle ved at fremhæve betydningen af multilateralisme og global styring. Det centrale er at styrke systemet af internationale organisationer inden for FN-systemet og at presse på for at skabe bedre sammenhæng i organisationernes politik indbyrdes og med Bretton Woods-institutionerne samt WTO. EU bør især påtage sig at styrke de eksisterende normer for social og arbejdsmarkedsmæssig udvikling, f.eks. ILO's grundlæggende arbejdsnormer, anstændigt arbejde som globalt mål og FN's menneskerettighedskonventioner. Det bør arbejde på at få disse normer gennemført i FN's medlemsstater, i lovgivningen så vel som i praksis. EU bør sikre bedre integration af den sociale dimension og anstændigt arbejde i sine programmer for eksternt samarbejde, og EU's medlemsstater bør øge deres udviklingsbistand.

3.5 I denne forbindelse kan EØSU gøre en indsats ved at fremme forskellige former for formel repræsentation og høring af arbejdsgiverorganisationer, fagforeninger og andre relevante civilsamfundsorganisationer i internationale finans- og handelsorganisationer som f.eks. Den Internationale Valutafond, Verdensbanken og WTO. OECD er et godt eksempel for disse institutioner, da organisationen gennem mange år har bevist sin nyttefunktion.

3.6 Europa-Kommissionen og EU's medlemsstater bør i tæt samarbejde alvorligt overveje forslaget fra WCSDG (Verdenskommissionen for den Sociale Dimension af Globaliseringen) om at oprette et økonomisk og socialt sikkerhedsråd. Det er et af Verdenskommissionens vigtigste forslag til tilvejebringelse af reelt lederskab på globalt niveau, da den mener, at en sammenhængende afbalancering af økonomisk politik og social- og arbejdsmarkedspolitik er nødvendig, hvis de opstillede mål skal kunne nås. Kommissionen og medlemsstaterne skal også være opmærksom på seriøse bestræbelser på at reformere og styrke FN's Økonomiske og Sociale Råds potentielle, men endnu ikke realiserede, rolle i forbindelse med global politikkoordination på det økonomiske og sociale område. Hvis Det Økonomiske og Sociale Råds position rent faktisk bliver opgraderet, vil EØSU undersøge, på hvilken måde og med hvilke midler Europas organiserede civilsamfunds stemme kan blive hørt inden for FN-systemet gennem Det Økonomiske og Sociale Råd.

3.7 Europa-Kommissionen og Ministerrådet bør notere sig WCSDG's budskab om, at anstændigt arbejde er et afgørende middel til at udrydde fattigdom. De bør fremme anstændigt arbejde som et globalt mål, som FN skal tage stilling til i forbindelse med revisionen af dets årtusinderklæring og af årtusindudviklingsmålene.

3.8 Et af de stærkeste budskaber fra WCSDG er den indtrængende appel til regeringerne om at koordinere og formulere sammenhængende politikker i og mellem internationale finansieringsinstitutioner, WTO og ILO. Et sådant samarbejde og en sådan sammenhæng forudsætter, at regeringerne træffer lignende foranstaltninger på nationalt plan. De bør sætte en stopper for den nuværende praksis, hvor repræsentanterne i Den Internationale Valutafond hovedsageligt modtager instruktioner fra deres finansministre, i WTO fra handels- eller økonomiministre og i ILO fra arbejds-, social- og beskæftigelsesministrene. EØSU appellerer indtrængende til Kommissionen og Ministerrådet om at overveje ideen om, at regeringen i medlemsstater, der har et økonomisk og socialt råd, beder det om at udtale sig om, på hvilken måde og med hvilke midler dette samarbejde og denne sammenhæng kan realiseres på nationalt niveau. Regeringer i medlemsstater, som ikke har et

økonomisk og socialt råd, kan bede om udtalelse fra de mest repræsentative arbejdsgiverorganisationer og fagforeninger i deres lande eller anvende de høringsmekanismer, som civilsamfundet deltog i under forberedelsen af FN's sociale topmøde og det sociale topmøde 5 år efter.

3.9 Kommissionen kunne godt i tæt samarbejde med medlemsstaterne gå et skridt længere for at fremme en mere effektiv dialog mellem ILO og WTO (og for den sags skyld også mellem ILO og Den Internationale Valutafond og mellem ILO og Verdensbanken), end den foreslår i meddelelsens punkt 5.5. WTO, som hidtil har været stærk modstander af ideen om at tage hensyn til den sociale dimension af de politikker, der ligger inden for dens mandat, Den Internationale Valutafond og Verdensbanken kunne på grundlag af et mandat fra deres medlemsstater oprette koordineringsorganer med ILO, hvor inddragelse af en social dimension i deres arbejde samt overvågning af udviklingen kunne sikres. Med udløbet af WTO's aftale om tekstil og beklædning med udgangen af 2004 står mange tekstileksporterende lande f.eks. over for akutte tilpasningsproblemer og omfattende tab af arbejdspladser. Da det drejer sig om et tværgående problem, er det et oplagt område for et initiativ vedrørende politisk sammenhæng, der inddrager alle de berørte organisationer — WTO, Verdensbanken, Den Internationale Valutafond, ILO og andre relevante FN-kontorer. Initiativet skal foregribe de socioøkonomiske konsekvenser og anbefale foranstaltninger, som regeringer, der vil blive berørt, kan træffe med opbakning fra den internationale bistand.

3.10 EU bør fortsætte med at tilskynde til inddragelse af grundlæggende arbejdsnormer som et referencepunkt i de regelmæssige redegørelser for WTO-medlemsstaternes handelspolitik, baseret på EU's eget eksempel fra oktober 2004. EØSU mener, at det selv bør være repræsenteret i Kommissionens delegation til en sådan revision af handelspolitikken. Kommissionen kunne også anspore sine vigtigste handelspartnere til at indgå i denne form for handelspolitikrevisioner.

3.11 WCSDG's idé om at etablere et FN-forum for globaliseringspolitik med deltagelse af kontorer under det multilaterale system samt andre organisationer, grupper og enkeltpersoner, der beskæftiger sig med globaliseringens sociale dimension, finder EØSU interessant, men mener, at det måske er et for ambitiøst projekt under de nuværende omstændigheder. Når regeringerne for alvor er gået i gang med at koordinere og øge sammenhængen i deres politikker inden for finansieringsinstitutionerne, WTO og ILO, og hvis eller når der på dette grundlag er gjort en begyndelse med hensyn til bedre samarbejde mellem disse internationale institutioner, så vil tiden være moden til en seriøs overvejelse af dette forslag.

Bruxelles, den 9. marts 2005

Anne-Marie SIGMUND

Formand for

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets afgørelse om oprettelse af programmet« Aktive unge »for perioden 2007-2013«

KOM(2004) 471 endelig — 2004/0152 (COD)

(2005/C 234/11)

Procedure

Rådet besluttede den 9. september 2004 under henvisning til EF-traktatens artikel 262 at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om det ovennævnte emne.

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Beskæftigelse, Sociale og Arbejdsmarkeds-mæssige Spørgsmål og Borgerrettigheder, som udpegede José Isaías Rodríguez García Caro til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 18. februar 2005.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 415. plenarforsamling den 9.-10. marts 2005, mødet den 10. marts, følgende udtalelse med 196 stemmer for, ingen imod og 3 hverken for eller imod:

1. Indledning

1.1 Siden 1988 og gennem de efterfølgende faser af programmerne »Ungdom for Europa« og »En Europæisk Volontørtjenesteordning for Unge« samt det nugældende program for unge, som også viderefører tiltagene i de tidligere programmer, har EU iværksat en række foranstaltninger med henblik på at udvikle EF-traktatens artikel 149, stk. 2, som fastsætter, at Fællesskabets handlinger skal tage sigte på at fremme en større udveksling af unge og ungdomsledere.

1.2 De forskellige specifikke programmer, som har afløst hinanden på ungdomsområdet, har hele tiden været, og er stadig, bredt anerkendte, og de personer, der er rettet mod, har i stort omfang deltaget i deres aktioner. Programmerne har gjort det muligt for medlemsstaterne at koordinere deres indsats på alle de områder, som giver unge mulighed for at knytte forbindelser og opnå erfaring og viden gennem udvekslinger mellem de deltagende lande. Disse udvekslinger er hverken forbundet med arbejds- eller uddannelsesmæssige aspekter.

1.3 Den betydning, som unionsborgerskabet tillægges i EF-traktaten i artikel 17-22, understreger den rolle, som programmet bør spille i den nærmeste fremtid. Det er en rolle, som skal fremme unges aktive medborgerskab og styrke deres tilhørsforhold til Europa.

1.4 De to første faser af programmet »Ungdom for Europa« omhandlede grundlæggende to typer aktioner: 1) direkte støtte til ungdomsprojekter, som omfatter udvekslinger og mobilitetsaktioner for unge i de deltagende lande, og 2) studiebesøg og videreuddannelse af ungdomsledere.

Den tredje fase, fra 1995 til 1999, udvidede udvekslings- og mobilitetsaktionerne til tredjelande og videreførte de aktioner, som vedrørte ungdomsledere. Den indførte desuden aktioner, der sigtede mod at fremme aktiviteter for unge og støtte det mellemstatslige samarbejde om ungdomspolitik, oplysnings-tiltag rettet mod unge og ungdomsrelateret forskning.

1.5 Ud over aktiviteter for unge gav programmet »En Europæisk Volontørtjenesteordning for Unge«, som løb mellem

1998 og 2002, mulighed for decideret frivilligt arbejde og solidaritetsfremmende aktiviteter inden for rammerne af det politiske samarbejde på ungdomsområdet for at øge de unges deltagelse, befordre initiativ og iværksætterånd og fremme det europæiske ideal.

1.6 Endelig har programmet for unge, som udløber i 2006, samlet alle de tidligere programmer på ungdomsområdet og sat skub i dem, samtidig med at de er blevet ajourført, så de nu er i tråd med de nye mål. Programmet viderefører mobilitets- og samarbejdsaktionerne og medtager andre konkrete aktioner, der sigter mod at støtte nyskabende og kreative projekter, og som fremmes af unge.

1.7 Ministerrådene og De Europæiske Råd har i nyere tid gentagne gange givet klart og utvetydigt udtryk for, at det er nødvendigt at sikre kontinuitet i det nuværende program. Europa-Parlamentet har også deltaget aktivt i debatten og bedt Kommissionen om at udvikle et program til erstatning for det nuværende for at dække de stigende ungdomspolitiske behov.

I tillæg til artikel 149 i EF-traktaten fastlægges det ligeledes i traktaten om en forfatning for Europa, at EU's tiltag skal sigte mod at befordre unges deltagelse i det demokratiske liv i Europa.

1.8 Foruden ovenstående grunde, som i sig selv giver grundlag for at forlænge indsatsen på ungdomsområdet, understreger både midtvejsvurderingen af det nuværende program og Kommissionens offentlige høring behovet for at videreføre et specifikt program, som kan sikre kontinuitet i aktionerne og styrke europæisk identitet og aktivt medborgerskab blandt unge.

1.9 Samlet set har alt dette bidraget til at give grundlag for programmet »Aktive unge« for perioden 2007-2013, som Rådet under henvisning til EF-traktatens artikel 149, stk. 4, har anmodet Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg om at udarbejde en udtalelse om.

2. Forslagets indhold

2.1 Programmet har følgende generelle mål:

- At befordre unges aktive deltagelse i civilsamfundet.
- At styrke tolerance, solidaritet og den tværkulturelle dialog blandt unge.
- At styrke unionsborgerskabet.

2.2 Programmet har følgende generelle mål, som samtidig stemmer overens med dets aktioner:

- At fremme aktivt medborgerskab blandt unge i almindelighed og unionsborgerskab i særdeleshed
- At skabe solidaritet blandt unge, navnlig for at styrke den sociale samhørighed i EU
- At fremme gensidig forståelse mellem befolkningerne gennem de unge
- At bidrage til at forbedre kvaliteten af de systemer, der støtter unges aktiviteter, og kapaciteten inden for civilsamfundets organisationer på ungdomsområdet.
- At fremme det europæiske samarbejde inden for ungdomspolitik.

2.3 Med programmet foreslås følgende aktioner (som refererer specifikt til hvert af de førnævnte generelle mål) og foranstaltninger:

- Ungdom for Europa.
 - Ungdomsudvekslinger.
 - Støtte til ungdomsinitiativer.
 - Projekter vedrørende deltagelsesdemokrati.
- Europæisk volontørtjeneste.
 - Individuel europæisk volontørtjeneste.
 - Gruppebaseret europæisk volontørtjeneste.
 - Samarbejde mellem civile eller frivillige tjenester.
- Unge for verden.
 - Samarbejde med nabolandene i det udvidede Europa.
 - Samarbejde med de øvrige lande.
- Ungdomsledere og støttesystemer.
 - Støtte til organer, som er aktive på europæisk plan på ungdomsområdet.
 - Støtte til Det Europæiske Ungdomsforum.
 - Uddannelse af ungdomsledere og oprettelse af netværk for dem.
 - Projekter til fremme af innovation og kvalitet.
 - Informationskampagner rettet mod unge og ungdomsledere.
 - Foreninger.
 - Støtte til programmets strukturer.
 - Udrykning.

- Støtte til politisk samarbejde.

- Møder mellem unge og de politisk ansvarlige på ungdomsområdet.

- Støtte til aktiviteter, som har til formål at skabe bedre kendskab til ungdomsområdet.

- Samarbejde med internationale organisationer.

2.4 Programmet, som er planlagt for perioden 2007-2013 med et budget på 915 mio. EUR, henvender sig til unge i alderen 13 til 30 år.

3. Bemærkninger til forslaget

3.1 I forlængelse af den støtte, EØSU tidligere har tilsagt de forhenværende programmer, der særligt berører unge, bifalder udvalget forslaget til afgørelse i dets helhed og glæder sig over, at indsatsen videreføres.

EØSU har siden 1986 støttet denne type tiltag og bidraget med udtalelser og bemærkninger ud fra et stærkt ønske om at forbedre disse tiltag. EØSU har afgivet følgende udtalelser på ungdomsområdet:

- Udtalelse om Kommissionens forslag til Rådets afgørelse om iværksættelse af programmet »Ungdom for Europa«⁽¹⁾.
- Udtalelse om Kommissionens forslag til Rådets afgørelse om vedtagelse af anden fase af »Ungdom for Europa«-programmet⁽²⁾.
- Udtalelse om Kommissionens forslag til Europa-Parlamentets og Rådets afgørelse om vedtagelse af tredje fase af »Ungdom for Europa«-programmet⁽³⁾.
- Udtalelse om Kommissionens forslag til Europa-Parlamentets og Rådets afgørelse om fastlæggelse af Fællesskabets handlingsprogram »Europæisk volontørtjeneste for unge«⁽⁴⁾.
- Udtalelse om Kommissionens forslag til Europa-Parlamentets og Rådets afgørelse om iværksættelse af et fællesskabs-handlingsprogram for ungdomsanliggender⁽⁵⁾.
- Udtalelse om Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets afgørelse om et EF-handlingsprogram til fremme af organer, der er aktive på europæisk plan på ungdomsområdet⁽⁶⁾.

3.2 EØSU konstaterer med tilfredshed, at nærværende forslag medtager henstillinger fra udvalgets initiativudtalelse om »Hvidbog om ungdomspolitik«⁽⁷⁾. Som en integreret del af det europæiske civilsamfund fungerer EØSU som kommunikationskanal mellem civilsamfundet og EU-institutionerne og bidrager med sin erfaring og sit kendskab til alle de tiltag, der er til gavn for EU's borgere.

⁽¹⁾ CES 769/86.

⁽²⁾ EFT C 159 af 17.6.1991.

⁽³⁾ EFT C 148 af 30.5.1994.

⁽⁴⁾ EFT C 158 af 26.5.1997.

⁽⁵⁾ EFT C 410 af 30.12.1998.

⁽⁶⁾ EUT C 10 af 14.1.2004.

⁽⁷⁾ EFT C 116 af 20.4.2001.

3.3 Videreførelsen af aktioner, der blev fastlagt i tidligere programmer for ungdomsområdet, viser tydeligt, at uanset hvilke mål programmerne har for øje, kan aktionerne stadig gøre nytte og er dermed værd at forlænge.

Selv om EØSU anerkender behovet for forslaget og alle de positive aspekter, det indeholder, mener det samtidig, at der overordnet set nærmere er tale om en videreførelse af det nuværende programs aktioner end et nyskabende tiltag, der kan styrke programmets vigtigste mål, som er at øge unges aktive medborgerskab og deres tilhørsforhold til Europa. EØSU mener, at det er de innovative tiltag i programmets aktioner, der bør styrkes, f.eks. tiltag til fremme af projekter vedrørende deltagelsesdemokrati (under aktion 1) og helt konkret tiltag, der sigter på at indlede dialog mellem beslutningstagere og unge og etablere »ungdomsparlamentet«, eller projekter, som skal oplyse om aktivt medborgerskab.

Selv om førnævnte hovedmål stadig gælder, er det afgørende, at programmet er i overensstemmelse med begrebet livslang læring på alle livets områder. Den uformelle uddannelse, som unge får gennem programmet, bør være et supplement til andre former for uddannelse og læring, der gives med andre EU-programmer.

3.4 EØSU ønsker, at der under aktionen »støtte til politisk samarbejde« tilføjes følgende nye tiltag:

»Temaseminarer, konferencer og studiebesøg, der arrangeres af ungdomsorganisationer med sigte på unge, og som vedrører forskellige emner af interesse for Europa.«

3.5 Budgettet for aktionerne i programmet beløber sig til 915 mio. EUR over syv år. Det er næsten den milliard EUR, som EØSU skønnede nødvendig til programmet for unge 2000-2006. Således hæves budgettet på ca. 657 mio. EUR for det nuværende program for unge til 915 mio. EUR for programmet »Aktive unge«.

Dette positive aspekt hænger dog sammen med to ting. For det første strækker budgettet for programmet for unge sig over fem år, mens programmet »Aktive unge« løber over seks år. For det andet henvender det nuværende program sig til 50 mio. unge mod de mere end 75 mio. unge, som det næste program tager sigte på.

Det vil sige, at der fortsat afsættes 12 EUR pr. ung. Det beløb ligger langt under de 20 EUR pr. ung, som EØSU rettede henstilling om i sin udtalelse om programmet for unge⁽⁸⁾. Det må derfor nødvendigvis konkluderes, at budgettet fortsat er utilstrækkeligt.

3.6 EØSU ønsker at fremhæve en af de henstillinger, der fremsættes i forslaget som konklusion på midtvejsevalueringen af programmet for unge. EØSU bifalder helt konkret, at det nye program, som tager sigte på alle unge uanset baggrund, giver en særlig støtte til vanskeligt stillede unge i ordets bredeste forstand. Det er også i denne sammenhæng meget vigtigt at sørge for, at midlerne fordeles ligeligt mellem unge kvinder og unge mænd. EØSU bekræfter dermed den linje, det har fulgt siden sine første udtalelser om ungdomsområdet, nemlig at støtte disse grupper af unge. Udvalget ønsker præcise oplysninger om de vanskeligt stillede unges konkrete deltagelse i dette program.

3.7 EØSU mener ligeledes, og igen på baggrund af de henstillinger, der fulgte af midtvejsevalueringen af programmet for unge, at det nye program »Aktive unge« gennem effektiv informationsformidling skal gøres mere synligt for at sikre, at et størst muligt antal unge og sammenslutninger får kendskab til det og dets aktioner. EØSU mener i den forbindelse, at oplysningerne skal være let tilgængelige på samtlige uddannelsesinstitutioner, arbejdsformidlingskontorer, i sportsforeninger og alle andre institutioner eller organisationer, hvor mange unge færdes.

3.8 Der er bred enighed om de tilsigtede mål, som er at styrke unionsborgerskabet og fremme tilhørsforholdet til et EU, som for hver dag bliver mere og mere konsolideret. EU's indsats går i den retning, og et af de konkrete indsatsområder er medtaget i nærværende forslag.

I meddelelsen »At give borgerskabsbegrebet reelt indhold: fremme af europæisk kultur og mangfoldighed gennem ungdoms- og kulturprogrammer, audiovisuelle programmer og programmer for borgernes deltagelse«⁽⁹⁾ gør Kommissionen opmærksom på, hvor vigtigt det er, at EU-borgerne har en oplevelse af at være en del af EU, men også at mange har den opfattelse, at EU udelukkende er en fjern og uvedkommende politisk og økonomisk størrelse.

EØSU er klar over nødvendigheden af tiltag, der giver et tilhørsforhold og styrker oplevelsen af at være en del af EU, men mener samtidig, at institutionerne og medlemsstaterne skal overveje, hvilket ansvar de selv bærer for, at målene endnu ikke er nået fuldt ud, og for, at mange udelukkende ser EU som en instans, hvor nationale økonomiske interesser en gang imellem tages op til debat.

3.9 Der skal ydes fuld og uforbeholden støtte til værdier, der bygger på tolerance, solidaritet, gensidig forståelse og dialog med andre kulturer og generationerne imellem. Disse værdier understreges udtrykkeligt i nærværende forslag, og EØSU går ind for at søge at skabe sådan et værdigrundlag.

⁽⁸⁾ EFT C 410 af 30.12.1998.

⁽⁹⁾ KOM(2004) 154 endelig.

Da programmet henvender sig specifikt til unge, og særligt til teenagere samt vanskeligt stillede unge, mener EØSU, at forslaget bør lægge særlig vægt på visse værdier, der er ligeså vigtige, men som ikke er medtaget i den nuværende tekst. Disse værdier, som er afgørende for, at de unge udvikler en integreret og aktiv personlighed, bygger på ansvarsfølelse, glæde ved veludført arbejde, respekt for samfundets leveregler osv. I et udviklet samfund, hvor borgerne informeres klart og forståeligt om deres rettigheder, bør enhver lejlighed udnyttes til at formidle budskabet til borgerne, især de unge, som kan styrke disse værdier. Det kan programmet »Aktive unge« være medvirkende til.

3.10 Den betydelige sproglige mangfoldighed er endnu et eksempel på EU's kulturelle rigdom. EØSU har gang på gang understreget, hvor vigtigt det er at lære nye sprog for at øge EU-borgernes kendskab til og forståelse for hinanden.

EØSU mener også, at programmet »Aktive unge« bør bidrage til at fremme sprogindlæring, da der klart henvises hertil i programmets generelle og specifikke mål.

EØSU foreslår, at anerkendelse af den sproglige mangfoldighed indføres i forslagens artikel 2, stk. 3, sammen med anerkendelse af Europas kulturelle og multikulturelle mangfoldighed.

Målet i artikel 3, stk. 1, litra d), bør derfor affattes som følger: »at fremme tværkulturel læring og sprogindlæring blandt unge«.

3.11 Et af de aspekter i programmet, som har stor betydning for overførslen af værdier til unge, er aktionen »Europæisk volontørtjeneste«, som, siden den blev gennemført som program i 1998, har tjent som et værdifuldt redskab til fremme af solidariteten blandt unge og sund personlig udvikling. EØSU støtter derfor denne aktions brede vifte af indsatsområder og glæder sig endnu engang over, at Kommissionen har været opmærksom på EØSU's tidligere henstillinger på dette område.

3.12 Med hensyn til det beløb, der øremærkes til denne aktion i forslagens finansieringsoversigt, mener EØSU, at det er temmelig højt, eftersom der er relativt få unge, som deltager i aktionen. På den anden side forlyder det fra enkelte medlemsstater, at de projektansvarlige ikke kan imødekomme de unges interesse for frivilligt arbejde. Dette skyldes muligvis de krav, der stilles til ansøgerne, og aktionernes effektivitet. EØSU mener derfor, at aktion 1, »Ungdom for Europa«, vil kunne inddrage flere og dermed have større indvirkning på vanskeligt stillede unge, hvorfor man ifølge EØSU bør undersøge, om vægtningen af budgetmidlerne for de enkelte aktioner modsvarer behovet. I den forbindelse skal der tages højde for en mulig forbedring af enkelte aktioners effektivitet.

3.13 »Man bør i forbindelse med ungdomspolitik søge at inddrage de unge på alle beslutningsprocessens stadier, både for at drage nytte af deres førstehåndserfaringer og for at motivere dem til at være aktive og ansvarlige borgere.« Ovenstående er taget fra henstillingerne i initiativudtalelsen om »Hvidbog om ungdomspolitik«⁽¹⁰⁾ og definerer de mål, som kunne tjene som referenceramme for programmet. Hvis programmet følger denne linje, vil det forene de to grundlæggende principper om medborgerskab og inddragelse, der anføres i dets målsætninger.

3.14 Udliciteringen af en stor del af programmets aktiviteter kræver, at der skal holdes ekstra godt øje med, om programmet er sammenhængende og gennemsigtigt. EØSU forstår nødvendigheden af at holde forvaltningen tæt på borgerne, men mener, at Kommissionen fortsat skal være med til at afgøre, hvilke organisationer der er berettigede til at modtage programmets midler.

3.15 En bred, decentraliseret gennemførelse af programmet på nationalt, regionalt og lokalt niveau med omfattende deltagelse af organisationer og personer vil kræve maksimal konsekvens, gennemsigtighed og synlighed for at sikre, at de offentlige midler anvendes korrekt.

3.16 I forbindelse med udvælgelsen af organisationer og tildeling af midler til projekter, som disse organisationer fremlægger, skal EU-institutionerne og de deltagende landes ansvarlige institutioner nøje overvåge, at der med programmet »Aktive unge« ikke finansieres nogen sammenslutning eller organisation, som enten aktivt eller passivt tillader eller støtter intolerante, voldelige, racistiske eller fremmedfjendske holdninger. For at undgå dette bør de organer, der er ansvarlige for udvælgelse og godkendelse af projekter, både på fællesskabsniveau og i medlemsstaterne, være opmærksomme på organisationer med en sådan baggrund med henblik på at udelukke dem fra enhver udvælgelsesproces.

Det er også nødvendigt at kunne garantere, at de organisationer, der udpeges som berettigede til EU-støtte, har en vis repræsentativitet og organiseringsgrad.

3.17 EØSU er enig med Kommissionen i, at den europæiske merværdi i forslaget er knyttet til selve aktionstyperne, som sigter mod at fremme samarbejdet mellem medlemsstaterne for at give unge mulighed for at bevæge sig mellem de forskellige lande. Landene ville ikke være i stand til selv at få dette til at lykkes. Det er derfor yderst vigtigt, at samtlige deltagende lande tager forslagens artikel 6, stk. 5, i betragtning og lægger alle kræfter i for at fjerne de hindringer for mobiliteten, der stadig eksisterer.

EØSU har gentagne gange udtalt sig om dette aspekt, både i udtalelser om andre af dette programs faser og i udtalelser, der specifikt omhandler problemer i forbindelse med mobiliteten⁽¹¹⁾.

⁽¹⁰⁾ EFT C 116 af 20.4.2001.

⁽¹¹⁾ EFT C 133 af 28.4.1997, EØSU's udtalelse om Kommissionens grøn bog om almen uddannelse, erhvervsuddannelse og forskning – Hindringer for mobiliteten i Det Europæiske Fællesskab. EFT C 149 af 21.6.2002, EØSU's udtalelse om Kommissionens forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om unionsborgers og deres familiemedlemmers ret til at færdes og opholde sig frit på medlemsstaternes område.

I nævnte udtalelser har EØSU på det kraftigste understreget nødvendigheden af at fremskynde aktioner, der sigter mod at gøre det muligt for borgere generelt, og unge især, at deltage i programmet uden at løbe ind i administrative problemer, som hindrer adgangen til programmet, og som medlemsstaterne burde have fjernet.

3.18 Udvidelsen af grænserne for deltagernes alder, hvis nedre loft sænkes til 13 år, og hvis øvre loft hæves til 30 år, er en vigtig landvinding og i tråd med EØSU's tidligere henstillinger. Hermed henvender programmet sig til en stor befolkningsgruppe med et potentielt deltagerantal på omkring 75 mio. borgere. En undersøgelse, der kunne belyse denne aldersklasses karakteristika (en heterogen aldersklasse, som imidlertid har et fællespræg, der ikke før er set i historien), ville medvirke til en bedre forankring af ungdomsprogrammet i EU. Især hvis EU ønsker at følge henstillingerne om at ændre pagten mellem generationerne, fremsat af Gruppen på højt plan om arbejdsmarkeds- og socialpolitikens fremtid.

EØSU gentager ikke desto mindre sit forslag om at sænke aldersgrænsen for deltagelse i udvekslingsaktionerne til 11 år. Selv om unge i denne alder endnu ikke er teenagere, mener EØSU, at læring og formidling af værdier optages på en helt speciel måde, når den finder sted på et tidligt tidspunkt. De unge skal altid deltage inden for behørigt strukturerede rammer og aldrig på egen hånd.

3.19 I direktivforslagets artikel 15 kræves der en obligatorisk evaluering af programmet i form af en midtvejsrapport og en endelig rapport. EØSU mener, at det i forbindelse med midtvejsrapporten bl.a. er vigtigt at vurdere, hvilken virkning programmet har haft i de forskellige deltagerlande. Når først virkningen kendes, kan der lægges særlig stor vægt på at oplyse om programmet »Aktive unge« i de lande, hvor deltagelsen i programmets aktioner er mindst. Hermed muliggøres en mere afvejet fordeling af midlerne, således at de ikke koncentrerer i strukturmæssigt stærke områder med stor erfaring i udviklingen af aktioner på dette felt, samtidig med at der bidrages til at overføre denne erfaring til regioner, hvor deltagelsen i programmets aktioner er begrænset.

3.20 Som tidligere nævnt i denne udtalelse er programmet »Aktive unge« en videreførelse af aktioner, der blev fastlagt i tidligere programmer for ungdomsområdet. Det er derfor

nødvendigt at påpege betydningen af, at arbejdsmarkedets parter deltager i den forudgående forberedelse og efterfølgende evaluering, og at ungdomsorganisationerne bidrager til gennemførelsen af visse af programmets aktioner, herunder navnlig dem, som indebærer volontørarbejde, for at undgå eventuelle forvridninger af arbejdsmarkedet samt anvendelse af volontørarbejde som erstatning for betalt arbejde, herunder især kvalificeret arbejde.

3.21 EØSU understreger desuden betydningen af et udvidet samarbejde med arbejdsmarkedets parter, ungdomsorganisationer og organisationer, der beskæftiger sig med ungdomsområdet, om foranstaltninger til støtte for ungdomsinitiativerne under programmet »Ungdom for Europa«. Organisationernes erfaring kan være vigtig for befordringen af de europæiske unges initiativ, iværksætterånd og kreativitet.

3.22 EØSU bifalder medtagelsen af foranstaltninger til støtte for ungdomssammenslutninger som middel til at fremme unges deltagelse i civilsamfundet. EØSU mener i denne sammenhæng, at det især er vigtigt at fremme ungdomssammenslutninger i områder og blandt grupper af unge, som har mindst gavn af allerede eksisterende organisationer.

Hvad angår det finansielle overslag i forslagets finansieringsoversigt, er EØSU utilfreds med indskrænkningen af den del af budgettet, som er øremærket til organer på europæisk niveau, der er aktive på ungdomsområdet. EØSU mener ikke, at det beløb, der afsættes til denne aktion, må være mindre end det, der afsættes til programmet for unge, hvis der fortsat skal være overensstemmelse med målsætningerne i det nye program.

3.23 EØSU støtter det nye initiativ, som Frankrigs, Tysklands, Spaniens og Sveriges stats- og regeringschefer har fremlagt, vedrørende indgåelsen af en pagt om den europæiske ungdom i henhold til målene i Lissabon-strategien, som sigter mod at udvikle nye måder, hvorpå unge kan inddrages i det politiske liv.

EØSU mener, at pagten skal ses som et redskab, som EU's ungdomspolitik og programmet »Aktive unge« kan bruge til at opnå resultater med inden for beskæftigelse, social integration og uddannelse, og som et nyt punkt på den europæiske dagsorden for ungdomspolitik.

Bruxelles, den 10. marts 2005

Anne-Marie SIGMUND

Formand for

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

BILAG

til Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse

Følgende ændringsforslag blev forkastet under debatten, men opnåede mindst en fjerdedel af de afgivne stemmer:

Nyt punkt 3.14

Kommissionen bør sikre sig, at de nationale organer, der forvalter programmet »Ungdom«, koordineres på en sådan måde, at decentraliseringen af dets gennemførelse i medlemsstaterne ikke skaber nye barrierer for adgangen til programmet.

De nationale organers arbejde og praksis bør overvåges og evalueres af et udvalg bestående af embedsmænd fra Europa-Kommissionen og relevante parter på arbejdsmarkedet under gennemførelsen af det nye program »Aktive unge«.

Begrundelse

Programforslaget »Aktive unge« er meget mere decentraliseret end det nuværende program »Ungdom«. Medlemsstaternes nationale ungdomskontorer, der deltager i programmet, spiller en stor rolle under dets gennemførelse og træffer de vigtige beslutninger. De fastlægger nationale prioriteter og afgør mange detaljer i programmets gennemførelse. Decentralisering er et stort problem for mange europæiske ungdomsorganisationer og -netværk. På grund af de nationale organers forskellige nationale prioriteter og deres forskellige tilgang til partnerskab kan de europæiske ungdomsorganisationer og deres forgreninger i forskellige lande ikke samarbejde på den ønskede måde.

Afstemmingsresultat

Stemmer for: 51

Stemmer imod: 72

Stemmer hverken for eller imod: 30.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om Den Europæiske Investeringsbanks rolle i forbindelse med offentlig-private partnerskaber og deres konsekvenser for væksten

(2005/C 234/12)

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg besluttede den 27. april 2004 i henhold til forretningsordens artikel 29, stk. 2, at udarbejde en udtalelse om: Den Europæiske Investeringsbanks rolle i forbindelse med offentlig-private partnerskaber og deres konsekvenser for væksten.

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Den Økonomiske og Monetære Union og Økonomisk og Social Samhørighed, som udpegede Philippe Levaux til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 16. februar 2005.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 415. plenarforsamling den 9.-10. marts 2005, mødet den 10. marts 2005, følgende udtalelse med 153 stemmer for, ingen imod og 5 hverken for eller imod:

1. Indledning

1.1 Denne udtalelse indeholder meget store uddrag af det baggrundsdokument, som EIB udarbejdede for EØSU i juli 2004 ⁽¹⁾.

1.2 I dag anvender europæiske lande ordningen med offentlig-private partnerskaber på meget forskellig vis (koncessioner og andre kontraktformer). Udtrykket OPP dækker over meget forskellige forhold, og set fra EIB's side er hovedtrækket ved et OPP, at det indebærer en risikodeling mellem offentlige og private kræfter med afsæt i en fælles forpligtelse til at nå et mål af offentlig interesse.

2. OPP-problematikken og EIB's rolle

2.1 En europæisk historie

2.1.1 For 2.000 år siden varetoges den faktiske transport af post i det romerske kejserdømme af kejseren, »vehiculatio«, og de lokale myndigheder (municipes) havde ansvaret for »stationes«, dvs. poststationer.

Den kontrakt, som efter kommunernes licitation blev indgået med dem, der forvaltede disse enorme posthuse, pålagde dem at opføre, vedligeholde og drive posthusene i fem år, »lustrum«, som var en relativt typisk varighed inden for romerretten, og som hyppigt genfindes i ejendomsretten til jord (forpagtningsaftaler f.eks.). Først tolv århundreder senere dukker denne kontraktform op igen.

Ikke alene var Kejser Augustus' posttjeneste baseret på en koncessionsaftale; noget tilsvarende gjaldt for anlæg af havne, varmtvandsbade, torve og sågar veje!

2.1.2 I det 19. århundrede blev hele det europæiske jernbanelenet anlagt i kraft af koncessionsaftaler, ikke blot anlæg af selve jernbanesporene og bygningsværkerne, men også offentlige kommunale tjenester som vand, gas, elektricitet, indsamling af husholdningsaffald, telefoner osv.

2.1.3 Lovgivningen om offentlige købsaftaler bygger i øvrigt i høj grad på lovgivningen om koncessioner i flertallet af medlemsstaterne.

2.1.4 I det 20. århundrede gør koncessionsaftaler det muligt ikke blot at anlægge motorveje og parkeringspladser, men også vandforsyningsnet, museer, lufthavne, sporvogne eller metroer, faciliteter i byområder, gennemgribende sanering af skoler og hospitaler osv.

2.1.5 En lang række lande har kastet sig ud i OPP, og EØSU har opstillet en kort sammenfatning heraf i sin udtalelse ⁽²⁾ om »Grønbogen om OPP og fællesskabslovgivningen og offentlige kontrakter og koncessioner«, som blev vedtaget den 27. oktober 2004.

2.2 EIB's beskrivelse af sin indsats

2.2.1 Det Europæiske Råd opfordrede i oktober 2003 Kommissionen og EIB til at undersøge, hvorledes man bedst kan mobilisere finansiel støtte fra den offentlige og private sektor til vækstinitiativet og bedst inddrage en række initiativer, som skulle kunne bidrage til udvikling af OPP.

2.2.2 Kommissionen har derfor med Bankens bistand udformet en række tiltag, som indgår i det vækstinitiativ, som Det Europæiske Råd godkendte i Bruxelles i december 2003. Kernen i forslagene var etablering af en finansiel og administrativ lovramme, som formår at anspore til private investeringer, samt mobilisering af finansielle ressourcer fra Fællesskabet, idet medlemsstaterne blev opfordret til fortsat at koncentrere de offentlige udgifter om områder, som sætter skub i væksten, men uden at øge de offentlige budgetter.

⁽¹⁾ EIB's rolle i offentlig-private partnerskaber (OPP), Den Europæiske Investeringsbank, juli 2004. Dokumentet er udarbejdet til EØSU's studiegruppe. Det kan rekvireres pr. e-mail hos EØSU's sekretariat: eco@esc.eu.int.

⁽²⁾ EØSU's udtalelse »Koncessioner og offentlig-private partnerskaber«, EUT C 120 af 20.5.2005 om »Grønbog om offentlig-private partnerskaber og fællesskabslovgivningen om offentlige kontrakter og koncessioner« – KOM(2004) 327 endelig.

2.2.3 De forslag, som EIB stillede Rådet, gik hovedsagelig ud på at afsætte store ekstra ressourcer, både til transeuropæiske net (TEN) og til i2i-initiativet ⁽³⁾, som er de to hovedaspekter i vækstinitiativet ⁽⁴⁾. EIB forpligtede sig til:

- at gøre sit bedste for at øge viften af finansielle instrumenter til fordel for disse to væsentlige aspekter, bl.a. med hensyn til finansiering af OPP;
- at styrke sine institutionelle forbindelser med Kommissionen, medlemsstaterne, specialiserede finansielle institutioner (bl.a. nationale arbejdsgrupper, som beskæftiger sig med OPP) samt med pengeinstitutsektoren og kapitalmarkederne med det sigte at understøtte udviklingen af offentlig og privat finansiering af disse topprioriterede sektorer.

2.2.4 EIB's forpligtelser i tilknytning til vækstinitiativet lå i naturlig fortsættelse af udviklingen og styrkelsen af foranstaltninger, som banken allerede havde taget igennem de foregående ti år for at anspore den private sektor til i højere grad at deltage i finansieringen af offentlige infrastrukturer.

2.2.5 EØSU understregede i sin udtalelse om grønbogen om offentlig-private partnerskaber og fællesskabslovgivningen om offentlige kontrakter og koncessioner ⁽⁵⁾ de betydelige forskelle i anvendelsen af OPP i medlemsstaterne. Det bemærker tillige, at lokale eller decentraliserede offentlige myndigheder ofte stiller sig mere pragmatisk end staterne over for OPP-mekanismer.

3. EIB's beskrivelse af OPP-udviklingen i Europa

3.1 OPP's karakteristika

3.1.1 Udtrykket offentlig-private partnerskaber (OPP) har været almindeligt anvendt siden 1990'erne. Der findes dog ikke nogen fælles europæisk model for OPP.

3.1.2 I Europa gennemføres nye infrastrukturinvesteringer stadig hyppigere via diverse OPP-mekanismer, hvor udgangspunktet er den private sektors deltagelse i og deling af risikoen ved tilvejebringelse af offentlige infrastrukturer, enten ved at lade brugeren betale eller ved at lade det offentlige påtage sig en byrde, som står mål med den risiko, der overføres til den private sektor. Med offentlig infrastruktur sigtes der eksempelvis til lufthavne, jernbaner, veje, broer, tunneller, miljøanlæg (forbrændingsanstalter og rensningsanlæg) og offentlige

bygninger, herunder administrationskontorer, skoler, hospitaler og fængsler.

Bilag 2 viser udviklingen ultimo 2003 i OPP-programmer, juridiske systemer o.l. og berørte offentlige organer i EU-25.

3.1.3 For den offentlige sektor er hovedmålet med et OPP-program at udnytte den private sektors kompetence til at forbedre tjenester, som leveres af den offentlige sektor. Derfor er OPP ofte kendetegnet ved følgende foranstaltninger eller krav fra den offentlige sektors side:

- indgåelse af aftaler om tjenesteydelser, men ikke anskaffelse af et aktiv;
- fastlæggelse af behov med udgangspunkt i resultater, men ikke henseende til input;
- vederlag til den private sektor afhængig af graden og kvaliteten af de tjenester, som reelt leveres;
- gennemførelse (ofte obligatorisk) af en levetidsbaseret tilgang med hensyn til udformningen, opførelsen og udnyttelsen af et projekts aktiver, hvor det er klart, at projektets komponenter ikke kan leveres billigere, ved at de leveres separat;
- optimering af overførslen af risici til den private sektor baseret på princippet om, at hver enkelt af de involverede risici skal forvaltes af den part i transaktionen, som egner sig bedst hertil;
- en forpligtelse for den private partner til at indsamle hele eller dele af de ressourcer, som er nødvendige for finansiering af de investeringer, som knytter sig til et projekt, når det står klart, at de højere finansieringsudgifter kompenseres af en reduktion i de øvrige udgifter og en hurtigere iværksættelse af den pågældende tjeneste;
- anvendelse af forskellige vederlagsformer såsom driftsindtægter, shadow-tolls, betaling baseret på disponibilitet.

3.2 Drivkræfterne bag OPP-udviklingen i Europa

3.2.1 OPP-ordninger kan spille en rolle på infrastrukturområdet i hele Europa. Forudsat samarbejdet mellem den offentlige og private sektor fuldt ud udnytter de to sektors fordele og de potentielle synergier ved et samarbejde mellem dem kan OPP bidrage til at forbedre de offentlige tjenesteydelser i både omfang og kvalitet.

⁽³⁾ EIB's i2i-program omfatter mellem- eller langfristede lån og kapitaldeltagelse samt modgarantier. Der tages hensyn til Lissabon-strategiens mål. Nærmere oplysninger om programmet findes på EIB's hjemmeside www.bei.org.

⁽⁴⁾ Se notat forelagt ØKOFIN-Rådet den 25. november 2003 – Dokument CA 03/515.

⁽⁵⁾ EØSU's udtalelse »Koncessioner og offentlig-private partnerskaber«, EUT C 120 af 20.5.2005 om »Grønbog om offentlig-private partnerskaber og fællesskabslovgivningen om offentlige kontrakter og koncessioner« – KOM(2004) 327 endelig.

3.2.2 OPP gør det muligt at udnytte effektiviteten i den private sektor og indføre passende risikodelingsmekanismer mellem den offentlige og private sektor. Desværre har dette ikke altid været tilfældet, særligt ikke for store IT-projekter. Muligheden for at overføre og senere hen at afbalancere risiko og gevinster som led i en projektstruktur har vist sig at være afgørende, fordi det herigennem bliver muligt for OPP'er at optimere cost-benefit-forholdet i den offentlige sektors indsats.

3.2.3 Denne udvikling, som er fulgt op af reformer af reglerne om indgåelse af offentlige købsaftaler, har gjort det muligt for den private sektor at reagere positivt på disse nye muligheder for at blive inddraget i leveringen og driften af offentlig infrastruktur i en lang række EU-lande.

3.2.4 Dette gør det endvidere muligt for mindre private selskaber, herunder SMV'er, at deltage i storprojekter (og opnå langtidslån) på vilkår, som vanskeligt ville kunne være opnået ved den private sektors traditionelle købsaftaler finansieret over balancen.

3.2.5 Som følge af den offentlige sektors finansielle problemer, som skyldes en politik, der i årevis har forsømt de nødvendige offentlige investeringer i offentlige serviceydelser, er det en forudsætning for bedre offentlige serviceydelser, at investeringerne sættes i vejret, og at der sættes skub i projekter, som det nok ikke ville være muligt at finansiere inden for klassiske købsaftaler. En mere innovativ tilgang til finansiering af investeringsprojekter fra den offentlige sektors side kan imidlertid give mere valuta for pengene end OPP.

3.2.6 EIB understreger: »Da mange af disse projekter er opført blandt de transaktioner, som indgår i opgørelsen af den offentlige sektors underskud i overensstemmelse med retningslinjerne i det europæiske regnskabssystem ENS 95⁽⁶⁾, er spørgsmålet om behandlingen heraf i forbindelse med det offentlige regnskab kun én blandt mange faktorer, som de offentlige myndigheder kan tage med i billedet, når de skal afgøre, om der skal gives tilladelse til et overordnet OPP-program, og det er helt afgjort ikke det vigtigste spørgsmål«. EØSU minder om, at EUROSTAT⁽⁷⁾ har fastlagt regler om, hvordan OPP-kontrakter skal behandles i medlemsstaternes nationale regnskaber. Her tages der hensyn til følgende:

- bestemmelser om den offentlige partners overførsel af anlægsrisikoen til den private partner,
- kriterier for anlæggets disponibilitet,
- og undertiden brugerens anmodninger.

⁽⁶⁾ I Storbritannien f.eks. medtages ca. 60 % af samtlige transaktioner vedrørende OPP i balancen.

⁽⁷⁾ EUROSTAT's beslutning om underskud på gælden – behandling af offentlig-private partnerskaber, pressemeddelelse STAT/04/18 af 11. februar 2004.

3.2.7 EØSU anerkender de fremskridt, der er gjort i udviklingen af OPP, men der består fortsat en lang række hindringer, som må overvindes, førend de offentlige myndigheder i medlemsstaterne regelmæssigt praktiserer sådanne partnerskaber.

3.3 OPP og cost-benefit-forhold

3.3.1 For de offentlige myndigheder, som bereder sig på at lancere et OPP-program, drejer det væsentlige punkt, som skal undersøges, sig om optimering af cost-benefit-forholdet. Princippet om, at der ikke ydes vederlag, hvis der ikke leveres nogen tjeneste, gør det muligt at sikre sig, at den private partner ansføres til at levere og til at udnytte projektets aktiver inden for tidsfristen. I nogle lande er traditionelle offentlige købsaftaler til gengæld ofte ramt af forsinkelser i opførelsen og store udgiftsoverskridelser, men samme problemer hjemsøger også nogle OPP. Når pligten til vedligeholdelse igennem hele livscyklussen påhviler den private sektor, ansføres driftsherrene til at optimere udgifterne til investering og vedligeholdelse i projektets løbetid. Men der har været eksempler på operatører, der har udnyttet deres kontrakter, hvor der har været uventede ændringer i omstændighederne, eller hvor omkostningsoverslag har vist sig unøjagtige.

3.3.2 Den interesse, som den offentlige sektor har i at overføre risici, skal påvises i de enkelte tilfælde for hvert projekt med afsæt i en metode, som aftales i fællesskab, og som generelt betegnes som »Public Sector Comparator« eller PSC. Metoder, som gør det muligt at formidle bedste praksis, såsom nedsættelse af OPP-arbejdsgrupper og særlige afdelinger, samt anvendelse af generelt anerkendte referenceinstrumenter med det sigte at måle cost-benefit-forholdet, kan ligeledes være til overmåde stor gavn. EØSU bemærker, at flere medlemsstater har nedsat ekspertgrupper til indførelse af OPP-kontrakter og udvælgelse af bedste praksis. Det anbefaler derfor, at systematiske sammenligninger mellem projekter udført af de offentlige myndigheder og private virksomheder (omkostninger, resultater osv.) gøres til den generelle regel, og at der foretages samordning på europæisk plan via en gruppe af eksperter på højt niveau.

4. EIB's deltagelse i OPP

4.1 Finansieringsprincipper

4.1.1 Banken kræver allerførst, at alle OPP-projekter, som den støtter, er finansielt solide, er rentable på det økonomiske og tekniske plan i overensstemmelse med dens miljønormer, og at de udskrives i licitation i henhold til EU's regler om indgåelse af købsaftaler.

4.1.2 Så vidt muligt deltager EIB på et tidligt stadium af projekterne, inden købsaftalerne indgås, og den samarbejder på et ikke-eksklusivt grundlag med samtlige tilbudsgivere i udbuds-etapen. Herved sikres det, at tilbudsgiverne bl.a. udvælges ud fra, i hvilket omfang de til den offentlige sektor overfører de økonomiske fordele, som er en følge af EIB's medvirken.

4.1.3 Bankens princip om, at der skal være komplementaritet i forholdet til de øvrige långivere fastholdes i finansierungs-ordningerne.

4.1.4 En lang række EIB-lån til OPP-projekter er forsynet med pengeinstitutgarantier eller enkeltgarantier indtil udløb, dvs. indtil projektet har stået sin prøve, hvad det driftsmæssige angår.

4.1.5 Kvaliteten af bankens OPP-låneportefølje øges i kraft af den offentlige sektors støtte til betalinger til fordel for talrige OPP-projekter. For talrige OPP-projekter (f.eks. hospitaler og skoler i Storbritannien) påhviler betalingsforpligtelserne udelukkende den offentlige sektor, mens koncessionshaverne på ingen måde er udsat for de risici, som knytter sig til efterspørgslen. Endvidere er OPP som hovedregel omgærdet af en solid regel- og kontraktmæssig ramme. Selv om omfanget af OPP'er er øget (bilag 3), er lånebeløbet fortsat relativt beskedent sammenlignet med den samlede långivning.

4.1.6 EØSU bemærker, at EIB finansierer OPP-projekter inden for en margen på en sjettedel og op til halvdelen af det samlede investeringsbeløb.

4.2 Bankens OPP-projektengagement

4.2.1 EIB-engagementer efter art

I 2003 bevilgede Banken lån på i alt 2,7 mia. EUR til 17 nye OPP-projekter. Herved nåede EIB's samlede OPP-projektengagement op på 14,7 mia. EUR udtrykt i nominal værdi og 5,9 mia. EUR i risikoafvejede værdi. De største OPP-porteføljeengagementer er gengivet i bilag 4, tabel A.

4.2.2 EIB-engagementer efter land

Engagementerne inddelt efter land er gengivet i bilag 4 — tabel B. De risikoafvejede engagementer er i øjeblikket koncentreret i Storbritannien, Portugal og Spanien.

4.3 Lånenes løbetid

OPP-projektlånene er kendetegnet ved lang afskrivningstid (bilag 4 — tabel C).

4.3.1 Fordelingen af EIB's engagementer efter lånenes løbetid

Pr. 31. december 2003 vedrørte 83 % af de nominelle OPP-projektengagementer og 87 % af de risikovægtede engagementer lån med en løbetid på 20 år og derover. De længste løbetider vedrørte sociale infrastrukturer (hovedsagelig hospitaler, som er kendetegnet ved en lang økonomisk levetid og solide forpligtelser fra den offentlige sektors side) samt byplanlægning og lokal befording, hvor lånenes løbetid som regel ligger på mellem 25 og 30 år. EØSU understreger, at det på grund af de lange løbetider vil tage nogen tid, før de første OPP indgås. Det er derfor ikke muligt på dette stadium at foretage en endelig bedømmelse af deres værdi. Endvidere ændrer omstændighederne sig nødvendigvis over et så langt tidsspænd. Stivheden i OPP kan derfor lægge begrænsninger på den offentlige sektors fleksibilitet med hensyn til at reagere på udviklinger, som er i offentlighedens interesse. ⁽⁸⁾

4.3.2 EIB's fremtidige engagementer

Der er en tendens til, at OPP-projektlånenes løbetid øges ⁽⁹⁾. Det skal endvidere bemærkes, at disse løbetider er ved at udvikle sig til et standardkrav fra den offentlige sektor; baggrunden herfor er, at det er nødvendigt at harmonisere lånenes løbetid, om end med forsigtighed, med OPP-projekternes indkomstprofil.

5. EIB's OPP-erfaringer

5.1 Udvalgelse, undersøgelse og opfølgning af OPP-projekter

Erfaringerne har påvist fordelene ved en dialog på et tidligt tidspunkt mellem banken og de berørte offentlige myndigheder med henblik på at indkredse, hvilke projekter der egner sig bedst, så banken får mulighed for at koncentrere en stor del af sine OPP-transaktioner om prioriterede sektorer (transeuropæiske net, undervisning og i2i, sundhed) og regionaludviklingsområder. OPP medfører et øget behov for undersøgelser, mekanismer og forhandling fra bankens side.

⁽⁸⁾ EØSU har i sin udtalelse »Koncessioner og offentlig-private partnerskaber«, EUT C 120 af 20.5.2005, slået til lyd for en senere gennemgang efter indhøstning af erfaringer.

⁽⁹⁾ Hen ved 30 % af disse fremtidige engagementer har en afskrivningstid på over 30 år.

5.2 Spørgsmål vedrørende indgåelse af købsaftaler og statsstøtte

5.2.1 Indgåelse af købsaftaler på passende konkurrencevilkår er en af forudsætningerne for et vellykket OPP. Udbudsprocessen kan være kompleks og kræve særdeles kyndige medarbejdere både hos det offentlige og i den private sektor. I visse tilfælde kan etablering af et OPP medføre langvarige, kostbare forhandlinger; i andre tilfælde (ofte i lande, som har erfaringer med koncessioner) hænder det, at det er muligt at forenkle udbuddet samtidig med at konkurrencen opretholdes. Gennemgangen af udbudsproceduren er et væsentligt element i EIB's behandling af OPP-projekter.

5.2.2 EØSU finder det nyttigt, at projekter, hvortil EIB medvirker, af hensyn til en sund konkurrence respekterer EU's konkurrenceregler, bl.a. med hensyn til statsstøtte. I den sammenhæng henviser EØSU til sin holdning i udtalelsen om den tidligere nævnte grønbog ⁽¹⁰⁾.

5.3 OPP-projekternes resultater

5.3.1 Nationale revisionsinstanser har været særligt opmærksomme på resultaterne af en lang række OPP-projekter, som er finansieret inden for deres respektive konkurrenceområder samt på cost-benefit-forholdet.

For at evaluere resultaterne af OPP-projekter henstiller udvalget, at der trækkes på alle tilgængelige analyser i alle de lande, som har gennemført OPP-projekter. Det er korrekt, at Storbritannien har været den flittigste bruger af dette instrument til finansiering af offentlige tjenester, men der er også erfaringer fra andre europæiske lande. Endvidere bør man benytte sig af analyser fra alle tilgængelige kilder for at opnå fuldstændige vurderinger, bl.a. med hensyn til erfaringerne blandt arbejdsmarkedets parter, herunder især fagforeningerne, i henseende til udviklingen i arbejdsvilkårene, samt forbrugerne, hvad tjenesteydernes kvalitet angår.

5.3.2 Bilag 5 indeholder uddrag af rapporter fra *National Audit Office* ⁽¹¹⁾ (rigsrevisionen) i Storbritannien. Det fremgår af disse rapporter, at resultaterne af OPP-projekter i Storbritannien som hovedregel har været gode både i henseende til omkostninger og frister vedrørende større infrastrukturarbejder, selvom der har kunnet konstateres nogle mangler i de første skoleprojekter; rapporterne har også med stort held peget på vanskeligheder og fejltagelser, ikke mindst i IT-sektoren, hvor

OPP indtil dato i visse tilfælde har været ineffektive. Revisionsinstanser i andre lande har udsendt tilsvarende rapporter ⁽¹²⁾; som eksempel kan nævnes den nyligt udsendte kritiske rapport fra *Tribunal de Contas* i Portugal om SCUT-programmet ⁽¹³⁾.

5.3.3 Alt i alt er det EIB's erfaring, at de projekter, som banken har finansieret, har udvist gode resultater. Når der har været tale om byggeri, er projekterne som regel blevet afsluttet på de tidspunkter, som der var lagt op til i aftalerne. I hele porteføljen har kun et enkelt projekt været ramt af større forsinkelser.

5.3.4 Som hovedregel opnår projekterne de forventede driftsmæssige resultater i løbet af seks til tolv måneder, efter at driften er indledt. Kontrollen med EIB-projekter med henblik på ophævelse af sikkerhedsstillelse og omfinansiering har som regel udvist positive resultater inden for rimelige frister.

5.4 Sektorprioritering

5.4.1 Som ovenfor anført har indgåelse af OPP-kontrakter i de fleste lande primært været koncentreret om transportsektoren. Senere går landene ofte gradvist over til andre sektorer (såsom uddannelse, sundhed, energi, vand og affaldsbehandling) hvor OPP-kontraktindgåelsesmetoderne opfattes som værende ligeså fordelagtige.

5.4.2 Storbritannien har f.eks. klart lagt hovedvægten på OPP i uddannelses- og sundhedssektoren, hvor sidstnævnte er den største i *National Health Service's* historie. Siden 1997 har 64 hospitalsprojekter i OPP-regi til et samlet beløb på 11,1 mia. GBP (15,7 mia. euro) opnået godkendelse fra det britiske sundhedsministerium, som har givet tilladelse til at indlede proceduren for indgåelse af købsaftaler. Af alle disse projekter er 27, til et samlet beløb 3 mia. GBP (4,3 mia. euro), afsluttet og i drift eller under opførelse.

5.4.3 Mindst tre andre europæiske lande (Portugal, Spanien og Italien) har i øjeblikket til hensigt at søsætte omfattende OPP-programmer i sundhedssektoren.

5.4.4 Det kan ligeledes bemærkes, at nationale OPP-programmer ofte indledes med relativt store projekter, som undersøges af centralmyndighederne og fortsætter med mindre projekter (som undertiden gentager sig) hos de regionale eller lokale myndigheder.

⁽¹⁰⁾ EØSU's udtalelse »Koncessioner og offentlig-private partnerskaber«, CESE 1440/2004 (INT/239) om »Grønbog om offentlig-private partnerskaber og fællesskabslovgivningen om offentlige kontrakter og koncessioner« – KOM(2004) 327 endelig.

⁽¹¹⁾ Tilgængelig på adressen: www.nao.org.uk.

⁽¹²⁾ www.tcontas.pt/pt/actos/rel_anual/2003/ra-2003-res.pdf.

⁽¹³⁾ Rapporten er tilgængelig på adressen: www.tcontas.pt.

5.4.5 Udvalget peger på behovet for en samlet tilgang til forskning, udvikling og innovation i Den Europæiske Unions økonomiske politik. Udvalget mener ikke, at Den Europæiske Investeringsbanks potentiale udnyttes til fulde på dette område. Det ønsker derfor at tilskynde den til at afsætte en betragtelig del af dens ressourcer til dette felt, og især til anvendt forskning og innovation. Dette forudsætter en kreativ anvendelse af alle EIB's instrumenter — herunder OPP — på forskningsområdet, som i de fleste tilfælde nok kan anses for en offentlig tjeneste.

6. Bemærkninger om OPP-betalinger og -mekanismer

6.1 Betalingsordningerne vedrørende OPP-projekter i EIB's portefølje er stærkt forskellige, hvilket afspejler de mange forskellige OPP-ordninger, som findes i Europa.

6.2 Offentlige betalinger spiller en væsentlig rolle. I nogle tilfælde er koncessionshaverne blevet direkte opfordret til at forbedre sikkerheden (gennem effektiv vedligeholdelse, bedre lysforhold osv.) i kraft af betalinger, som er koblet sammen med ulykkesfrekvensen.

6.3 I praksis har banken konstateret en generel tilbøjelighed i den offentlige sektor til at gå fra bompenge til betalinger baseret på disponibilitet, når det drejer sig om i OPP-ordninger vedrørende befordring. Muligheden for at benytte forskellige betalingssystemer afhængig af, hvilken OPP-ordning der opereres med, med det sigte at nå de forskellige mål med den offentlige tjeneste og at optimere risikodelingen er et af OPP'ernes vigtige kendetegn og stærke sider.

6.4 Da Kommissionen er indstillet på at anvende de strukturelle samhørighedsfonde til om fornødent delvis at finansiere den offentlige sektors bidrag i de nye medlemsstater, er et samarbejde mellem nationale arbejdsgrupper og Generaldirektoratet for Regionalpolitik og andre tjenestegrene i Kommissionen særdeles ønskeligt.

7. Tilførsel af EIB's OPP-knowhow

7.1 EIB tilfører de OPP, som den har finansieret, en betydelig merværdi. Set ud fra en finansiel synsvinkel er lånenes lange løbetid og de afdragsfrie perioder, som banken foreslår, særlig velegnet når der er tale om store infrastrukturarbejder, hvilket hænger sammen med de finansierede aktivers lange rentabilitetsperiode og den udvikling, som cash-flow som regel gennemlever under projektet.

7.2 Endvidere gør udgifterne til EIB's midler det muligt for den offentlige sektor at opnå større fordele ved disse transaktioner. Disse karakteristika, som understøtter projekternes rentabilitet, er også til fordel for de øvrige långivere.

7.3 EIB's strenge kriterier for kontrolundersøgelser (due diligence) og dets tilsagn om at beholde projektgælden indtil udløb

(ingen afhændelse eller syndikering af gælden, således som det hyppigt forekommer blandt andre fremtrædende långivningsorganer) indebærer for den offentlige sektor stor stabilitet, soliditet og erfaring samt en betydelig merværdi.

7.4 Bankens mulighed for at rådgive offentlige institutioner forud for udarbejdelsen af OPP-programmer eller om individuelle prioriterede nøgleprojekter, det være sig direkte eller indirekte, påskyndes også i høj grad af de organer inden for den offentlige sektor, som hidtil har draget fordel heraf.

7.5 I den forbindelse kan bankens deltagelse i et projekt spille en stor rolle på grund af dens enestående status som upartisk långiver, som ikke arbejder med vinding for øje, som har en almennyttig mission, og som besidder en betydelig teknisk sagkundskab, ved at etablere et tillidsforhold mellem de offentlige og private parter, som indgår en transaktion. Som eksempel kan nævnes, at bankens katalysatorrolle i særlig grad anerkendes i projektet vedrørende broen over Tejo, som er et kerneprojekt i Portugals OPP-program.

7.6 EIB har ligeledes mulighed for at etablere smidige og nyskabende finansielle mekanismer for OPP-projekter. Som anført i forbindelse med vækstinitiativet bestræber banken sig endvidere dels på at udvikle en omfattende vifte af finansielle instrumenter, såsom garantistillelse, efterstillede lån og mezzanin-finansiering samt infrastrukturfonde, samt dels på, alt efter behovet, at øge anvendelsen af værdipapirisering med det sigte at gøre det lettere for den private sektor at deltage i leveringen af offentlige infrastrukturer. Disse nyskabelser og de øvrige långiveres interesse for bankens due diligence-undersøgelser er med til at give banken en katalysatorrolle ved fremskaffelsen af andre finansieringskilder.

7.7 EØSU bemærker, at EIB kan bidrage til at støtte de offentlige myndigheder ved at nedbringe omkostningerne og ved at føre en striks politik for evaluering af projekter og risikooverførsel i forbindelse med gennemførelsen af OPP-projekter i medlemsstaterne.

8. Konklusioner

8.1 EØSU udtrykker tilfredshed med EIB's vigtige bidrag til udviklingen af OPP og støtten til væksten i og forbedringen af offentlige tjenesteydelser i medlemsstaterne takket være den finansiering, som ydes til gennemførelse af projekter på følgende områder:

- transeuropæiske net og modernisering af transportinfrastrukturer,
- skole- og universitetsuddannelse,
- primær og sekundær sundhedspleje, og
- miljøforbedring.

EØSU anbefaler imidlertid EIB et nyt aktivitetsområde, nemlig finansiering af anvendt forskning og innovation, herunder patenter, som giver EU mulighed for at gøre sig gældende på verdensmarkedet.

8.2 EØSU har sin udtalelse om grønbogen om offentlig-private partnerskaber og fællesskabslovgivningen om offentlige kontrakter og koncessioner ⁽¹⁴⁾ understreget det nødvendige i:

- at overholde de sociale bestemmelser og reglerne om sundhed og adgang i forbindelse med anlæg, som opføres via OPP. EIB bør i de anlæg, som den er med til at finansiere, sikre sig, at ovennævnte regler respekteres i de forskellige etaper under udformningen, gennemførelsen og forvaltningen af de pågældende anlæg,
- at opretholde en sund konkurrence mellem offentlige og private virksomheder. Derfor bør EIB's opmærksomhed i de projekter, som den medvirker i, rettes mod overholdelsen af streng konkurrencemæssig ligestilling (juridisk og beskatningsmæssigt) mellem offentlige og private virksomheder;

bl.a. må statsstøtte ikke gribe forstyrrende ind i processen vedrørende tildeling af en OPP-kontrakt.

- at foretage en systematisk evaluering af OPP-projekter ved at benytte en liste over kriterier, hvor der tages hensyn til omkostningerne ved finansiering af de forskellige alternativer og til de erfaringer, som er indhøstet af samtlige berørte aktører, herunder lønmodtagere og forbrugere.

8.3 EØSU mener, at samtlige instanser af offentlige sagkyn-dige på OPP-området i medlemsstaterne bør samarbejde indbyrdes og med EIB, således at Kommissionen kan orienteres om erfaringerne med bedste praksis, og så det bliver muligt at indlede en debat om forbedring af den europæiske lovramme.

8.4 På baggrund af omfanget af EIB's engagementer og dens erfaringer med OPP henstiller EØSU, at der på dagsordenen for Rådene Økofin og Konkurrenceevne én gang årligt figurerer en gennemgang af en rapport om OPP, som forelægges af EIB og Kommissionen i fællesskab.

Bruxelles, den 10. marts 2005

Anne-Marie SIGMUND

Formand for

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

⁽¹⁴⁾ EØSU's udtalelse »Koncessioner og offentlig-private partnerskaber«, EUT C 120 af 20.5.2005 om »Grønbog om offentlig-private partnerskaber og fællesskabslovgivningen om offentlige kontrakter og koncessioner« – KOM(2004) 327 endelig.

BILAG 1

til Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse

Følgende ændringsforslag blev forkastet under forhandlingerne, men opnåede mindst en fjerdedel af de afgivne stemmer:

Punkt 4.1.5: Efter 2. punktum indsættes et nyt punktum:

»I forbindelse med et antal projekter er det faktisk vanskeligt at bestemme, hvilken risiko der er blevet overført til den offentlige sektor.«

Begrundelse:

Gives mundtligt.

Afstemningsresultat:

For: 69

Imod: 47

Hverken for eller imod: 17

Punkt 5.3.2: Efter 2. punktum indsættes:

»Nogle sociale partnere betragter imidlertid ikke Treasury Task Force som et uvildigt organ, da dets kommissorium jo består i at fremme OPP. Derfor anfægtes dets optimistiske vurdering, specielt eftersom de fleste OPP endnu ikke har nået det operationelle stadium, og et af de tidligste, Skye Road Bridge, har måttet overtages finansielt af den offentlige sektor.«

Begrundelse:

Gives mundtligt.

Afstemningsresultat::

For: 74

Imod: 48

Hverken for eller imod: 13

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse Om De nye medlemsstater og de overordnede retningslinjer for den økonomiske politik

(2005/C 234/13)

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg besluttede den 29. januar 2004 i henhold til Forretningsordenens artikel 29, stk. 2, at udarbejde en udtalelse om »De nye medlemsstater og de overordnede retningslinjer for den økonomiske politik«

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Den Økonomiske og Monetære Union og Økonomisk og Social Samhørighed, som udpegede Harri Koulumies til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 16. februar 2005.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 415. plenarforsamling den 9.-10. marts 2005, mødet den 10. marts 2005, følgende udtalelse med 170 stemmer for, 2 imod og 5 hverken for eller imod:

RESUMÉ

De overordnede retningslinjer for den økonomiske politik for 2003-2005 styrkede strategien for den økonomiske politik, hvis tre overordnede mål er en politik, som tager sigte på vækst og stabilitet, økonomiske reformer, som øger Europas vækstpotentiale, samt en styrkelse af den bæredygtige udvikling. Samtidig understregede Kommissionen, at de nye medlemsstater står over for betydelige udfordringer. Det bør noteres, at udvidelsens virkninger vil være ujævnt fordelt for så vidt angår hele EU.

Hovedparten af de nye medlemsstater ønsker sandsynligvis hurtigt at komme med i euroområdet. For at opfylde adgangs-betingelserne kræves, at disse lande fører en bæredygtig og disciplineret økonomisk politik. En vis grad af reform er nødvendig, hvis stabilitetspagten skal være effektiv på lang sigt. Forudsætningen for reformerne bør være, at man sikrer forudsætningerne for økonomisk vækst i EU på lang sigt og at alle parter bakker op om de fælles målsætninger. Kravet om øget konkurrenceevne gælder alle EU-lande. At opnå samme produktivitetsniveau som EU-15 vil på længere sigt ikke være tilstrækkeligt for de nye medlemsstater. Der er brug for flere investeringer i IT, forskning og udvikling samt uddannelse i hele EU. Ud over økonomisk og social bæredygtighed er det vigtigt at sikre, at der udvikles et bæredygtigt miljø. I de nye medlemsstater er det bl.a. vigtigt at øge energieffektiviteten.

Det er selvindlysende, at forskellene i levestandard mellem EU-15-landene og de nye medlemsstater ikke kan udjævnes hurtigt. Sandsynligvis vil udjævningen tage mange årtier. Befolkningsudviklingen er en af de store udfordringer for hele EU, og derfor bør man med forskellige tiltag tilskynde til højere fødselsrater. Alle de eksisterende arbejdskraftressourcer i EU bør omgående mobiliseres, så især kvinder og unge sikres bedre

muligheder for at komme ind på og blive på arbejdsmarkedet. Der bør gøres en indsats for at holde på ældre arbejdstagere. Det er vigtigt, at man færdiggør det indre marked, og at gode styreformer aktivt udvikles på det økonomiske område.

1. De nye medlemsstater i tidligere overordnede økonomiske rammer og udtalelser

1.1 I denne udtalelse menes der med de nye medlemsstater de ti lande, som 1. maj 2004 blev optaget i EU, nemlig Cypern, Estland, Letland, Litauen, Malta, Polen, Slovakiet, Slovenien, Tjekkiet og Ungarn.

1.2 Som fremgår af titlen, giver Kommissionens meddelelser om de overordnede økonomiske retningslinjer altid en meget omfattende analyse af den økonomiske politiks mål og strategier. Man har generelt fokuseret mere på EU's interne funktion end på udviklingen i omverdenen. Det gælder frem for alt i forbindelse med de nye medlemsstater, hvis situation nærmest ikke blev behandlet, inden de blev optaget i EU.

1.3 I EØSU's egne udtalelser om de overordnede økonomiske retningslinjer blev de kommende nye medlemsstater først nævnt i konklusionen til en udtalelse, udvalget vedtog helt tilbage i marts 2002. Ved den lejlighed konstaterede udvalget: »Også Fællesskabets forestående udvidelse gør det nærliggende at overveje de økonomisk-politiske koordineringsprocedurer«.

1.4 I en udtalelse, EØSU vedtog i marts 2003, blev der flere steder henvist til den forestående udvidelse. I resuméet understregede udvalget, at et af nøglekravene i de kommende år er »en virkelig effektiv opbakning om de nye medlemsstaters tiltrædelse«. De økonomiske indikatorer i tabellerne i udtalelsens bilag dækkede både de daværende medlemsstater og tiltrædelseslandene.

1.5 I en udtalelse, vedtaget i december 2003, undrede udvalget sig over, »at retningslinjerne, der gælder for tre år, kun i en enkelt sætning nævner den kendsgerning, at Unionen om nogle måneder får 10 nye medlemsstater.« Retningslinjerne fastslog blot, at disse lande var blevet anmodet om at føre en politik, der stemte overens med retningslinjerne. Efter EØSU's opfattelse manglede dette approach et langsigtet perspektiv.

1.6 Samme udtalelse beskrev også udvidelsens indvirkning på følgende måde: »Ikke mindst koordineringen af de økonomiske politikker, der i forvejen er mangelfuld, bliver langt vanskeligere at gennemføre efter udvidelsen«. For med udvidelsen opstår der nye koordinationsbehov på to punkter: For det første inden for de enkelte politikområder (altså f.eks. intern koordinering af lønpolitikken) og for det andet mellem de tre store makroøkonomiske politikker, hvor forskellene bliver klart større efter udvidelsen.

1.7 Desuden advarede udtalelsen også mod de mulige konsekvenser i tilfælde af, at »de nye medlemsstater vil forsøge så hurtigt som muligt at opfylde kriterierne for optagelse i Den Økonomiske og Monetære Union og derfor vil holde sig nøje til vækst- og stabilitetspagtens kriterier.«

1.8 I sin seneste udtalelse om de overordnede økonomiske retningslinjer fra 2004, »Bedre økonomisk styring i EU«, påpeger EØSU (¹), at udvidelsen markerer indledningen til en ny fase for EU. I overensstemmelse med sin titel fokuserer udtalelsen på styring, som er en forudsætning for EU's troværdighed og effektivitet: »Der er hårdt brug for en tillidsvækkende institutionel ramme.«

1.9 Udtalelsen citerer også Kommissionens vurdering, ifølge hvilken »de nye medlemsstater for så vidt angår budgetsituation, gældsætning og beskæftigelse har problemer, der er sammenlignelige med EU-15's.« Det indebærer imidlertid ikke, at problemerne i de nye medlemsstater er de samme som i EU-15. Desuden er der på mange områder betydelige forskelle mellem landene. Sammenligningerne holder kun i begrænset omfang. Udtalelsen konstaterer, at tilpasningen af lovgivning og social og økonomisk praksis i de nye medlemsstater til det høje niveau i EU-15 eventuelt kan medføre chokvirkninger.

1.10 I sine tidligere udtalelser om de overordnede økonomiske retningslinjer har EØSU altså i et vist omfang behandlet de nye medlemsstaters centrale problemer, om end ret overfladisk. Det faktum, at der i Kommissionens meddelelser stort set ikke har været nogen evaluering eller analyse af udvidelsens virkning, har haft en indflydelse på indholdet i EØSU's udtalelser.

(¹) EØSU's udtalelse »Bedre økonomisk styring i EU«, EUT C 74 af 23.3.2005, vedtaget den 15. september 2004.

2. De overordnede retningslinjer for den økonomiske politik i de nye medlemsstater

2.1 De overordnede retningslinjer for den økonomiske politik for 2003-2005 fastlagde de centrale elementer i EU's økonomiske strategi på mellemlang sigt:

- en vækst- og stabilitetsorienteret økonomisk politik,
- økonomiske reformer, som øger Europas vækstpotentiale, og
- styrket bæredygtighed.

2.2 Den økonomiske vækst i EU-15 nærmest stagnerede i første halvdel af 2003. Økonomiske reformer er blevet gennemført, men ikke i det omfang der er nødvendigt for at opfylde Lissabon-målene. Væksten i arbejdsproduktiviteten har været alt for langsom, og det indre marked har kun gradvist udviklet sig. Visse fremskridt er blevet gjort, når det gælder bæredygtig udvikling, men ikke i tilstrækkeligt omfang. For eksempel har man stort set ikke haft held til at mindske drivhusgasserne trods de gode fremskridt i slutningen af 1990'erne.

2.3 I april 2004 ajourførte Kommissionen retningslinjerne og bemærkede, at strategien også var passende for EU's nye medlemsstater. Udfordringerne i de nye medlemsstater adskiller sig ikke fra udfordringerne i EU-15, om end de generelt er betydeligt større og kun i visse tilfælde mindre.

2.4 Der er store forskelle mellem de nye medlemsstater. Derfor ønsker Kommissionen at udarbejde landespecifikke henstillinger, som tager hensyn til forskellene i disse landes udvikling.

2.5 De ajourførte retningslinjer lægger hovedvægten på integration af de nye medlemsstater i den eksisterende koordinationsramme for den økonomiske politik. De strukturændringer, de nye medlemsstater står over for, er gennemsnitligt mere krævende, fordi:

- ledigheden er næsten to gange højere end i EU-15,
- det offentlige underskud var i perioden 2000-2004 i gennemsnit lidt over 4 procent af BNP,
- indkomstniveauet (korrigeret for forskelle i købekraft) er ca. det halve af niveauet i EU15,
- visse af de nye medlemsstater har en meget stor landbefolkning,
- der er et stort underskud på betalingsbalancen i flere af de nye medlemsstater.

2.6 Hvis en vækst- og stabilitetsorienteret økonomisk politik skal lykkes, er de nye medlemsstater nødt til at opnå stabilitet i det offentlige budget og mindske det nuværende budgetunderskud, især hvis underskuddet skyldes forbrug snarere end investeringer.

2.7 Vækstpotentialet bør øges gennem reformer, aftalt mellem arbejdsmarkedets parter, som støtter de igangværende strukturændringer på arbejdsmarkedet (via eksempelvis uddannelse). Produktiviteten bør forbedres f.eks. ved at øge konkurrencen, mindske reguleringen for at gøre den mere effektiv samt udvikle kapitalmarkederne. Den sociale bæredygtighed kan øges og fattigdommen begrænses, ved at der fokuseres på arbejdets afgørende betydning. Investeringer i transport og energiinfrastruktur — foruden industri og landbrug — spiller en vigtig rolle for at forbedre miljøets bæredygtighed.

2.8 Kommissionen understreger, at de nye lande står over for store udfordringer og vanskelige politiske valg. De overordnede retningslinjer for den økonomiske politik tager hensyn til disse landes særlige omstændigheder ved f.eks. at inkludere længere tilpasningsperioder i de landespecifikke henstillinger end, hvad gælder for EU-15.

3. Den økonomiske udvikling og udvidelsens konsekvenser

3.1 Den økonomiske udvikling og de økonomiske udsigter i de nye medlemsstater

3.1.1 Udvidelsen har en positiv effekt på den økonomiske udvikling. Den økonomiske aktivitet i EU-15 begyndte at rette sig i anden halvdel af 2003. Væksten i verdensøkonomien og en fornyet tillid hos forbrugerne var medvirkende hertil. Stigningen i forbruget skyldes delvist den historisk lave rente. Selv om den økonomiske udvikling er vendt, vil det vare et stykke tid, før den omsættes i nye arbejdspladser. Forbrugernes usikkerhed om indkomstudviklingen fremover sætter dog fortsat deres tillid på en prøve, og risiciene i den internationale udvikling er øget. Stimulering af den økonomiske vækst i EU-15 er også vigtig for de nye medlemsstater, da deres eksport overvejende er rettet mod disse markeder.

3.1.2 I de nye medlemsstater lå den økonomiske vækst i 2003 på gennemsnitlig 3 ½ procent. Væksten blev understøttet af det private forbrug, navnlig i de baltiske lande, Ungarn og Tjekkiet. Eksporten udviklede sig frem for alt i Slovakiet og Polen, hvor eksporten af højt forædlede eksportvarer er vokset kraftigt.

3.1.3 Med undtagelse af visse af de nye medlemsstater var væksten i investeringerne temmelig begrænset, hvilket svarede til den internationale situation, men også afspejler opbremsningen i landenes reformproces. Renteniveauets tilnærmelse til renteniveauet i resten af EU og behovet for at forbedre infrastrukturen er faktorer, som skulle øge væksten i investeringerne fremover. Investeringsniveauet i de nye medlemsstater er stort set det samme som i EU-15. Det understøtter den økonomiske vækst i de nye medlemsstater.

3.1.4 Den økonomiske vækst forventes gennemsnitligt at ligge på ca. 4 procent i de nye medlemsstater i 2004 og 2005. Væksten forventes at være hurtigst i de nye medlemsstater, hvis BNP pr. indbygger er lavest. Væksten forventes at stige mest i Polen som en følge af landets vækstorienterede finanspolitik. Hvad angår de nye medlemsstater med høje indkomstniveauer, vil især Cypern sandsynligvis kunne registrere en relativt kraftig økonomisk vækst. Højere oliepriser kan bremse den økonomiske vækst i alle EU-lande.

3.1.5 Med undtagelse af Ungarn, Slovakiet og Slovenien har inflationstakten i de nye medlemsstater på det seneste ligget på næsten samme niveau som i euroområdet. Selv om inflationen vil stige en smule i 2004, delvis på grund af stigningen i oliepriserne, forventes den at aftage med næsten 3 procent i 2005.

3.1.6 I tidsrummet fra 2000 til 2003 havde de nye medlemsstater et gennemsnitligt underskud på de offentlige budgetter på 4,3 % af BNP og i 2004 et gennemsnitligt underskud på 4,9 %. Yderpositionerne repræsenteredes af Estland, som havde overskud på de offentlige budgetter på 1 %, og Tjekkiet, som havde et underskud på 7 % af BNP. Underskuddet oversteg også 3 % af referenceværdien i yderligere 5 af de nye medlemsstater foruden Tjekkiet, nemlig i Cypern, Ungarn, Malta, Polen og Slovakiet. (jf. bilagets statistikker). Situationen i de fleste af de nye medlemsstater forventes forbedret, når konsolideringen af de offentlige budgetter tager fart.

3.1.7 Ligesom EU-15-landene har også hver af de nye medlemsstater deres egne særtræk. Det er derfor ofte vildledende at behandle de nye medlemsstater under ét. Som en generalisering kan man imidlertid fastslå, at den økonomiske vækst i de nye medlemsstater har været forholdsvis god i sammenligning med EU-15. EU-medlemskab, en temmelig robust vækst i den interne efterspørgsel og lavere omkostninger i sammenligning med EU-15 vil være med til at styrke produktionsfremgangen i disse lande i løbet af de nærmeste år, hvilket samtidig vil skabe efterspørgsel efter produkter fra EU-15, ikke blot i form af investering i teknologi, men også forbrugsgoder.

3.2 Udvidelsens makroøkonomiske virkninger i EU

3.2.1 Udvidelsens virkninger er ujævnt fordelt mellem de nye medlemsstater og EU-15. Det skyldes især, at EU-15 tegner sig for en meget stor del af de nye medlemsstaters udenrigshandel, mens de nye medlemsstater er af mindre betydning for EU-15-landene. Mange af de gamle medlemsstaters handel er grundlæggende orienteret mod andre vestlige industrilande som f.eks. USA.

3.2.2 De østlige centraleuropæiske landes skridt hen imod medlemskab var en gradvis proces. Under denne proces er handelsbarriererne i forhold til EU-15 blevet fjernet og landenes samfundsstrukturer gjort klar til EU-medlemskab. De vigtigste restriktioner gjaldt udenrigshandelen med fødevarer og landbrugsprodukter. Efter optagelsen består de tilbageværende restriktioner hovedsagelig af overgangsbestemmelser for ejendomsretsforhold i landbruget, arbejdskraftens bevægelighed og miljøbeskyttelse.

3.2.3 Det anslås, at udvidelsen vil have en positiv, men lille indvirkning på EU-15-landene. Fordelene for de nye medlemsstater forventes at være større. Fordelene vil især skyldes fjernelsen af eksisterende handelsbarrierer og den friere bevægelighed for arbejdskraft og kapital.

3.2.4 Det bør noteres, at udvidelsens virkninger vil være ujævnt fordelt for så vidt angår hele EU. De største ændringer i EU-15 som følge af udvidelsen vil finde sted i de regioner, som grænser op til de nye medlemsstater, f.eks. Østrig, Tyskland og Finland. Ændringerne vil variere betydeligt fra sektor til sektor.

3.2.5 Virkningerne vil sandsynligvis være størst inden for arbejdskraftintensive sektorer, som ikke har nogen gevinst af den geografiske spredning af aktiviteter på grund af afstande og/eller lovgivning. Sådanne sektorer er f.eks. landbrug, fødevarerindustrien og byggebranchen samt mange områder inden for servicesektoren. På den anden side er der sektorer, som let kan flytte sin produktion fra det ene land til det andet.

3.2.6 Det lave omkostningsniveau i de nye medlemsstater indebærer også muligheder for hele EU hvad angår det såkaldte Kina-fænomen. Lavomkostningslandenes geografiske nærhed indebærer, at det er mere fordelagtigt at lægge produktionen i Europa end i mere fjerntliggende egne. Det gælder især i de tidlige faser af forsknings- og udviklingsintensive produkters livscyklus. Kun når andelen af forskning og udvikling i produktionsomkostningerne bliver mindre, vil produktionen måske flytte til mere fjerntliggende lande med endnu lavere produktionsomkostninger. I dag er der store forskelle i produktionsom-

kostningerne mellem de gamle og nye medlemsstater, men de vil med tiden blive mindre.

4. Specifikke spørgsmål

4.1 Optagelse i euroområdet

4.1.1 Hovedparten af de nye medlemsstater ønsker sandsynligvis hurtigt at komme med i euroområdet. For at opfylde euroområdets adgangsbetingelser kræves, at disse lande fører en bæredygtig og disciplineret økonomisk politik. Især i de første medlemsår vil dette være meget svært. Ifølge Maastricht-kriterierne skal bl.a. inflation og rente, budgetunderskud og den offentlige sektors gæld være tilstrækkelig lave, og valutakursen skal være stabil. De samme krav gælder naturligvis i alle EU-lande.

4.1.2 Et centralt spørgsmål er selvfølgelig, hvilken effekt bestræbelserne på at opfylde Maastricht-kriterierne vil have på disse landes økonomiske præstation. Hvis landene, når de optages i ERM 2, forsøger at holde deres valutaer inden for alt for snævre udsvingsmarginer, kan deres valutaer let blive genstand for spekulation. En eventuel forhøjelse af renten for at beskytte valutakursens stabilitet kunne have skadelige økonomiske virkninger, f.eks. på beskæftigelsen. Estland, Litauen og Slovenien var de første af de nye EU-medlemsstater, som tilsluttede sig ERM 2, og de holder deres valutaer inden for temmelig brede marginer, og det hjælper dem til lettere at undgå at blive udsat for spekulation. Estlands og Litauens currency board-arrangementer støtter også deres valutakursers stabilitet i forhold til euroen.

4.1.3 Opfyldelse af målet om lav inflation kan skabe problemer, når økonomien vokser hurtigt. Inflationen i de nye medlemsstater har tidligere været højere end i EU-15. Tilpasningen af hurtigt voksende økonomier til en særligt lav inflation kan hæmme væksten, da højere inflation går hånd i hånd med fasen med den hurtigere vækst hos dem. Når produktiviteten vokser hurtigere, er stigninger i prisniveauet almindeligvis også højere. På den anden side bremser den højere inflation den økonomiske vækst.

4.1.3.1 Selv om inflationsniveauet kan være acceptabelt lige nu, er dette ikke nødvendigvis tilfældet, når nogle af de overgangsperioder, der er forudset i traktaten, er udløbet. På det tidspunkt vil inflationen måske accelerere, når en midlertidig tilladelse til at bevare en momssats på nul, reducerede punktafgifter eller nationale foranstaltninger.

4.1.4 De små lande er tættere forbundet med den globale økonomi end de store lande. Det er vanskeligere for dem end for de store økonomier at give midlertidige incitamenter til økonomien ved at øge statens låntagning eller budgetunderskuddet, f.eks. forud for valg. Et lille lands offentlige økonomi er almindeligvis mere gennemsigtig og lettere at styre. Man kan altså forvente, at de nye små medlemsstater er de første, som tilslutter sig euroområdet. I Estland har man et statutmæssigt krav om at holde statsbudgettet i balance.

4.1.5 Det kan skabe problemer, hvis Maastricht-kravene forsøges opfyldt alt for hurtigt. Før et land optages i euroområdet, skal dets valuta først igennem en overgangsperiode med en stabil udsvingsmargen uden kursjusteringer i to år. Ud over de i punkt 4.1.2 nævnte problemer risikerer de lande, der har for travlt, at træde ind i denne ordning med en over- eller undervurderet valutakurs. De løber den risiko at svække landets økonomiske dynamik og vækstbetingelserne, hvis valutakursen sættes for højt, og det vil udhule deres konkurrenceevne på verdensmarkedet. Hvis valutakursen sættes for lavt, vil de blive udsat for inflationspres. I begge tilfælde vil det medføre et pres på lønningerne, som forværrer problemet med virksomhedsflytninger og dæmper den hjemlige efterspørgsel, der i mange tilfælde er deres vækstmotor. Man må derfor udvise stor forsigtighed, når man fastsætter pariteten ved optagelse i ERM-2. Euroområdets medlemsstater skal dog under alle omstændigheder sørge for at forblive konkurrencedygtige, også selv om valutakursen ved tiltrædelsen er på det rette niveau.

4.1.6 EU's udvidelse vil midlertidigt indebære, at et lille flertal af medlemsstaterne befinder sig uden for euroområdet, selv om euroområdet målt ved BNP omfatter hovedparten af EU. Når nye lande tilslutter sig euroområdet i de kommende år, vil det forbedre forudsætningerne for at styrke euroens internationale position.

4.2 Stabilitets- og vækstpagten

4.2.1 Hvad angår statsbudgettets bæredygtighed, er situationen forholdsvis god i de fleste nye medlemsstater. Blot i nogle få af dem har den offentlige gæld oversteget 60 % af BNP. På den anden side er der en fare for, at gælden vokser i de nye medlemsstater på grund af budgetunderskuddet. Samtidig skal man imidlertid huske på, at udlandsgældens størrelse i de nye medlemsstater sammenlignet med EU-15's på ingen måde repræsenterer en trussel. Alle EU's medlemsstater har imidlertid ved flere lejligheder erklæret, at de vil overholde Lissabonmålene og føre en sund budgetpolitik.

4.2.2 Stabilitets- og vækstpagten har allerede længe været kritiseret. Udvalget har udarbejdet flere udtalelser om pagten ⁽²⁾. Trods sine mangler synes den at have bidraget til at opretholde budgetdisciplinen. Effektiv overvågning og gennemsigthed i proceduren vedrørende uforholdsmæssigt store budgetunderskud har også været med til at opretholde budgetdisciplinen. Medlemsstaterne må have et klart indblik i stabilitets- og vækstpagtens fremtidige form for at kunne udforme den økonomiske politik på mellemlang sigt.

4.2.3 Unøjagtigheder og udeladelser i medlemsstaternes budgettal og –prognoser har skærpet problemerne i forbindelse med overvågningen. Kommissionen og forskellige udvalg har været involveret i arbejdet med at udvikle fælles kriterier, der skal anvendes i forbindelse med multilateral overvågning og politikkoordination. Metoder og procedurer kan imidlertid ikke finjusteres, hvis de statistiske data ikke er fuldt pålidelige. Trods fremskridt i løbet af de sidste år er der i nogle af de nye medlemsstater og i nogle af EU-15-landene fortsat betydelig plads til forbedring, hvad angår de statistiske data.

4.2.4 Det påpeges fra mange sider, at fortolkningen af stabilitets- og vækstpagten, som er baseret på Maastricht-aftalen, bør ændres. Mange af de regler og procedurer, som i dag finder anvendelse i de 25 medlemsstater, bør lempes. Kommissionens og medlemsstaternes behandling af egne programmer og holdninger er blevet stadig mere formel, mens den uformelle koordination mellem medlemsstaterne er blevet stadig vigtigere. Den fælles valutas troværdighed må imidlertid ikke sættes over styr.

4.2.5 Det vil ikke være let for de nye medlemsstater at styre den økonomiske politik og opretholde et stabilt offentligt budget. Viljen til at opfylde forpligtelserne svækkes især, når den politiske stabilitet er utilstrækkelig. Selv om de nye medlemsstater har gennemført grundlæggende reformer, som er nødvendige for at tilvejebringe en markedsøkonomi, står nogle af dem over for vanskelige valg, da nødvendige strukturreformer almindeligvis indebærer øgede offentlige udgifter. Bevilling af offentlige midler er et endnu vanskeligere spørgsmål i de nye medlemsstater end i EU-15.

4.2.6 En vis grad af reform er nødvendig, hvis stabilitetspagten skal være effektiv på lang sigt. Reformen bør gennemføres således, at de forpligtelser, alle medlemsstater har indgået om at opfylde de fælles mål styrkes, og at medlemsstaternes troværdighed, hvad angår deres forpligtelse til at sikre stabile offentlige finanser, budgetdisciplin, bæredygtighed og koordination af den økonomiske politik, ikke bringes i fare.

⁽²⁾ Se EØSU's seneste udtalelse om emnet: »Budgetpolitik og investeringstype« EUT C 110/19 af 30. april 2004, s. 111-115.

4.3 Forskelle i velfærd og beskæftigelse ⁽³⁾

4.3.1 Med udvidelsen steg EU's BNP med blot 5 % i markedspriser og blot 10 % i købekraftsprioriteter til trods for, at befolkningen blev øget med næsten 20 %. Fælles for de nye medlemsstater er, at de i gennemsnit er fattigere end EU-15-landene. I de nye medlemsstater er BNP pr. indbygger (korrigeret for forskelle i købekraft) kun halvt så stor som i EU-15. Men ligesom i EU-15 er der også betydelige forskelle mellem de nye medlemsstater. De mest velstående af de nye medlemsstater er Cypern, Slovenien og Malta. De fattigste er Polen samt de baltiske lande, Letland, Litauen og Estland. Med hensyn til BNP pr. indbygger (korrigeret for forskelle i købekraft) befinder Slovenien og Cypern sig sågar på Grækenlands niveau, mens Malta og Tjekkiet ligger på niveau med Portugal.

4.3.2 Ifølge Eurostat lever 13 % af befolkningen i de nye medlemsstater under den relative fattigdomsgrænse. Det svarer til 15 % i EU-15. Fattigdomsgrænsen defineres på basis af forholdet mellem den personlige indkomst eller husstandsindkomsten og den gennemsnitlige nationale indkomst. Fattigdomsgrænsen er 60 % af medianindkomsten. Det faktum, at disse procentsatser ligger tæt på hinanden, bør ikke få os til at fejlbedømme størrelsen af de sociale problemer, idet BNP pr. indbygger korrigeret for forskelle i købekraft i de nye medlemslande, som sagt ovenfor, ligger på halvdelen af niveauet i EU15-landene.

4.3.3 Indkomstfordelingen i de nye medlemsstater adskiller sig ikke videre fra mønstret i EU-15. Blandt de nye medlemsstater er indkomstforskellene allermindst i Tjekkiet, Ungarn og Slovenien og svarer til forskellene i de nordiske lande. Andelen af fattige er størst i Estland, Litauen og Letland, hvor indkomstfordelingen mest ligner situationen i Irland og Storbritannien, hvor indkomstpændene er større. Blandt EU-15-landene er der flest fattige i Irland og de sydeuropæiske lande. Problemet med at sammenligne landene er, at der ikke tages hensyn til deres indre regionale forskelle, som kan være betydelige.

4.3.4 Beskæftigelsesfrekvensen i de nye medlemsstater ligger i gennemsnit på kun 56 %, mens den i EU-15-landene ligger på 64 %. Det afgørende er, om de på én og samme tid vil være i stand til at hæve produktiviteten og beskæftigelsesfrekvensen. Det virker som om, at de fleste nye medlemsstater foretrækker produktivitetsvækst, hvilket øger deres og dermed hele EU's konkurrenceevne. Lissabon-strategien udgør et aktuelt svar på spørgsmålet, selv om der kan foretages justeringer i den.

⁽³⁾ EØSU henleder ikke desto mindre læserens opmærksomhed på det faktum, at hvis spørgsmålet om levestandard skal behandles korrekt, er det bedre at henvise til begrebet »disponibel husstandsindkomst«. Desværre er der mangler i statistikken. EØSU vil benytte denne lejlighed til atter at kræve et forstærket statistisk apparat i EU og et øget samarbejde mellem de nationale institutioner, som er ansvarlige på dette område, og Eurostat.

4.3.5 I de overordnede retningslinjer for Kommissionens beskæftigelsespolitik (7. april 2004) konstateres, at man bør være særlig opmærksom på de unge og ældre arbejdstageres lave beskæftigelsesfrekvens i de nye medlemsstater. Samtidig må man vedblive med at udvikle de sociale ydelser og arbejdskraftens færdigheder. Efter udvalgets opfattelse er disse konstatationer vigtige. Disse mål er også vigtige i EU15-landene.

4.3.6 Der er betydelige forskelle i de nye medlemsstater, hvad angår kvinders og ældre personers andel af arbejdsstyrken. Kvindernes beskæftigelsesfrekvens er i gennemsnit højere i Tjekkiet, Estland, Cypern, Letland, Litauen og Slovenien end i EU15-landene, mens den er meget lav i Polen og især på Malta. De ældres beskæftigelsesfrekvens er i gennemsnit højere i Tjekkiet, Estland, Cypern, Letland og Litauen end i EU15-landene, men betydeligt lavere i de øvrige nye medlemsstater. I alle nye medlemsstater bortset fra Estland og Ungarn var kvindernes ledighed i 2003 en smule højere end mændenes. Forskellen er særlig stor på Malta og i Tjekkiet.

4.3.7 I perioden 2000-2003 faldt arbejdsløsheden i flere af de nye medlemsstater. Det gjaldt især de baltiske lande, hvor arbejdsløsheden faldt med ca. 3 %. I Slovenien og Ungarn begyndte beskæftigelsen allerede at stige i midten af 1990'erne. Udtalelsens bilag indeholder statistikker over beskæftigelsen og ledigheden.

4.3.8 Befolkningens aldersstruktur og de sociale sikringsordningers tilstand påvirker betydeligt landets indkomstfordeling. Der er en tæt sammenhæng mellem høj alder og lav indkomst i de nye medlemsstater. Personer over 65 er overrepræsenteret i den laveste indkomstgruppe i Cypern, Tjekkiet, Slovakiet, Slovenien og Litauen. Risikoen for fattigdom er størst for familier med flere børn, for husstande med enlige forældre og for unge mellem 16 og 24 år. En anden gruppe, som vækker bekymring, er de unge børnefamilier, som kan være den socialgruppe, der har den laveste indkomst.

4.3.9 Det almene uddannelsesniveau i EU's nye medlemsstater er højere end i EU-15. I de nye medlemsstater har ca. 89 % af alle mellem 25 og 64 år fuldført en gymnasieuddannelse mod 65 % i EU-15. Den højeste procentandel finder man i Tjekkiet, Estland og Slovakiet. Når det gælder EU-15, er det kun i Tyskland, Storbritannien og Sverige, at de tilsvarende procenttal ligger over 80 %. Et højt uddannelsesniveau sammen med gunstige arbejdskraftomkostninger gør de nye medlemsstater tiltrækkende for investeringer.

4.3.10 Den økonomiske vækst i de nye medlemsstater er gennemsnitligt højere end i EU-15. Det indebærer dog ikke automatisk, at indkomstforskellene vil blive udjævnet hurtigt som følge af den europæiske integration. Med den nuværende hastighed kan det vare årtier. Ifølge et groft skøn skulle Cypern og Malta være de lande, som hurtigst kan komme op på EU-15-landenes gennemsnitlige levestandard. Det vil tage dem ca. 20 år. Mange aktører, f.eks. EU's strukturfonde, kan fremme en hurtigere udjævning af indkomstforskellene. Udtalelsens bilag indeholder økonomiske data for alle EU-lande.

4.4 Konkurrenceevne og produktivitet

4.4.1 De samlede arbejdskraftomkostninger og beskatning i de nye medlemsstater er i gennemsnit betydeligt lavere end i EU-15. Ligeledes betragtes deres arbejdsmarked som meget fleksibelt. Derfor er mange industrielle produktionsanlæg og i en vis grad også servicefunktioner flyttet ud til de nye medlemsstater. Det overses dog ofte, at også produktivitsniveauet i disse lande i gennemsnit er klart lavere end i EU-15. Produktiviteten pr. beskæftiget (korrigeret for købekraftforskelle) i de nye medlemsstater var i 2003 kun på i gennemsnit 54 % af produktiviteten i EU-15.

4.4.2 Disse lande arvede i begyndelsen af 1990'erne store offentlige sektorer, og deres lovgivning har ofte været byrdefuld, men de er nået langt med at reformere den offentlige sektor, og i dag kan størrelsen af deres offentlige udgifter i procent af BNP i gennemsnit sammenlignes med EU-15.

4.4.3 For at forbedre konkurrenceevnen og produktiviteten er det nødvendigt at satse på uddannelse og kompetenceudvikling, forskning og arbejdstilrettelæggelse. Man bør ydermere fremme iværksætterånden og fjerne administrative byrder, især når det drejer sig om etablering af små virksomheder og deres aktiviteter. Man vil også forbedre konkurrenceevnen og produktiviteten, hvis man fjerner ineffektive og urentable virksomheder fra markedet, eftersom der dermed frigøres ressourcer, der kan bruges mere produktivt. Sådanne strukturelle omlægninger forudsætter imidlertid en omskoling af de personer, som pågældende tiltag er rettet mod ⁽⁴⁾.

4.4.4 De nye medlemsstater har allerede draget nytte af et fleksibelt marked. Kapital, teknologi og ofte også arbejdstagere kan temmelig let bevæge sig fra et land til et andet. Strukturel fleksibilitet gør det også lettere at flytte arbejdspladser andre steder hen. På lang sigt bør nationer og forskellige regioner

også kunne konkurrere på deres infrastruktur, herunder IT- og forskningskapacitet. Udgifterne til forskning og udvikling andrager i EU-15 i gennemsnit 2 % af BNP, mod kun omkring 1 % i de nye medlemsstater.

4.4.5 At opnå samme produktivitsniveau som EU-15 vil på længere sigt ikke være tilstrækkeligt for de nye medlemsstater. I alle medlemsstater er der et særligt behov for at investere i viden. Den aftagende vækst i produktiviteten i EU kan forklares ved et lavt investeringsniveau og begrænset indførelse af teknologi. Der er brug for større investeringer i IT, F&U og uddannelse i hele EU. Det er især en stor udfordring for de nye medlemsstater, men samtidig indebærer det store muligheder.

4.4.6 Hvis konkurrenceevnen skal forbedres, er det strukturændringer i økonomiens forskellige sektorer nødvendig. Navnlig i de nye medlemsstater kan man forbedre økonomiens konkurrenceevne ved hjælp af strukturelle reformer af landbruget og sværindustrien.

4.5 En bæredygtig udvikling af miljøet

4.5.1 Et nøgleelement i strategien for de overordnede retningslinjer for økonomien er at styrke den bæredygtige udvikling. Foruden økonomisk og social bæredygtighed er det vigtigt for de nye medlemsstater at sikre et bæredygtigt miljø. Effektiv forvaltning af naturressourcer og bevarelse af en høj miljøkvalitet er nødvendigt og også økonomisk bæredygtigt på lang sigt.

4.5.2 I de nye medlemsstater er det vigtigt at øge energieffektiviteten. Mens energieffektivitetsindikatoren (energiforbrug i forhold til BNP korrigeret for forskelle i købekraft) ifølge Eurostat for EU-15 lå på 173 i perioden 2000-2002, var den hele 258 for de nye medlemsstater. Der er derfor plads til mange forbedringer i de nye medlemsstater, hvad angår effektiv energianvendelse, som er et vigtigt element i bæredygtig udvikling.

4.5.3 Selv om der i flere medlemsstater allerede er sket en positiv udvikling, er der dog fortsat brug for betydelige investeringer for at gøre energibruget mere effektivt, navnlig inden for energiproduktion og transport. Især bør støtten til effektiv energianvendelse mindskes for at begrænse miljøforringelsen. Udvalget støtter Kommissionens henstillinger om at mindske støtte, som har en negativ miljøeffekt og er skadelig for en bæredygtig udvikling.

⁽⁴⁾ EØSU's udtalelse om »De europæiske virksomheders konkurrenceevne« – EUT C 120 af 20.5.2005.

4.5.4 I 2003 gennemførtes direktivet om elektricitet fra vedvarende energikilder. Kommissionen konstaterer i sine overordnede retningslinjer, at man kun har opnået beskedne resultater med produktion af grøn energi. Undtagelser er Tyskland, Spanien og Danmark, hvor man har haft positive resultater med vindenergi.

4.5.5 Det vil vare flere år, inden de nye EU-lande når op på samme energieffektivitet og energiproduktion som EU-15-landene. De udfordringer, der ligger i denne målsætning, må imidlertid ikke mindske disse landes indsats for at sikre bæredygtig udvikling. Et led i foranstaltningerne bør være at øge offentlighedens bevidstgørelse om betydningen af bæredygtig udvikling.

5. Konklusion

5.1 EU-15-landene har i de senere år manglet den form for vækstdynamik, som er typisk for mange af de nye medlemsstater. Den økonomiske vækst vil sandsynligvis fortsat være højere i de nye medlemsstater, i det mindste på mellemlang sigt. Væksten kan også støttes med strukturfondsmidler. Udvikelsen understøtter også væksten i EU-15-landene.

5.2 Det er ikke selvindlysende, at forskellene i levestandard mellem EU-15-landene og de nye medlemsstater hurtigt kan udjævnes. Politisk integration indebærer ikke altid en udligning af forskelle i indkomst og levestandard. Den tyske genforening er et eksempel, hvor regionale økonomiske forskelle er lang tid om at udjævnes. End ikke store pengesummer eller institutionel integration har bidraget på nogen afgørende måde.

5.3 EU's udvidelse vil yderligere fremme handel og investeringer og, efter overgangsperioder, arbejdskraftens bevægelighed mellem de nye medlemsstater og EU-15. Det vil gøre de økonomiske rammevilkår i de nye medlemsstater mere gennemsigtige og også gøre det lettere for virksomheder, som overvejer investeringer, at træffe økonomiske beslutninger. Der vil også fremover være betydelige forskelle mellem lande på områder, hvor EU ikke har nogen kompetence. For eksempel er EU's beføjelser på skatteområdet i dag hovedsagelig begrænset til minimums-momsatsen og bestemte principper vedrørende erhvervsbeskatning.

5.4 Overgangsperiodebestemmelserne vedrører hovedsagelig den fri bevægelighed af arbejdskraft mellem landene. De kan begrænse arbejdskraftens bevægelighed indtil syv år i visse tilfælde. I mange EU-15-lande aldres befolkningen hurtigt, og disse lande behøver ny arbejdskraft, selv om der er betydelig strukturel ledighed. Overgangsperioderne kan både bremse de

forbundne strukturreformer i de nye medlemsstater og dæmpe den økonomiske vækst i EU-15 og i de nye medlemsstater.

5.5 Der er mange indikationer fra virksomheder, som overvejer at investere eller allerede har investeret i de nye medlemsstater om, at disse lande lider mere end EU-15 under overgangsökonomiens problemer, som ikke kan løses ad lovgivnings vej alene. Ofte er disse problemer forbundet med korruption. Korruption er et fænomen, som heller ikke er ukendt i EU-15-landene.

5.6 Det tager imidlertid lang tid at komme en praksis til livs, som i årtier har været etableret i samfundet. EU-medlemskab har dog også på dette punkt øget presset for forbedringer. Hvis det potentiale, som findes i de nye medlemsstater, skal udnyttes effektivt, er en streng overholdelse af EU's fælles regler påkrævet. Det gælder især bestemmelserne for det indre marked, men det er lige så vigtigt, at andre regler, som påvirker konkurrencen, f.eks. miljølovgivningen, gennemføres ensartet i alle EU-lande.

5.7 I de nye medlemsstater er der et godt forhold mellem arbejdskraftomkostninger og arbejdsstyrkens uddannelsesniveau. Beskatningen er også en af de faktorer, som påvirker virksomhedernes investeringsbeslutninger i de nye medlemsstater. Karakteren af en virksomheds aktiviteter bestemmer de afgørende determinanter i investeringsbeslutningen.

5.8 Et kapløb om de laveste skattesatser (»race to the bottom«) er imidlertid også forbundet med risici. For eksempel kan det tænkes, at det offentlige kommer til at mangle de midler, som skal til for at finansiere den infrastruktur og socialsikring, der er nødvendig for at kunne indhente efterslæbet. Det indebærer også en risiko for, at skattebyrden væltes over på den forholdsvis immobile faktor arbejde, hvilket ville få negative konsekvenser for beskæftigelsessituationen.

5.9 Direkte investeringer eller udflytning af en virksomheds samlede aktiviteter til en ny medlemsstat er lettest for virksomheder, som allerede har omfattende erhvervsaktiviteter i det pågældende land eller hvis konkurrencefordel er meget afhængig af arbejdskraftomkostninger, som er lave sammenholdt med uddannelsesniveaue. Denne fordel ved de nye medlemsstater vil fortsat trække produktionsaktiviteter til disse lande fra andre lande, herunder også fra EU-15. På den anden side vil de erhvervs- og produktionsmæssige aktiviteter, som virksomheder fra EU-15 foretager i de nye medlemsstater, i mange tilfælde også støtte de økonomiske aktiviteter i EU-15-landene. Det giver sig bl.a. udtryk i en øget krydshandel mellem EU-15-landene og de nye medlemsstater.

5.10 De nye medlemsstater og EU-15-landenes økonomiske konvergens har været ganske positiv, og tendensen vil fortsætte, selv om fremtiden rummer visse risici. Ifølge det mest sandsynlige scenario vil de nye medlemsstateres komparative fordel i forhold til EU-15 hvad angår lave lønninger og priser mindske, men det vil tage tid på grund af deres lave udgangsniveau.

5.11 Befolkningsudviklingen er en af EU's store udfordringer, eftersom en stadig større andel af arbejdskraften vil forlade arbejdsmarkedet. Man er nødt til aktivt og på forskellige måder at fremme, at de ældre kan blive på arbejdsmarkedet. For at forbedre konkurrenceevnen på lang sigt er det også særdeles vigtigt at øge fødselstallet og mobilisere alle EU's arbejdskraftressourcer. Det kan kun lade sig gøre ved at forbedre ligestillingen mellem kvinder og mænd og gøre arbejdslivet mere foreneligt med familielivet. Samtidig bør man i alle medlemsstater bekæmpe udstødelse og fattigdom, hvilket også vil forbedre den sociale samhørighed.

5.12 I nogle af de nye medlemsstater er arbejdsmarkedets parter organiseret temmelig svagt og fragmenteret. Der er betydelige forskelle mellem organisationerne hvad angår deres repræsentativitet. Fælles for dem er manglen på økonomiske

ressourcer. Det samme gælder ngo'erne. Disse organisationer er nødt til at udvikle deres aktiviteter, så der kan skabes en vellykket dialog mellem de forskellige parter, og samtidig kan de alle bidrage til at skabe de rette betingelser for økonomisk vækst. Forhandlinger mellem arbejdsmarkedets parter er et afgørende led i opbygningen af et stærkt og solidarisk Europa.

5.13 Kommissionen bør også grundigt undersøge de internationale usikkerhedsmomenter, som truer den økonomiske vækst og EU's konkurrenceevne, f.eks. virkningerne af olieprisudviklingen og USA's strukturelle underskud på budgettet og betalingsbalancens løbende poster.

5.14 Hele EU er nødt til at sikre, at det indre marked færdiggøres, at Lissabon-reformerne gennemføres mere effektivt, og at den økonomiske styring udvikles aktivt. Uden disse reformer er der en fare for et fald i den økonomiske vækst og en velfærdsnedgang i hele EU.

5.15 Når de nye medlemsstater og EU-15 i denne udtalelse behandles som særskilte enheder, sker det ud fra en meget sumerisk betragtning. Hvert land har selv sagt sine egne specifikke problemer og behov.

Bruxelles, den 10. marts 2005

Anne-Marie SIGMUND

Formand for

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om generelle regler for Fællesskabets finansielle støtte inden for transeuropæiske transport- og energinet og om ændring af Rådets forordning (EF) nr. 2236/95 ⁽¹⁾

KOM(2004)475 endelig — 2004/0154 (COD)

(2005/C 234/14)

Rådet for Den Europæiske Union besluttede den 9. marts 2005 under henvisning til EF-traktatens artikel 156 at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om det ovennævnte emne.

Det forberedende arbejde henvistes til EØSU's Faglige Sektion for Transport, Energi, Infrastruktur og Informationssamfundet, som udpegede **Virgilio Ranocchiari** til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 21. februar 2005.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 415. plenarforsamling af 9. og 10. marts 2005, mødet den 10. marts, følgende udtalelse med 112 stemmer for, 8 imod og 6 hverken for eller imod:

1. Indledning

1.1 **I 2000 steg EU's andel af verdens energiforbrug til 15 %**, hvilket gjorde EU til den største importør og næststørste forbruger (efter USA) med en stigning i den primære energiefterspørgsel mellem 1990 og 2000 på 10 %. I samme periode blev der i mange af de nye medlemsstater foretaget revisioner og omstruktureringer af de politiske og økonomiske systemer, som bevirkede et fald på 17 % i deres behov for primærenergi. Som følge deraf var stigningen i efterspørgslen efter primærenergi i tiårs-perioden gennemsnitligt 6 % i de 25 medlemsstater.

1.2 Scenariet for efterspørgslen efter primærenergi fra 2000 til 2030 viser en gennemsnitlig stigning for EU-25 på 19,3 % med en efterspørgsel blandt de ti nye medlemsstater, som stiger endnu mere (26 %), mens EU-15 ligger på 18,4 %.

1.3 At systemet er forbedret i de ti nye medlemsstater bekræftes af udviklingen i *energiintensitet*, ⁽²⁾ hvor der i EU-25 i perioden 2000-2030 forudses en stigning på 1,7 %, dvs. det samme som i det foregående tiår (1990-2000). Dette tal svarer imidlertid til en stigning på 2,6 % årligt for de ti nye medlemsstater (3,5 % i det foregående tiår) og et fald på 1,7 % i de oprindelige 15 medlemsstater.

1.4 Dette scenario viser imidlertid, at afhængigheden af fossile brændstoffer i de kommende 25 år vil være ved, og at denne afhængighed vil nærme sig 90 % i 2020.

1.5 **Hvad angår transportsektoren**, som er hovedtemaet for forordningsforslaget, skal der gøres opmærksom på, at den tegner sig for cirka 32 % af energiforbruget, men også at den bidrager med mere end 10 % af Europas BNP, med en fordobling i de sidste 30 år af både varer og passagerer. Sektoren

beskæftiger for øjeblikket 10 millioner arbejdstagere. For 2020 forudses en fordobling af trafikken totalt set, hvoraf varer tegner sig for 70 % i EU-15 og cirka 100 % i de ti nye medlemsstater. Denne forøgelse kommer efter en stigning på 185 % for varer og på 145 % for personer i de sidste tredive år. Denne kraftige udvikling har også medført en række negative følger, især overbelastning, som i øjeblikket belaster BNP med cirka 0,5 % årligt og forudses at blive fordoblet i 2010 svarende til 80 mio. EUR. Dagligt er der trafikpropper eller trafikken går helt i stå på 7 500 km vejstrækninger. Det svarer til ca. 15 % af EU-15's transeuropæiske vejnet og ca. 20 % af jernbanenettet. ⁽³⁾

1.6 Gennemførelsen af infrastrukturer til transportnet (TEN-T) og energinet (TEN-E), der er tilpasset EU's stigende behov, har i mere end ti år figureret i EU's strategier og anses med rette for et afgørende skridt i for det første gennemførelsen af det indre marked og for det andet opnåelsen af Lissabonmålene. Det Europæiske Råd understregede på mødet i Barcelona i 2003 betydningen af at supplere de eksisterende elektricitetsnet og satte som konkret mål at sikre sammenkobling hen over grænserne svarende til 10 % af den installerede nationale produktionskapacitet. På mødet i december 2003 satte Det Europæiske Råd endnu en gang fokus på TEN-T og TEN-E i bestræbelserne på at sætte gang i væksten.

2. Den nuværende situation

2.1 Den klare indkredsning af problemerne og andre nye behov er endnu ikke blevet fulgt op af en passende indsats fra alle de berørte aktørers side, i første række medlemsstaterne. For eksempel kan det nævnes, at ud af de 14 store projekter inden for transportsektoren, som medlemsstaterne i 1994 (Det Europæiske Råd i Essen) forpligtede sig til at gennemføre inden

⁽¹⁾ (Foreligger d.d. ikke på dansk. Der tages derfor forbehold for den anvendte terminologi.)

⁽²⁾ Efterspørgsel i primærenergi pr. enhed af BNP til markedskurs.

⁽³⁾ EU – Udsigterne for energi- og transportområdet 2000/2004.

2010, var kun tre afsluttet ved udgangen af 2003, og mindre end en fjerdedel af de investeringer, som var nødvendige med henblik på forbindelserne på tværs af grænserne, er tilvejebragt. Hvis det nuværende investeringstempo fortsætter, kan det tage tyve år mere at gennemføre programmet.

2.2 Hvad angår energiområdet er problemet ikke mindre alvorligt, selvom behovet for finansieringstilskud fra EU er langt mindre, som man vil se i det følgende. Der er ingen sammenhæng mellem, hvad nettene fysisk kan klare, og bestemmelserne i lovgivningen. Den forventede liberalisering i 2007, hvor der skal være gennemført et reelt indre elektricitetsmarked, risikerer at få begrænset effekt, hvis der ikke tages skridt til at færdiggøre nettene, som i dag er utilstrækkelige og overbelastede. De steder, hvor der er tale om en høj koncentration på markedet, er det derfor afgørende at få fjernet de fysiske barrierer, som hindrer konkurrencen, for at forebygge negative følger for alle forbrugere, herunder de private. Det må ikke glemmes, at udviklingen af vedvarende energi kan kræve ad hoc-investeringer i de eksisterende energisystemer og tilhørende net.

2.3 Årsagerne til de hidtil beskedne resultater med de transeuropæiske transportnet har Kommissionen indkredset og sammenfattet i sin meddelelse fra 2003 ⁽⁴⁾:

- manglende politisk vilje hos medlemsstaternes beslutningstagere,
- utilstrækkelige finansielle ressourcer afsat til det transeuropæiske net,
- manglende samordning af de projektansvarlige enheder.

2.4 At der er forståelse for denne alarmerende situation bekræftes i den rapport, som ekspertgruppen på højt niveau under ledelse af Karel Van Miert (tidligere konkurrencekommissær) udarbejdede i juni 2003, og som i øvrigt også indeholder interessante anvisninger på, hvordan man kommer ud af dødvandet. Rapporten behandler ikke kun på finansieringsmæssige aspekter, men også behovet for planlægning og koordinering, der knytter sig til EU's udvidelse.

2.5 På baggrund af Van Miert-rapporten fremlagde Kommissionen i oktober 2003 et forslag til revision af retningslinjer for transeuropæiske transportnet tillige med en opdatering af listen over prioriterede projekter, som nu er nået op på tredive, herunder de 14, som allerede var blevet opstillet i Essen. Forslaget blev efterfølgende behandlet og vedtaget af Parlamentet og Rådet den 29. april 2004. Hermed er de nye retningslinjer, prioriteter og projekternes særtræk, bl.a. med hensyn til forventede udgifter således blevet vedtaget.

3. Kommissionens forslag

3.1 Det foreliggende forslag til forordning er nødvendiggjort af, at Kommissionen bør være råde over et retligt instrument, som sætter den i stand til at anvende de generelle regler for

tildeling af støtte, der er revideret i lyset af ovenstående, således at der kan foretages en klar og pålidelig tildeling af finansielle midler for hele tidsrummet (2007-2013).

3.2 Der var opstået et klart behov for at optimere virkningen af Fællesskabets medfinansiering både kvantitativt med en højere interventionssats end den nuværende, og kvalitativt med anvendelse af nye finansielle instrumenter. Sigtet er at fremme private aktørers deltagelse og at sætte større skub i indgåelsen af offentlige/private partnerskaber.

3.3 Det grundlæggende krav for at opnå støtte fra EU er, at projekterne er af fælles interesse, sikrer sammenkobling på tværs af grænserne og bidrager til integration af markedet i et udvidet EU. Hvad angår transportområdet henvises der især til miljøvirkningerne og behovet for, at højhastighedslinjer frigør strækninger, der skal bruges til transport af varer i en situation med balance mellem transportformerne. På den baggrund vil cirka 80 % af støtten blive bevilget til andre transportformer end vejtransport. Hvad angår energisektoren prioriteres nettets kontinuitet og optimering af dets kapacitet samt gennemførelse af det indre marked og integrering af de nye medlemsstater i markedet, og endelig sammenkobling med vedvarende energikilder.

3.4 For at opfylde disse mål er kriterierne for tildeling og medfinansiering gjort klare og objektive. Kriterierne vil være: **betinget støtte**, hvilket frem for alt betyder målrettet støtte på baggrund af **udvælgelse** og **koncentration af støtte**, der giver forrang til de sammenkoblinger, der tilfører Fællesskabet den største merværdi, og **proportionalitet**, der vil kunne nå op på 30 % ved grænseoverskridende forbindelser (som undtagelsesvis kan komme op på 50 %). Som modydelse skal medlemsstaterne stille passende garantier på grundlag af en finansieringsplan og en klar hensigt om at gennemføre projektet inden for de fastsatte tidsfrister.

3.5 Således vil interventionssatsen for undersøgelser kunne nå op på 50 % for såvel transportnet som energinet. Modsat vil satsen for gennemførelse af transportnet være maksimalt 30 % for nogle afsnit af prioriterede projekter (undtagelsesvist 50 % for grænseoverskridende afsnit) og 15 % i andre projekter af fælles interesse. I energisektoren vil medfinansieringen forblive på 10 %, som allerede fastsat i den nuværende forordning, med mulighed for under særlig forhold at blive hævet til 20 % i tilfælde af særlige økonomiske vanskeligheder og sammenkoblinger med nabolande. Den lavere støtte i energisektoren i forhold til transportområdet og den store forskel mellem de to budgetter har sin berettigelse i, at der anvendes andre fællesskabsinstrumenter i energi-sektoren (strukturfonde og finansiering fra EIB), og at der er større konkurrence mellem operatørerne i en klart markedsstyret sektor. Faktisk er det kun medlemsstaterne, der kan indgive ansøgninger vedrørende transportnettet, mens også private operatører kan søge, når det gælder energinet.

⁽⁴⁾ Meddelelse af 23. april 2003 »Udvikling af det transeuropæiske transportnet: Nyskabende finansieringsformer - Kompatibilitet mellem automatiske bompengesystemer«.

3.6 Med den nuværende forordning er de disponible midler for perioden 2000-2006 på godt 4,6 mia. EUR, hvoraf 4,2 mia. EUR går til transportområdet, og det hæves med 222 mio. EUR fra 2004 som følge af udvidelsen. Det svarer i praksis til, at der er afsat cirka 600 mio. EUR pr. år i perioden.

3.7 Med det foreliggende forslag hæves den finansielle ramme for TEN-T i perioden 2007-2013 til 20,350 mia. EUR, dvs. 2,9 mia. pr. år (mod 600 mio. EUR i den foregående syvårs-periode), mens den for TEN-E vil være 340 mio. EUR, hvilket bringer TEN-budgettet op på 20,690 mia. EUR.

3.8 Udover stigningen i EU's støtteniveau ligger det nye i, at der er mulighed for at dække risici, der opstår efter gennemførelsesfasen, med EU-midler, såfremt der er særlige hændelser, som måtte medføre en nedgang i de forventede indtægter. Formålet med denne garanti er at fremme den private sektors deltagelse i finansieringen af projekter, men den er dog begrænset til startfasen. De berørte medlemsstater skal også yde et betydeligt bidrag.

3.9 En anden nyhed er forvaltningen af projekter. Kommissionen foreslår, at medlemsstaterne skal spille en central rolle i forbindelse med den tekniske kontrol og certificeringen af udgifter. Kommissionen forbeholder sig endvidere ret til at uddelegere visse opgaver i forvaltningen af programmet til et fremtidigt forvaltningsorgan for de transeuropæiske transportnet, uden at den dog frasiger sig sit ansvar for planlægningen.

4. Generelle bemærkninger

4.1 EØSU ser positivt på Kommissionens forslag, som næsten ligger helt på linje med de bemærkninger og opfordringer, der til stadighed er fremført i tidligere udtalelser.⁽⁵⁾

4.2 Forslaget institutionaliserer den ønskede stigning i Fællesskabets bidrag og indebærer større sikkerhed for såvel medlemsstater som private investorer i forbindelse med offentlige/private partnerskaber. EØSU understreger i den henseende, at den forventede forhøjelse, som er klart større end tidligere, bør ansues ud fra de ovenfor nævnte større behov. I den sammenhæng kan der blot mindes om, at de tredive prioriterede transportprojekter medfører et finansieringsbehov på 225 mia. EUR, hvoraf 140 mia. EUR i perioden 2007-2014.

4.3 EØSU er endvidere enig i fastlæggelsen af ovennævnte generelle principper, som vil være styrende for tildelingen af EU-støtte, og bifalder endvidere ideen om, at anvendelsen af disse principper besluttet efter udvalgsproceduren for at forenkle processen.

⁽⁵⁾ Sonderende udtalelse om revision af projekter vedrørende transeuropæiske net (TEN) indtil 2004 (EUT C 10 af 14.1.2004) og udtalelse om generelle regler for Fællesskabets finansielle støtte inden for transeuropæiske net (EFT C 125 af 27.5.2002).

4.4 EØSU bifalder også tanken om støtte, som ikke kun bevilges til indledende undersøgelser og gennemførelsesfasen, men i ganske særlige tilfælde også til igangsættelsen af projektet. Det må ikke undervurderes, at situationen for transportsektoren for det første er meget vanskelig på grund af alle dens mere end velkendte problemer (overbelastning, forurening, sikkerhed, osv.), der har været genstand for mange holdningstilkendegivelser fra EØSU's side, og for det andet, at der er en risiko forbundet med vanskelighederne med energiforsyningen og behovet for at sikre interoperable energinet.

5. Særlige bemærkninger og konklusion

5.1 EØSU mener, at der bør føres en meget streng politik over for medlemsstaterne for at undgå forsinkelser i gennemførelsen af de infrastrukturer, som EU har indkredset, og for at sikre, at de indgåede forpligtelser ikke viger for nationale politiske og økonomiske forhold, som måtte opstå. I sidste ende bør der efter resultatløse henstillinger og anmodninger om nærmere oplysninger også kunne pålægges bøder eller endog fremsættes krav om tilbagebetaling af de beløb, som Kommissionen har udbetalt, og som den i så fald kan overføre til andre infrastrukturprojekter, hvor den fastlagte tidsplan er blevet overholdt.

5.2 EØSU frygter dog, at de disponible midler, selv med de forventede forhøjelser, ikke altid vil være tilstrækkelige til at fremme investeringer og bevirke, at de indgåede forpligtelser rent faktisk efterleves. I den forbindelse finder EØSU, at det forslag, som det fremsatte i en tidligere udtalelse⁽⁶⁾, om oprettelse af en europæisk fond for transportinfrastruktur stadig har sin berettigelse. Fonden skulle finansieres gennem en beskeden afgift på brændstofforbruget i EU-25. Afgiften må ikke modsvares af en forhøjelse af punktafgifterne. Alternativt kunne man genoptage forslaget og begrænse afgiften til de medlemsstater, der deltager i TEN-T-projekter.

5.3 Eftersom det foreliggende forslag til forordning dækker perioden 2007-2013, vil den nuværende forordning forblive gældende med ovennævnte budget indtil dette tidspunkt. Dette medfører en fare for yderligere forsinkelser og genovervejelser, mens man afventer de nye vilkår. Endnu bedre ville det være, hvis den nye forordnings ikrafttræden blev fremskyndet mest muligt, så projekterne umiddelbart kan iværksættes. Det bør dog understreges, at da det kræver tid at indkredse projekter, vil der inden for transportsektoren klart kunne registreres en yderligere stigning i trafikken i afventen på, at nye infrastrukturer, som også vedrører andre transportformer, bliver færdiggjorte, hvilket vil være til stor skade for en harmonisk og afbalanceret udvikling.

⁽⁶⁾ Sonderende udtalelse om revision af listen over projekter vedrørende transeuropæiske net (TEN) indtil 2004 (EUT C 10 af 14.1.2004). I sin udtalelse foreslår EØSU en afgift på 1 cent pr. liter brændstof, der bruges i EU-25 til al vejtransport af varer og personer. Med det nuværende forbrug (ca. 300 mio. tons) vil der kunne blive indbetalt omkring 3 mia. EUR årligt til fonden.

5.4 EØSU bifalder Kommissionens forslag om at anvende udvalgsproceduren i stedet for den fælles beslutningsprocedure for at fastsætte anvendelsen af, hvilke principper tildelingen af støtte skal bygge på. Disse valg går i retning af den strømlining og forenkling af procedurer, som hele tiden har været ønsket. EØSU stiller imidlertid spørgsmålstejn ved, om det eventuelle organ til forvaltning af transeuropæiske transportnet også imødekommer behovet og ikke snarere risikerer at medføre overlapninger mellem de berørte institutioner. En forudgående præcisering fra Kommissionens side, om hvilke opgaver dette agentur skal pålægges, vil være med til at fjerne disse betænkeligheder.

5.5 EØSU støtter fuldt ud Kommissionens retningslinjer og understreger behovet for en stigning i de midler, der stilles til rådighed. Gennemførelsen af de planlagte infrastrukturer vil bidrage til bæredygtig udvikling, da 80 % af projekterne

vedrører transportformer, der ikke er vejtransport, og dermed fører til en nedbringelse af emissioner og trafikbelastning. Man må heller ikke glemme den positive indvirkning, som projekterne har på beskæftigelsesmulighederne på mellemlang sigt, og, hvad der er lige så vigtigt, forbedring af EU-borgernes liv på lang sigt, især for indbyggere i meget trafikbelastede transitområder.

5.6 EØSU understreger endnu en gang, at det er fuldt overbevist om, at der består et strategisk behov for et transeuropæisk energi- og transportnet, som skal spille en central rolle med hensyn til at skabe forudsætningerne for at sikre fri bevægelighed for personer, varer og tjenester. Dette er et nødvendigt og uomgængeligt mål for opbygningen af et integreret og konkurrencedygtigt EU, der stemmer overens med Lissabonstrategien og overholder princippet om miljøvenlig udvikling.

Bruxelles, den 10. marts 2005

Anne-Marie SIGMUND

Formand for

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

BILAG

til Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse

Følgende ændringsforslag blev forkastet under forhandlingerne, men opnåede mindst en fjerdedel af de afgivne stemmer:

Punkt 5.2

læses:

»5.2 EØSU frygter dog, at de disponible midler, selv med de forventede forhøjelser, ikke altid vil være tilstrækkelige til at fremme investeringer og bevirke, at de indgåede forpligtelser rent faktisk efterleves. I den forbindelse finder EØSU, at det forslag, som det fremsatte i en tidligere udtalelse, om oprettelse af en europæisk fond for transportinfrastruktur stadig har sin berettigelse. Fonden skulle finansieres gennem en beskeden afgift på brændstoffer brugt i EU-25. Afgiften må ikke modsvares af en forhøjelse af punktafgifterne. Alternativt kunne man genoptage forslaget og begrænse afgiften til de medlemsstater, der deltager i TEN-T-projekter.«

Begrundelse

Som ordføreren meget rigtigt anfører, har medlemsstaterne selvbestemmelsesret på skatteområdet. Udvalget kan ikke foreslå omlægninger af afgifterne i medlemsstaterne og skal heller ikke gøre det.

Afstemningsresultat:

For: 43

Imod: 65

Hverken for eller imod: 9.
